T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

2017 YILI
İDARE FAALİYET RAPORU

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

2017 YILI İDARE FAALİYET RAPORU

İÇİNDEKİLER I
TABLOLAR LİSTESİ IV
ÜST YÖNETİCİ SUNUŞU VII
I. GENEL BİLGİLER 1
A. Misyon ve Vizyon 1
B. İlkeler, Görev ve Yetkiler 2
C. İdareye İlişkin Bilgiler 3
1. Fiziksel Yapı 3
2. Örgüt Yapısı 4
a. Tarihçe 4
b. Örgüt Teşkilatı 5
i) Merkez Teşkilatı 5
ii) Yurtdışı Teşkilatı 5
3. Bilgi ve Teknolojik Kaynaklar 6
4. İnsan Kaynakları 7
5. Yönetim ve İç Kontrol Sistemi 7
II. AMAÇLAR VE HEDEFLER **9**
A. Başlıca Dış Politika Amaçlarımız 9
B. Dış Politika Amaçlarımız Doğrultusunda Öncelikler ve İzlenecek Temel Siyasalar 10
C. İnsan Kaynakları, Fiziksel ve Teknik Altyapı ile Bütçe Konularındaki Öncelikler 11
1. İnsan Kaynaklarımızı Yeterli Düzeye Yükseltmek 11
2. Teşkilatımızın Fiziksel Altyapısını Güçlendirmek 11
3. Bilişim ve Teknoloji Altyapımızı Geliştirmek 12
4. Bütçe Konularındaki Öncelikler 12
III. 2017 YILI FAALİYETLERİNE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER **13**
A. Malî Bilgiler 13
1.Bütçe Uygulama Sonuçları 13
2. Temel Malî Tablolara İlişkin Açıklamalar 13
a. Personel Giderleri 14
b. Mal ve Hizmet Alım Giderleri 14
c. Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler 15
d. Sermaye Giderleri 15
e. Kamu Zararı 16
3. Malî Denetim Sonuçları 17
B. Performans Bilgileri 17
1. İnsan Kaynakları Alanında Atılan Adımlar 17

a. Bakanlığımızın Yeniden Yapılandırılması 17
b. Personelin Sosyal ve Malî Haklarının İyileştirilmesi 18
2. Fizikî Yapının İyileştirilmesi Alanında Atılan Adımlar 19
a. Merkez Teşkilatımızda Yapılan Faaliyetler 19
Temsil ve Ağırlama Faaliyetleri 19
Mal ve Hizmet Alımları 20
Mekânsal Düzenlemeler 21
Taşıt Alımları 21
b. Yurtdışı Teşkilatımızda Yapılan Faaliyetler 21
Taşıt Alımları 24
Demirbaş Alımları 25
Fizikî Güvenlik 25
3. Haberleşme ve Teknolojik Altyapının Geliştirilmesi İçin Atılan Adımlar 26
4. Siyasi, Kültürel, Konsolosluk ve Eğitim Faaliyetleri 26
Terörizmle Uluslararası Mücadele 27
15 Temmuz Darbe Teşebbüsü ve FETÖ/PDY ile Mücadele 29
Avrupa Birliği (AB) 30
Amerika Birleşik Devletleri (ABD) 31
Rusya Federasyonu 32
Belli Başlı Avrupa Ülkeleri 33
Balkanlar 38
Kıbrıs 39
Yunanistan 41
Orta Doğu ve Kuzey Afrika 41
İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) 52
Orta Asya ve Kafkasya 53
Güney Asya 54
Doğu Asya 57
Güneydoğu Asya 60
Afrika 64
Latin Amerika ve Karayipler 66
1915 olayları 67
Birleşmiş Milletler (BM) 68
NATO 69
Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları 70
Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) ve Silahsızlanma ve Silahların Kontrolü ... 70
Ülkemizdeki Suriyeliler, Düzensiz Göçle Mücadele, Uluslararası İşbirliği 71

İnsani Yardımlar 71
Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele 72
Antisemitizmle Mücadele ve Holokost'a İlişkin Faaliyetlerimiz 73
Arabuluculuk Faaliyetleri 74
Uluslararası Ekonomik ve Bölgesel Örgütler 74
Enerji 78
Denizcilik, Havacılık ve Hudut Konularındaki Faaliyetler 79
Su 80
Çevre ve İklim Değişikliği 80
Eğitim, Kültür ve Tanıtım 81
Enformasyon ve Kamu Diplomasisi 84
Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlarımız 86
Konsolosluk Faaliyetleri 87
Hukuk Müşavirliği 89
Stratejik Araştırmalar Merkezi (SAM) 89
Diplomasi Akademisi 90
Arşiv Faaliyetleri 91
Tercüme Faaliyetleri 91
Teftiş Kurulu 92
IV. KURUMSAL KABİLİYET VE KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ 93
A. Güçlü Yönlerimiz 93
B. Güçlendirilmesi Gereken Yönlerimiz 94

TEŞKİLAT ŞEMASI 97
EKLER
Ek-1: Üst Yöneticinin İç Kontrol Güvence Beyanı 99
Ek-2: Malî Hizmetler Birim Yöneticisinin Beyanı 101

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1 - Yurtdışı Temsilciliklerimizin Türlerine Göre Dağılımı (2017 sonu itibarıyla) 6
Tablo 2 - Yurtdışı Temsilciliklerimizin Coğrafi Dağılımı (2017 sonu itibarıyla) 6
Tablo 3- Dışişleri Bakanlığı Personelinin Statüleri İtibariyle Dağılımı 7
Tablo 4 - Dışişleri Bakanlığı Bütçesinin Yıllara Göre Genel Bütçe İçerisindeki Payı 13
Tablo 5 - 2017 Yılı Bakanlığımız Bütçe Teklifi ve Ödeneklerin Harcama Kalemleri 14
Tablo 6- 2017 Yılı Özel Ödenek Kullanımı 14
Tablo 7 - Mal ve Hizmet Alım Giderleri (TL) 15
Tablo 8 - Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler (TL) 15
Tablo 9 - Yatırım Harcamaları Bütçesi (TL) 16
Tablo 10 - 2015-2017 Açılan Kamu Zararı Dosyası 16
Tablo 11 - 2017 Yılındaki Fiili Durum 16
Tablo 12- Merkez Taşıt Alımları 21
Tablo 13- Yapım ve Onarım İşleri 21
Tablo 14- Satın Alma ve Kamulaştırma 23
Tablo 15- Kiralama 23
Tablo 16- Kiralama Genel Durum 23
Tablo 17 - 2017 Yılı Sonu İtibarıyla Yurtdışı Temsilciliklerimizdeki Taşıt Durumuna İlişkin Veriler 24
Tablo 18- 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi'ndeki Olağan Ödeneklerden 237 Sayılı Taşıt Kanunu Uyarınca Yurtdışı Temsilciliklerimiz için 2017 Yılında Satın Alınan Taşıtlar 24
Tablo 19 - 2017 Malî Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi'ne Ekli E-Cetvelinin 19. Maddesi Uyarınca Yeni Açılan Yurtdışı Temsilciliklerimiz için 2017 Yılında Satın Alınan Taşıtlar 25

"Yurtta Sulh, Cihanda Sulh"

ÜST YÖNETİCİ SUNUŞU

Çağımız, teknolojik ve sınai değişiklikler ve ilerlemelerin dış politika dâhil hayatın her alanına nüfuz ettiği hızlı bir değişim ve dönüşüm çağıdır. Dünyamız, etkileri her alanda hissedilen kapsamlı bir değişim ve dönüşüm sürecinden geçmektedir. Uluslararası ilişkiler ve dış politika da bu değişim ve dönüşümden payını almaktadır. İletişim alanındaki devrimsel gelişmelerin bilgi ve haber alma süreçlerine hem fırsatlar hem riskler getirdiği, belirsizliklerin artış gösterdiği, çatışmaların şekil değiştirdiği bu dönemde, yoksulluk ve geri kalmışlık, sosyoekonomik adaletsizlikler, kırılgan devletler, insani krizler, yabancı düşmanlığı, aşırıcılık, terörizm ve iklim değişikliği gibi zafiyetler tüm insanlık için ciddi tehdit teşkil etmektedir.

Türkiye'nin yer aldığı Avrasya coğrafyası, bu değişim ve dönüşüm süreçlerinin yoğun olarak yaşandığı ve jeopolitik denklemin yeniden biçimlendiği bir dönemde çetin sınamalarla karşı karşıyadır. 2017 yılı, Avrupa ve Asya'nın kesişim noktasındaki ülkemizin dış politika gündemi açısından hareketli geçmiştir. Balkanlar'dan Orta Doğu'ya, Akdeniz'den Karadeniz'e yakın çevremizde önemli gelişmelerin yaşandığı, bu gelişmelerin etkilerinin sadece yaşandığı coğrafya ile sınırlı kalmadığı, mevcut krizler şiddetini artırırken, sınır aşan etkileri olan yeni krizlerin ortaya çıktığı, önemli sınamalarla dolu bir yıl olmuştur.

Dış politikada temel ilkemiz, "Yurtta Barış, Dünyada Barış" tır. Ülkemiz bu ilke doğrultusunda, çağın gerekleri ile siyasi ve ekonomik alanlarda artan imkân ve kabiliyetleri ölçüsünde, **girişimci ve insani dış politika** yaklaşımını geliştirmiştir. Bu yaklaşım, milletimizin girişimci ruhunu ve halkımızın insani değerlerini yansıtmaktadır.

"Girişimci ve insani" dış politikamız, gücünü ve kaynağını, ülkemizin farklı bölgelerin kesişim noktasında bulunmasından kaynaklanan coğrafi, tarihi ve kültürel zenginlikten, ülke içindeki siyasi istikrar ve dinamizmden, büyüyen ekonomimizin sağladığı ivmeden ve beşeri özelliklerimizden almaktadır.

Bölgesel kriz yönetimi ve istikrarın güçlendirilmesi; çağımızın illeti olan terörizmle ve yıkıcı propagandayla mücadele; yurtdışındaki vatandaşlarımızın haklarının en etkin şekilde korunması; stratejik ilişkilerimizin ilerletilmesi; ekonomik-ticari ilişkilerimizin ve enerji güvenliğimizin güçlendirilmesi; tüm coğrafyalarla ilişkilerimiz ve bağlarımızın geliştirilmesi; küresel ve bölgesel örgütlerle işbirliğimizin güçlendirilmesi ve yumuşak gücümüzün pekiştirilmesi başlıca dış politika önceliklerimizi oluşturmaktadır.

Suriye'de yaşanan krize çözüm arayışlarımız, 2017 yılında hız kazanmıştır. Ülkemiz ve Rusya Federasyonu öncülüğünde Suriye genelinde ilan edilen ve 30 Aralık 2016 tarihinden bu yana yürürlükte bulunan ateşkes rejimini güçlendirmek ve çatışan taraflar arasında güven artırıcı önlemler (GAÖ) kabul edilmesini sağlamak amacıyla Türkiye, Rusya ve İran'ın katılımıyla 2017 yılında sekiz Yüksek Düzeyli Astana Toplantısı düzenlenmiştir. Bu toplantılarda sahada

sükûnetin sağlanması adına önemli kazanımlar elde edilmiştir. Astana toplantıları sayesinde BM arabuluculuğunda yürütülen Cenevre süreci yeniden canlanmış, 2017 yılı içinde Cenevre'de beş yeni görüşme turu düzenlenebilmiştir.

Ülkemiz, terör örgütlerinin Türkiye'ye yönelik tehditlerinin ortadan kaldırılmasını ve terör örgütlerinin faaliyetlerinin engellenmesini teminen askerî, ekonomik, diplomatik çabalarına kararlılıkla devam etmektedir. Türkiye, FETÖ, PKK/PYD-YPG, DEAŞ, DHKP-C veya her ne isimle olursa olsun, tüm terör örgütleriyle mücadeleyi kararlılıkla sürdürmektedir. İçinde bulunduğumuz küreselleşme çağında güvenlik bölünmez bir hal almış, tehdit ve sınamalar sınır aşan bir boyut kazanmıştır. Bu ortamda, terörizmle mücadelede uluslararası işbirliği ve dayanışma büyük önem arz etmektedir.

24 Ağustos 2016 tarihinde başlayan ve Türk Silahlı Kuvvetleri destekli Özgür Suriye Ordusu birliklerince icra edilen Fırat Kalkanı Harekâtı, 29 Mart 2017 tarihinde tamamlanmıştır. 2.015 km^2 genişliğinde alan terör unsurlarından arındırılmış, 2.647 DEAŞ mensubu etkisiz hale getirilmiştir. Fırat Kalkanı Harekâtı sayesinde terörden arındırılan güvenli bölgelere 2017 sonu itibarıyla ülkemizden yaklaşık 130.000 Suriyeli geri dönmüştür.

FETÖ terör örgütünün 15 Temmuz 2016 tarihinde milli egemenliğimiz, ülkemizin birlik ve bekasına yönelik darbe teşebbüsü sonrasında, yurt içinde alınan önlemlere ilaveten, yurt dışında da yurtdışı temsilciliklerimizce yoğun temas ve faaliyetler sürdürülmüştür. FETÖ örgütlenmesinin ortadan kaldırılmasına yönelik girişimlerimiz neticesinde, 2017 yılında somut ilerlemeler kaydedilmiş ve FETÖ tehdidi konusunda tüm ülkelerde bir farkındalık yaratılmıştır.

Avrupa ve Transatlantik siyasi ve güvenlik yapılanmalarıyla olan mevcut stratejik ilişkilerimiz, 2017 yılında da gündemimizde önemli yer tutmuştur. ABD ile üst düzeyli temaslarımız ABD Başkanı Donald Trump'ın Ocak 2017 tarihinde göreve gelmesinin ardından, özellikle bölgemizde yaşanan gelişmelere paralel olarak hızlanmıştır. ABD ile ilişkilerin, başta terörizmle mücadele, DEAŞ, PKK/PYD-YPG, FETÖ, Suriye ve Irak konuları olmak üzere, canlı tutulması ve görüş ayrılıklarımızın giderilmesi yönünde gayretlerimiz aralıksız sürdürülmüştür.

Avrupa Konseyi ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) gibi Avrupa'nın önemli uluslararası örgütlerinin kurucu üyesi olan Türkiye için AB üyeliği stratejik bir hedeftir. AB'yle ilişkilerimizin, sağlam, tutarlı ve uzun vadeli bir vizyonla yürütülmesi amaçlanmaktadır. Göç krizi başta olmak üzere, güvenlikten ulaştırmaya, enerjiden ekonomiye uzanan birçok önemli alanda AB'yle yürüttüğümüz işbirliği ve diyalog mekanizmaları, Türkiye'nin AB üyesi olmasının, AB açısından da stratejik önem taşıdığına işaret etmektedir. Tam üyelik hedefiyle 2005 yılında başlayan AB'ye katılım müzakerelerimizde bugüne kadar 35 fasıldan 16'sı açılmış ve 1 fasıl geçici olarak kapatılmış durumdadır.

Ülkemiz, Avrupa-Atlantik güvenliğinin ve savunmasının temel taşı olarak gördüğü NATO'nun önde gelen üyelerindendir. Türkiye, NATO'nun güncel tehditler karşısında uyarlanması bağlamında yönlendirici roller üstlenmekte; Afganistan başta olmak üzere NATO harekâtlarına ve misyonlarına önemli katkılar sağlamakta ve NATO'nun kolektif savunma, kriz yönetimi ve işbirliğine dayalı güvenlik olan üç temel görevinin layıkıyla yerine getirilmesi için gayret göstermektedir.

Kıbrıs Türk halkına uygulanan haksız kısıtlamaların kaldırılması yönündeki gayretimiz 2017 yılında da her platformda kararlılıkla sürdürülmüş, yurtdışındaki KKTC Temsilciliklerinin etkinliğinin ve sayısının artırılması yoluyla KKTC'nin uluslararası alanda daha görünür hale getirilmesi ve özellikle uluslararası örgütlerdeki statüsünün ileriye taşınması yönündeki çabalarımız devam etmiştir.

2017 yılının ilk yarısında, BM Genel Sekreteri'nin İyi Niyet Misyonu çerçevesinde, siyasi eşitlik ve iki kesimlilik temelinde 2008 yılında başlayan ve Ada'da siyaseten eşit iki Kurucu Devleti haiz, Türkiye'nin etkin ve fiili garantisiyle temin edilecek yeni bir ortaklık kurulmasını hedef alan müzakereler devam etmiş ve bu çerçevede adadaki iki taraf ve ülkemiz dâhil üç garantörün katılımıyla Kıbrıs Konferansı önce Cenevre'de sonra da Crans-Montana'da toplanmış, ancak Rum-Yunan ikilisinin katı, uzlaşmadan uzak ve makul olmayan yaklaşımı nedeniyle müzakerelerden sonuç alınamamış ve Kıbrıs Konferansı anlaşmaya varılamadan kapanmıştır. Gelinen aşamada Kıbrıs çözüm sürecinin geleceğine ilişkin, KKTC makamlarıyla bilistişare sürdürülen değerlendirme süreci devam etmektedir.

Türkiye, yapıcı girişimleriyle, hem bölgesel hem küresel barış, güvenlik, istikrar ve refahın artırılmasına katkı sağlamaktadır. Ülkemiz, ağırlıklı olarak yakın çevresindeki ülkelerle her alandaki işbirliğini geliştirme iradesini, Yüksek Düzeyli (Stratejik) İşbirliği Konseyi **(YDSK/YDİK)** mekanizmaları oluşturmakla göstermektedir. Cumhurbaşkanı veya Başbakan düzeyinde YDSK/YDİK kurulan ülke sayısı 2017 yılında **23**'e yükselmiştir.

Dış politikamız, dostluklarımızın **"kazan-kazan"** anlayışıyla artırılması ve güçlendirilmesini hedefleyerek mevcut işbirliği imkânlarını değerlendirmekte ve yeni işbirliği olanakları yaratmaktadır. Ülkemiz, bu anlayışla 2017 yılında da, önemli bölümü yakın çevresinden kaynaklanan çeşitli sorunlarla etkin biçimde mücadele etmiştir. Bölgesel işbirliğinin sürdürülmesi ve güçlendirilmesine yönelik girişim ve faaliyetleri destekleyen Türkiye, 2017 yılında, **İslâm İşbirliği Teşkilatı** (2016-2019) ve **Gelişen Sekiz** (D-8) (2017-2019) Dönem Başkanlığını yürütmüş; ayrıca yılın ilk yarısında **Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ)** Örgütü'nün Dönem Başkanlığını üstlenmiştir. Türkiye'nin 2017 yılında tümü G20 üyesi olan Meksika, Endonezya, Kore Cumhuriyeti ve Avustralya'dan müteşekkil MIKTA'nın Dönem Başkanlığını da yapmış olması, dış politikamızın geniş ufuklarının göstergesidir.

Latin Amerika ve Karayipler ile Asya-Pasifik Açılım Politikalarımız ile Afrika Ortaklık Politikamız, çok boyutlu dış politikamızın sonuçlarıdır. Evvelce "uzak coğrafyalar" olarak görülen bu kıtalarla, üst düzey ziyaretler, kapsamlı ekonomik işbirliği projeleri, kalkınma ve insani yardımlar, kültür ve eğitim alanındaki çalışmalarımız ile ikili ve çok taraflı ilişkilerimizi geliştirmekteyiz. Açılım ve ortaklık politikalarımız, TİKA'dan Türk Hava Yolları'na, Ekonomi Bakanlığından Yunus Emre Kültür Enstitülerine pek çok kurum ve kuruluşumuzun eşgüdümüyle sürdürülmekte; dış dünyaya yönelik tüm faaliyetlerimiz kurumlar arası işbirliği ve koordinasyonla bütüncül şekilde hayata geçirilmektedir.

Türkiye, etkin çok taraflılığın merkezi konumundaki BM çatısı altında aktif çalışmalarda bulunmakta, çeşitli girişimlere öncülük etmektedir. Finlandiya ile birlikte BM çatısı altında eş başkanlık yaptığımız **"Barış için Arabuluculuk"** girişimi ile BM ve AGİT içinde kurduğumuz Arabuluculuk Dostlar Grubu, anlaşmazlıkların barışçı yollardan çözümü ve arabuluculuk konusundaki küresel farkındalığı artırmak için etkin bir rol üstlenmiştir. IV. İstanbul Arabuluculuk Konferansı'na 30 Haziran 2017 tarihinde ev sahipliği yapan ülkemiz ayrıca, İslam İşbirliği Teşkilatı Üyesi Ülkeler Birinci Arabuluculuk Konferansı'nı da 21 Kasım 2017 tarihinde İstanbul'da düzenlemiştir.

Türkiye ve İspanya'nın ortaklığında başlatılan **BM Medeniyetler İttifakı** Girişimi, "medeniyetler çatışması" olarak adlandırılan senaryolara sağduyulu bir yanıt teşkil etmektedir. Türkiye, bu girişim ile farklı kültürler arasında karşılıklı saygı ve ortak değerleri teşvik etmek, ayrımcılık, aşırıcılık, yabancı düşmanlığı, İslam düşmanlığı gibi tüm insanlığı ilgilendiren sorunlara karşı mücadeleyi güçlendirmek amacındadır.

Ülkemiz, uluslararası platformlarda aktif bir dış politika izlemekte ve bu çerçevede çok sayıda uluslararası toplantıya katılmakta ve ev sahipliği yapmaktadır. 2017 yılında ev sahipliği yaptığımız etkinlikler arasında, Türkiye-Orta Amerika Entegrasyon Sistemi (SICA) İkinci Dışişleri Bakanları Forumu (20 Nisan 2017), Türkiye-Latin Amerika ve Karayipler Topluluğu (CELAC) Dörtlüsü Dışişleri Bakanları Dördüncü Toplantısı (21 Nisan 2017), Atlantik Konseyi 8. İstanbul Zirvesi (27-28 Nisan 2017), Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ) 25. Yıldönümü Zirvesi (22 Mayıs 2017), 22. Dünya Petrol Kongresi (9-13 Temmuz 2017), İslâm İşbirliği Teşkilatı İcra Komitesi Olağanüstü Toplantısı (1 Ağustos 2017), D-8 Zirvesi (20 Ekim 2017), İslâm İşbirliği Teşkilatı Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi (İSEDAK) 33. Bakanlar Toplantısı (20-23 Kasım 2017), İslâm İşbirliği Teşkilatı İslâm Zirvesi Konferansı Olağanüstü Toplantısı (Kudüs Zirvesi) ve Dışişleri Bakanları Konseyi Olağanüstü Toplantısı (13 Aralık 2017) ve MIKTA Dışişleri Bakanları Toplantısı (13 Aralık 2017) yer almaktadır.

Son yıllarda sınırlarımızda yaşadıklarımız başta olmak üzere farklı coğrafyalarda meydana gelen insani krizler, dış politikamızın insani yönünü daha belirgin hale getirmiştir. 2017 yılı

sonu itibarıyla sayıları 3,5 milyonu geçen Suriyeli kardeşlerimize kapılarımızı açarak sağladığımız yardım, uluslararası toplumun takdirini kazanmıştır.

Türkiye, insani dış politika yaklaşımıyla, dış politika gündemindeki tüm meselelere sorumluluk sahibi, insan-odaklı ve ilkeli bir biçimde yaklaşmış; küresel zafiyetlerin giderilmesi için büyük çaba harcamış ve küresel kalkınma alanında önemli roller üstlenmiştir. OECD Kalkınma Yardımları Komitesi 2017 Raporu'na göre insani yardımlarımızı da içeren toplam kalkınma yardımlarımız 8.142 milyar ABD Doları seviyesine ulaşmıştır. Bu rakamın 7.208 milyar ABD Doları değerindeki kısmını insani yardımlarımız oluşturmaktadır.

Dış politikamızın gerektirdiği şekilde, Bakanlığımız yurtdışı teşkilatı, kayda değer bir genişleme sürecinden geçmektedir. 2002 yılında 163 olan faal dış temsilcilik sayımız, 2017 yılı sonu itibarıyla, 136 Büyükelçilik, 13 Daimi Temsilcilik, 86 Başkonsolosluk, 1 Konsolosluk Ajanlığı ve 1 Ticaret Ofisi olmak üzere toplam 237'ye ulaşmıştır. Yurtdışı temsilciliklerimizin, 92'si Avrupa, 70'i Asya, 43'ü Afrika, 28'i Amerika, 4'ü Okyanusya'dadır. 2017 yılında Viyentiyan (Laos) Büyükelçiliğimiz ve Montreal (Kanada) Başkonsolosluğumuz faaliyete başlamıştır.

Yurtdışı temsilciliklerimizin sayısının artırılmasının yanı sıra, ülkemizin farklı ülkelerin güvenlik koşulları da gözetilmek suretiyle yurtdışında en iyi şekilde temsil edilmesini sağlayacak ve vatandaşlarımıza verilen hizmetin kalitesini artıracak kançılarya, ikametgâh ve memur konut binaları inşa edilmesine, bu koşullarda binaların satın alınmasına, kiralanmasına ve mevcut binaların onarımlarının yapılmasına da önem verilmiştir. Bu çerçevede, 2017 yılı içinde New York (ABD) Türkevi binasının inşaat ihalesi yapılarak Sayın Cumhurbaşkanımızın teşrif ettikleri bir törenle inşaat çalışmalarına başlanmıştır. İslamabad (Pakistan) Büyükelçiliğimiz memur konutu inşaatı tamamlanmıştır. Bağdat (Irak) Büyükelçiliğimiz, Dakka (Bangladeş) Büyükelçiliğimiz, Strazburg Başkonsolosluğumuz ve Avrupa Konseyi nezdindeki Daimi Temsilciliğimiz (Fransa) ve Karaçi (Pakistan) Başkonsolosluğumuz yerleşke inşaatlarına ise devam edilmiştir. Helsinki (Finlandiya) Büyükelçiliğimiz İkametgâhı, Kuala Lumpur (Malezya) ve Seul (Kore Cumhuriyeti) Büyükelçiliklerimiz kançılarya binaları, Dubai (BAE) Başkonsolosluğumuz yeni kançılaryası, Milano (İtalya) Başkonsolosluğumuz yeni kançılarya ve ikametgâh binası ile Vancouver (Kanada) Başkonsolosluğumuz kançılaryası onarımdan geçmiştir. Moskova (Rusya) Büyükelçiliğimiz kançılarya ve ikametgâh binaları, Pretorya (Güney Afrika Cumhuriyeti) Büyükelçiliğimiz yeni kançılarya binası ve Amsterdam (Hollanda) Başkonsolosluğumuz kançılarya binasının onarımlarına başlanmış, Kopenhag (Danimarka) ve Varşova (Polonya) Büyükelçiliklerimiz ikametgâh binalarının onarımlarına devam edilmiştir. Batum (Gürcistan) Başkonsolosluğumuz kançılarya binasının daha fonksiyonel hâle getirilmesini teminen gayrimenkul satın alınmıştır.

Uygulamakta olduğumuz çok boyutlu dış politikanın bir sonucu olarak, ülkemizi yerinden izlemek ve ilişkileri daimi temsil yoluyla yürütmek isteyen çok sayıda ülke ve uluslararası kuruluşun ülkemizde Temsilcilik açmakta olduğu görülmektedir. 2005 yılında 84 olan ülkemizdeki Büyükelçilik sayısı 2017 yılı sonu itibarıyla 127'ye yükselmiştir. Ülkemizde ayrıca 96 Başkonsolosluk ve Konsolosluk ile 46 Uluslararası Kuruluş Ofisi bulunmaktadır. Çok kısa süre içinde bir Büyükelçilik ve bir Başkonsolosluk daha açılması, ayrıca yeni uluslararası kuruluş temsilcilikleri kurulması gündemdedir.

Dış ilişkilerimizin yoğunlaşması ve yurtdışı teşkilatımızın genişlemesiyle birlikte, Bakanlığımızın merkez ve yurtdışı teşkilatının teknolojik alt yapısının en ileri seviyeye getirilmesi büyük önem taşımaktadır. 2017 yılında da son teknolojinin, genel bilişim ve haberleşme altyapımızda daha ileri bir düzeyde kullanılmasına yönelik çalışmalar sürdürülmüş, yeni açılan yurtdışı temsilciliklerimizin bilişim ve haberleşme altyapıları kurulmuş, güncel bilişim hizmetlerine cevap veremeyen teknolojik altyapı yenilenmiş ve personelimize gerekli eğitimler verilmiştir. Son dönemde çeşitli kamu kurumlarının maruz kaldığı siber saldırılar karşısında Bakanlığımız da mevcut siber güvenlik uygulamalarını çeşitlendirme ve güçlendirme yoluna gitmektedir.

Bakanlığımız bilişim alanında elde ettiği tecrübeleri, ilgi gösteren ve talep eden dost ve kardeş ülkelerle de paylaşmaya başlamıştır. Bilişim alanında bilgi ve tecrübe paylaşımına dayalı işbirliği projeleri yapmak üzere 2017 yılı sonu itibarıyla 22 ülke ile mutabakat muhtırası imzalanmıştır.

Bakanlığımız memurlarına yönelik her türlü hizmet içi eğitim programını yürüten ve yabancı ülkelerin genç diplomatlarına ikili anlaşmalar çerçevesinde eğitim programları hazırlayan Diplomasi Akademimiz, 2017 yılında da bu yoğun faaliyetlerini sürdürmüştür. Hizmet içi eğitimler kapsamında 405 personelimiz, yabancı diplomatlara yönelik eğitimler kapsamında ise 397 yabancı diplomat Akademinin eğitim imkânlarından yararlanmıştır.

Diplomatik Arşiv Dairesi Başkanlığımız tarafından 2014 yılında başlatılan "T.C. Dışişleri Bakanlığı Arşivinin Düzenlenmesi ve Sayısal Veritabanı Oluşturulması Projesi"nin ilk iki aşamasında 45 milyon sayfa dijital ortama aktarılmış, yaklaşık 100 bin sayfa Osmanlıca belgenin transkripsiyonu tamamlanmıştır. Projenin 27 Aralık 2017 tarihinde başlayan üçüncü aşamasında ise 6 milyon belgenin sayısallaştırılması ve 40 milyon karakter (yaklaşık 100 bin sayfa) Osmanlıca belgenin transkribe edilmesi hedeflenmektedir.

Yurtdışındaki vatandaşlarımızın çıkarlarını korumak ve onlara en kaliteli hizmeti en kısa zamanda sunabilmek amacıyla konsolosluk hizmetlerinin her yönden geliştirilmesi amacıyla çalışılmaktadır. Devletimizin her an vatandaşlarımızın yanında olduğunu hissettirmek üzere, Bakanlığımız merkez ve yurtdışı teşkilatı, 2017 yılında da vatandaşlarımızın konsolosluk hizmetlerini 7 gün/ 24 saat sağlıklı bir şekilde alabilmeleri için yoğun bir mesai harcamaya

devam etmiştir. Bu çerçevede, vatandaşımızın Bakanlığımıza her zaman doğrudan ulaşmasını hedefleyen Konsolosluk Çağrı Merkezi, Türkçe'nin yanı sıra 5 dilde faaliyet göstermektedir.

17 Nisan 2013 tarihinde hayata geçirilen ve daha önce sınır kapılarında "bandrol" veya "kaşe" ile verilen vizelerin yerini alan Elektronik Vize Başvuru Sistemi (e-Vize) yoğun şekilde rağbet görmektedir. 100'den fazla ülkenin vatandaşlarının yararlandığı uygulama kapsamında 2017 yılında 4 milyon 294 bin 334 e-Vize verilmiştir.

Ülkemizin akdetmiş olduğu ikili anlaşmalar veya tek taraflı olarak almış olduğu kararlar uyarınca hâlihazırda 79 ülkenin vatandaşı Türkiye'ye seyahatlerinde vizeden muaftır. 2002 yılı itibarıyla, umuma mahsus pasaport hamili vatandaşlarımız 42 ülkeye vizesiz seyahat edebilmekteyken, hâlihazırda onay işlemleri tamamlanmak üzere olan hukuki düzenlemelerle birlikte bu sayı 70'e yükselmiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'yla 2017 yılında Bakanlığımıza 2.963.645.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Öte yandan, Teşkilatımızın temel ihtiyaçları ve genişlemekte oluşundan ötürü çeşitli tarihlerde Maliye Bakanlığından ek ödenek alınması suretiyle bütçemiz takviye edilmiştir.

2017 yılında da ödeneklerimizin kullanımında etkinlik ve verimlilik prensipleri titizlikle uygulanmış ve tasarruf ilkelerine uygun hareket edilmiştir. Gerek ödenek tahsisatlarının merkez ve yurtdışı teşkilatımızda ihtiyaca uygun şekilde planlanmasında gerek harcamaların malî disiplin çerçevesinde yapılmasında azami seviyede dikkatli ve özenli davranılmıştır.

2017 yılındaki faaliyetlerimizin ayrıntılarını içeren "2017 Yılı İdare Faaliyet Raporu" ilgili kurumlarımızın ve kamuoyunun bilgisi için takdim kılınmaktadır.

Saygılarımla,

Ümit YALÇIN
Büyükelçi
Müsteşar

I. GENEL BİLGİLER

A. Misyon ve Vizyon

Misyon

Cumhuriyetimizin 100. kuruluş yıldönümü olan 2023 yılına yönelirken hedefimiz,

- Siyasi, ekonomik ve kültürel alanlarda dünyanın en etkili 10 ülkesi arasına girmek;
- Komşu ülkelerle ortak güvenlik havzaları ve ortak ekonomik alanlar hâlinde bütünleşmek; bu ülkelerle ve geniş bir coğrafyada çok sayıda ülkeyle mal, hizmet, sermaye, insan ve düşünce hareketliliğini sağlamak;
- Ulusal çıkarlarımıza ilişkin tüm konularda girişimci dış politikamızla olumlu katkılar getiren bir rol üstlenmek;
- Küresel alanda aktif faaliyet göstermek ve ön alarak sorunlara çözüm sağlayabilmek;
- İnsani dış politikamızla tüm faaliyetlerimizde insanı temel alarak küresel zaafiyetleri gidermek için azami gayret göstermek;
- Dünyanın her köşesinde temsil edilmek;
- Uluslararası örgütlerde belirleyici roller oynamak;
- Hem bölgesel hem küresel barış, güvenlik, istikrar ve refaha katkıda bulunmak;
- Küresel medeniyete özgün ulusal katkımızı getirebilen saygın ve güçlü bir ülke olarak konumlandırılmaktır.

Vizyon

Girişimci ve insani dış politikamızla, ulusal çıkarlarımız ile evrensel değerler, özgürlük ile güvenlik arasında gözettiğimiz denge doğrultusunda, yapıcı, ön alıcı, gerçekçi ve sorumlu bir dış siyaset uygulamak suretiyle,

- Türkiye'nin ve Türk milletinin hak ve menfaatlerini ileriye taşırken, tüm ülkeler, halklar ve bireylerin insan hakları ve demokratik değerler temelinde güvenlik içinde yaşama hakkını savunmak;
- Bölgesel ve küresel barış, güvenlik, istikrar ve refaha katkı sağlamak;
- Güç kullanımı ve gerginliği tırmandırıcı uygulamalardan kaçınmak, buhran yönetimi ve istikrar tesisine katkı sağlamak;
- Özellikle yakın çevremizde tarihi ve kültürel bağlarımız bulunan bölgelerde siyasi diyalog zeminini güçlendirmek;
- Bölge ülkeleri arasında ekonomik ilişkileri pekiştirerek tüm tarafların yararına olacak şekilde, "kazan-kazan ilkesi" çerçevesinde karşılıklı ekonomik bağlar yaratmak;
- Farklı kültürler arasında hoşgörüyü teşvik etmek yoluyla, barışçıl ve istikrarlı bir düzenin kurulmasına katkıda bulunmak;
- Kıtasal ölçekli açılım ve ortaklık politikalarıyla tüm ülkelerle ilişkiler geliştirmek;

- Küresel düzeyde işbirliğinin güçlendirilmesini teminen çok taraflı örgüt ve platformlarda etkin bir diplomasi yürütmektir.

B. İlkeler, Görev ve Yetkiler

TBMM Genel Kurulunda 07/07/2010 tarihinde kabul edilen ve 12/08/2010 tarihinde yürürlüğe giren 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 2. maddesinde Dışişleri Bakanlığının ilkeleri, görev ve yetkileri aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

İlkeler

- Bölgesinde ve dünyada barışçıl, adil ve kalkınmaya imkân tanıyan bir ortamın kalıcı şekilde tesisi ve güçlendirilmesi;
- Ulusal hak ve çıkarların savunulması ve korunması;
- Her türlü toplumsal yaşamın temelini oluşturan insan haklarının ve demokratik değerlerin savunulması ve ileriye götürülmesi; dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle yapılan her türlü ayrımcılık ile mücadele edilmesi;
- İnsanlığın kültürel mirasının, çevrenin ve yerkürenin doğal yaşam alanlarının korunması;
- Uluslararası hukukun ve ona olan saygının geliştirilmesi ve güçlendirilmesi.

Görev ve Yetkiler

- Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikasının tespiti için hazırlık çalışmaları yapmak ve tekliflerde bulunmak, Hükümet tarafından tayin ve tespit edilen hedef ve esaslara göre dış politikayı uygulamak ve koordine etmek;
- Türkiye Cumhuriyeti'ni ve Hükümetini yabancı devletler ve uluslararası kuruluşlar nezdinde yetkili makam olarak temsil etmek, yabancı devletler ve uluslararası kuruluşlarla temas ve müzakereleri ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliğinde bulunmak suretiyle yürütmek, Türkiye Cumhuriyeti'nin dış ilişkilerini tüm boyutlarıyla ve ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliğinde bulunmak suretiyle tesis etmek, yürütmek, yönlendirmek, geliştirmek ve ülkenin çıkarlarını korumak;
- Devlet organlarının uluslararası temaslarının yürütülmesinde bu organlara yardımcı olmak;
- 05/05/1969 tarihli ve 1173 sayılı Milletlerarası Münasebetlerin Yürütülmesi ve Koordinasyonu Hakkında Kanun çerçevesinde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca dış politika ile bağlantılı olarak yurtdışında yürütülen faaliyetlerin Hükümetçe saptanan dış politikaya uygunluğunu gözetmek, bu faaliyetleri koordine etmek ve bunlara katılım sağlamak;
- Hükümeti dış dünyadaki gelişmeler ve değişen şartlar konusunda bilgilendirmek;
- Türkiye Cumhuriyeti hakkında yurtdışında bilgilendirici faaliyetler yürütmek;

- Yurtdışında yaşayan vatandaşların hak ve menfaatlerini korumak ve yaşam kalitelerinin yükseltilmesine yönelik çalışmalar yürütmek, ülke dışındaki vatandaşlara ve Türkiye Cumhuriyeti uyrukluğunu taşıyan tüzel kişilere destek, yardım ve konsolosluk himayesi sağlamak;
- 31/05/1963 tarihli ve 244 sayılı Milletlerarası Andlaşmaların Yapılması, Yürürlüğü ve Yayınlanması ile Bazı Andlaşmaların Yapılması İçin Bakanlar Kuruluna Yetki Verilmesi Hakkında Kanun çerçevesinde, diğer devletlerle ve uluslararası kuruluşlarla akdedilen andlaşmalara ilişkin temas, müzakere, yetki belgesi, imza, onay ve tescil süreçlerini ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içinde yürütmek, bu andlaşmaları veya tescil edilmiş kopyalarını muhafaza etmek ve sicillerini tutmak, andlaşma taslaklarının mevzuata uygunluğunu incelemek ve görüş bildirmek;
- Uluslararası hukukun ve uluslararası hukuk içtihadının gelişimine yönelik süreçleri takip etmek ve bu süreçlere iştirak etmek;
- Türkiye Cumhuriyeti'nin tarafı olduğu siyasi nitelikli uluslararası davaları ve Adalet Bakanlığı ile işbirliği yapmak suretiyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ndeki davaları ikame ve takip etmek;
- Türkiye Cumhuriyeti'ni temsil yetkisine sahip olarak Bakanlar Kurulu kararı ile belli bir geçici görevle görevlendirilen temsilciler ve temsil heyetlerine Türkiye Cumhuriyeti'ni bağlayan hususlarda Hükümetin talimatlarını iletmek, bu temsilci ve temsil heyetlerinin ihtisasa dair hususlarda ihtiyaç duyacakları talimatları ilgili bakanlıklar ile istişare suretiyle tespit edip onlara iletmek, heyetlerin başkanları diğer bakanlıklardan ise bu heyetlerde temsilci bulundurmak;
- Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yurtdışı teşkilatı kurulması ve dış temsilcilik açılması konusunda görüş bildirmek;
- Malî, iktisadi ve diğer teknik konularda ilgili kurum ve kuruluşlarca yürütülmesi gereken veya statülerinde, üyelerinin ve ortaklarının belirli bakanlık veya merci vasıtasıyla işlem yapacağı belirtilen uluslararası kuruluşlarla yürütülen dış temas ve müzakerelerin dış politikaya uygun olarak yürütülmesini gözetmek, gerekirse bunlara katılmak;
- Türkiye Cumhuriyetinin Devlet ve Dışişleri protokolünü düzenlemek ve yürütmek;
- Diplomasi ve konsolosluk ilişkilerinin yürütülmesi ile bağlantılı olarak uluslararası andlaşmalardan kaynaklanan iş ve görevleri yerine getirmek;
- Uluslararası kuruluşlarla işbirliğini geliştirmek;
- Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

C. İdareye İlişkin Bilgiler

1. Fiziksel Yapı

Bakanlığımız Merkez teşkilatının fizikî yapısı, Balgat'taki ana bina, yine Balgat'ta bulunan ek bina ile Çiğdem Mahallesindeki ek binadan oluşmaktadır. Ayrıca, yurt içinde 5 ilde (İstanbul, İzmir, Edirne, Gaziantep, Antalya) irtibat büroları bulunmaktadır.

2. Örgüt Yapısı

a. Tarihçe

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, uzun bir geçmişe dayanan köklü Osmanlı diplomasisi geleneği üstüne kurulmuştur.

19. yüzyıla kadar Osmanlı İmparatorluğu'nun harici işleri Reis-ül Küttap'ın yönetiminde idare edilmiştir. 1793 yılında III. Selim döneminde ilk sürekli Büyükelçilik Londra'da açılmış ve Yusuf Agâh Efendi ilk sürekli Osmanlı Büyükelçisi olarak atanmıştır.

Harici işlerin çok artmış ve önem kazanmış olması sebebiyle, Reis-ül Küttaplık makamı 1835 yılında nezaret seviyesine yükseltilmiştir. Son Reis-ül Küttap Yozgatlı Akif Efendi, müşirlik rütbesiyle ilk Umur-ı Hariciye Nazırı yapılmıştır.

Cumhuriyet dönemi dış politikamızın temelleri Milli Mücadele yıllarında atılmıştır. 23 Nisan 1920 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılışının hemen ardından oluşturulan ilk Milli Hükümetle birlikte "Hariciye Vekâleti" de 2 Mayıs 1920 tarihinde resmen kurulmuş ve başına Bekir Sami Bey getirilmiştir.

Cumhuriyetin kurulmasının ardından Hariciye Vekâleti, hem merkez hem yurtdışı teşkilatını geliştirmeye başlamıştır. 1927 yılında Hariciye Vekâleti teşkilatına dair ilk kapsamlı hukukî düzenleme yapılmış ve 1154 sayılı Kanunla Bakanlığımızın günümüzdeki yapısının temelleri atılmıştır.

I. Dünya Savaşı sonrasında oluşan uluslararası ortama ve giderek yaygınlaşan uluslararası siyasi ve ekonomik işbirliği ve örgütlenme çabalarına uygun olarak, ikili ilişkilerin yürütülmesinin yanısıra, çok taraflı siyasi ve ekonomik işler de Bakanlığımızın yürüttüğü görevler arasında ağırlıklı bir yer almıştır. Çok taraflı diplomasi faaliyetlerinin ve uluslararası örgütlerin çoğalmasıyla Daimi Temsilciliklerimizin sayısı da artırılmıştır.

1970'li yıllarla birlikte yurtdışı teşkilatımızda görevli memurlarımızı ve aile mensuplarını hedef alan planlı ve organize Ermeni terörizmi yaşanmıştır. Ermeni terör örgütü ASALA'nın gerçekleştirdiği suikastlara, Yunanistan'da faaliyet gösteren "17 Kasım" terör örgütüne hedef olan Türk diplomat ve görevlilerimiz de eklendiğinde, Dışişleri Şehitlerimizin sayısı beşi Büyükelçi olmak üzere 40'ı bulmaktadır.

Soğuk Savaşın bitişi sonrasında ortaya çıkan yeni devletlerle birlikte yurtdışı temsilciliklerimizin sayısı artmış, uluslararası alanda yaşanan gelişmeler Bakanlığımız teşkilatlanmasında yapısal değişiklere gidilmesini zorunlu kılmıştır. 2017 yılı sonu itibarıyla yurtdışında 237 temsilcilikle temsil edilen Türkiye Cumhuriyeti, 1923 yılında kuruluşundan

bu yana büyük önder Atatürk'ün görüş ve ilkelerini Türk dış politikasının yürütülmesinde rehber edinmiş, bu bağlamda "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" ilkesi dış politika faaliyetlerimizin temel referans noktasını oluşturmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, sınırlı insan kaynaklarına rağmen uluslararası siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkilerimizin ikili çerçevede ve çok taraflı platformlarda yürütülmesi ve daha da geliştirilmesi yönünde çaba göstermekte, başta kendi coğrafyamız olmak üzere tüm dünyada barış, istikrar ve refaha katkıda bulunmaktadır.

b. Örgüt Teşkilatı

6004 sayılı "Dışişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun"un 3. maddesine göre Dışişleri Bakanlığı, merkez ve yurtdışı teşkilatından oluşmaktadır.

i) Merkez Teşkilatı

Bakanlık merkez teşkilatı ana hizmet, danışma ve denetim birimleri ile yardımcı hizmet birimlerinden oluşur. Ana Hizmet Birimleri; 7 Müsteşar Yardımcılığı, 25 Genel Müdürlük, 50 Genel Müdür Yardımcılığı ve 6 Müstakil Daire Başkanlığı'ndan meydana gelmektedir. Danışma ve Denetim birimleri; Dış Politika Danışma Kurulu, Teftiş Kurulu Başkanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği ve Bakanlık Müşavirlikleridir. Yardımcı Hizmet Birimleri; İnsan Kaynakları Dairesi Başkanlığı, Diplomasi Akademisi Başkanlığı, İdari ve Malî İşler Dairesi Başkanlığı, Bilişim Teknolojileri Dairesi Başkanlığı, Diplomatik Arşiv Dairesi Başkanlığı, Tercüme Dairesi Başkanlığı, Özel Kalem Müdürlüğü, Özel Müşavirlikler ve Bakanlık Komisyonundan oluşmaktadır. Bunlara ilaveten, İstanbul, Edirne, İzmir, Antalya ve Gaziantep'te birer irtibat bürosu bulunmaktadır.

ii) Yurtdışı Teşkilatı

Bakanlığımızın yurtdışı teşkilatı; Büyükelçilikler, Daimi Temsilcilikler, Başkonsolosluklar, Büyükelçilik Konsolosluk Şubeleri, Konsolosluk Ajanlıkları ile Fahri Başkonsolosluk/Konsolosluklardan meydana gelmektedir. İhtiyaç olması hâlinde, elçilik, konsolosluk, irtibat ofisi, büyükelçilik bürosu, başkonsolosluk bürosu ve muavin konsolosluk ile diplomatik temsil ve konsolosluk hizmeti amaçlı benzer temsilcilikler, Bakanlığımızın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulabilir.

Türkiye Cumhuriyeti, 2017 yılı sonu itibarıyla yurtdışında 237 dış temsilcilikle temsil edilmektedir. Yeni yurtdışı temsilcilikler açılmasında, maliyet ve gereklilik ölçütleri ile ulusal çıkarlarımız göz önünde bulundurulmaktadır. Bu çerçevede, 2017 yılında Montreal (Kanada) Başkonsolosluğumuz ve Viyentiyan (Laos) Büyükelçiliğimiz faaliyete geçmiştir.

Yurtdışı temsilciliklerimizin 136'sı Büyükelçilik, 13'ü Daimi Temsilcilik, 86'sı Başkonsolosluk, 1'i Ticaret Ofisi ve 1'i Konsolosluk Ajanlığı'dır (Tablo 1). Coğrafi dağılım (Tablo 2) bakımından, 237 dış temsilciliğimizin 92'si Avrupa ülkelerindedir. Avrupa'yı 70 temsilcilikle Asya, 43 temsilcilikle Afrika, 28 temsilcilikle Amerika, 4 temsilcilikle Okyanusya izlemektedir.

Tablo 1 - Yurtdışı Temsilciliklerimizin Türlerine Göre Dağılımı (2017 sonu itibarıyla)

Temsilcilik Türü	Sayısal Dağılım	Oransal Dağılım (%)
Büyükelçilik	136	57,4
Daimi Temsilcilik	13	5,5
Başkonsolosluk	86	36,3
Ticaret Ofisi	1	0,4
Konsolosluk Ajanlığı	1	0,4
Toplam	**237**	**100**

Tablo 2 - Yurtdışı Temsilciliklerimizin Coğrafi Dağılımı (2017 sonu itibarıyla)

Temsilcilik Türü	Avrupa	Asya	Afrika	Amerika	Okyanusya	Toplam
Büyükelçilik	40	40	39	15	2	**136**
Başkonsolosluk	42	27	4	11	2	**86**
Daimi Temsilcilik	10	1	0	2	0	**13**
Ticaret Ofisi	0	1	0	0	0	**1**
Konsolosluk Ajanlığı	0	1	0	0	0	**1**
Toplam	**92**	**70**	**43**	**28**	**4**	**237**

3. Bilgi ve Teknolojik Kaynaklar

Merkez ve yurtdışı teşkilatında mevcut bilişim altyapısının kurulumu, bakımı, ikmali, geliştirilmesi ve güncellenmesi ile ilgili işleri yürütmek, haberleşme ve bilişim güvenliğini sağlamak ve bu konularda görev üstlenen personelin bilgi teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak düzenli şekilde hizmet içi eğitim almalarını sağlamak Bilişim Teknolojileri Dairesi Başkanlığı'nın görevidir.

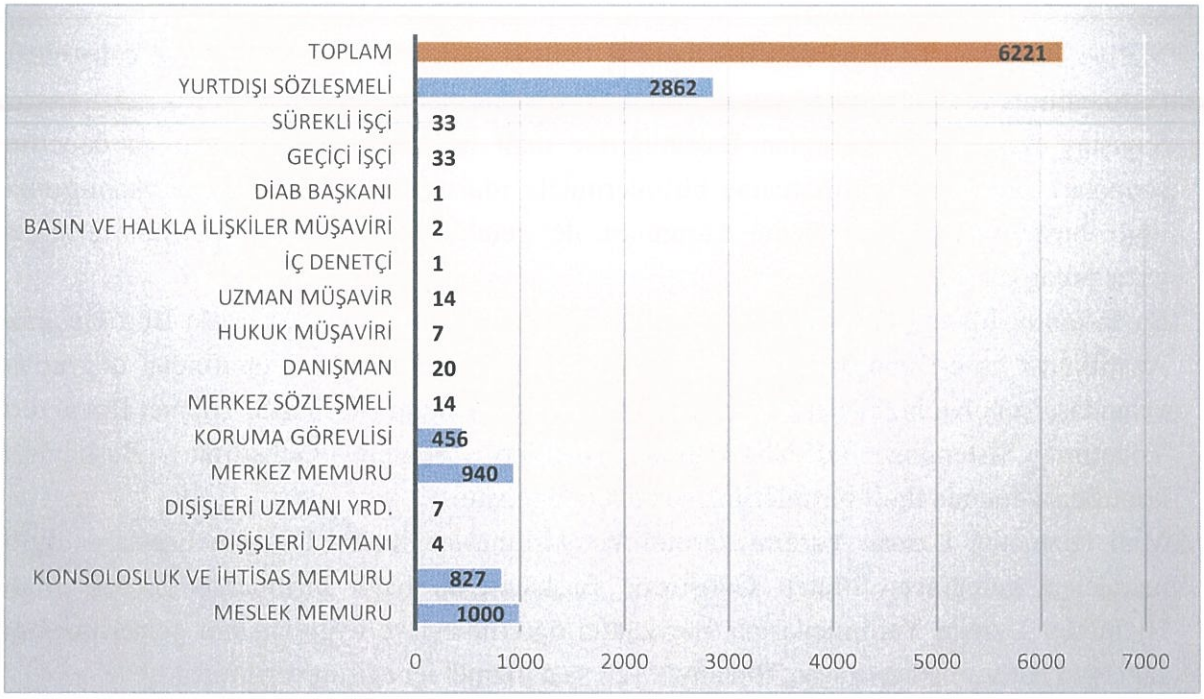
Anılan Başkanlık, aynı zamanda merkez ile yurtdışı teşkilatı arasında mevcut haberleşme sistemi üzerinden yapılması uygun görülmeyen yazışmaları periyodik kuryeler göndermek suretiyle ulaştırmak, diplomatik çantaların sevkiyatını sağlamak ve bunlara dair yazışmaları yürütmekten de sorumludur.

Bakanlığımız, merkez ve yurtdışı teşkilatımızın görevlerini en verimli şekilde yerine getirebilmesi amacıyla teknolojik yeniliklerden yararlanarak gerekli altyapıyı hazırlamakta ve birimler arasında emniyetli ve hızlı iletişim sağlamaktadır.

4. İnsan Kaynakları

Bakanlığımız üstlendiği hem coğrafi hem tematik olarak çok kapsamlı görevlere kıyasla oldukça mütevazı bir kadroyla çalışmaktadır. 2017 yılı sonu itibarıyla Bakanlığımızın tüm kategorilerdeki toplam personel sayısı 6221'dir (Tablo 3).

Tablo 3- Dışişleri Bakanlığı Personelinin Statüleri İtibariyle Dağılımı

5. Yönetim ve İç Kontrol Sistemi

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda iç kontrol, "*İdarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür*" şeklinde tanımlanmıştır.

Bakanlıkta iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, geliştirilmesi ve izlenmesinde koordinatörlüğü sağlamak üzere Strateji Geliştirme Başkanlığı görevlendirilmiştir.

Bakanlığımızda 2017 yılında gerçekleştirilen İç Kontrol ve Ön Malî Kontrol İşlemleri kapsamında yürütülen faaliyetler aşağıda sunulmaktadır:

- Bakanlığımızda mevcut bulunan kontrol sisteminin kamu iç kontrol standartlarına uyumunu sağlamak üzere 26/12/2007 tarihli ve 26738 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan

"Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği" ile 04/02/2009 tarihli ve 1205 sayılı Maliye Bakanlığı yazıları ekinde yer alan *"Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Rehberi"* kapsamında başlanan çalışmalara devam edilmiştir.

- Maliye Bakanlığı'nın 07/02/2014 tarihli ve 13 Sayılı Onayı ile yayımlanan, Kamu İç Kontrol Standartlarının uygulanması konusunda kamu idarelerine rehberlik yapmak amacı taşıyan ve iç kontrol bileşenlerinin uygulama adımları ile örneklerini içeren Kamu İç Kontrol Rehberi'nden, iç kontrol sisteminin kurumda uygulanmasında yol gösterici kaynak olarak yararlanılmıştır.
- Maliye Bakanlığı ile diğer Bakanlıkların iç kontrol alanında yapmış oldukları çalışmalar takip edilmiş ve iyi uygulama örneklerinden faydalanılmıştır.
- Sayıştay Başkanlığı tarafından Bakanlığımız malî işlemleri üzerinde yapılan denetim sonuçları hakkında ilgili harcama birimlerimizle toplantılar düzenlenmiş, Bakanlığımız ilgili birimleri ve diğer kamu kurumları ile gerekli önlemlerin alınmasını teminen yazışmalar yapılmıştır.
- Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığı tarafından sürdürülen "Kamuda Bürokrasinin Azaltılması ve e-Dönüşüm" çalışmaları kapsamında, Bakanlığımız tarafından doğrudan vatandaşa sunulan hizmetlerin Kamu Bilgi Yönetim Sistemi (KAYSİS) Hizmet Envanteri Yönetim Sistemine (HEYS) giriş işlemleri Strateji Geliştirme Başkanlığı koordinasyonunda ilgili birimlerimizce tamamlanmıştır.
- Malî Hizmetler Uzman Yardımcılarının Yetiştirilmesine İlişkin Usul ve Esasların ilgili maddeleri gereğince, Strateji Geliştirme Başkanlığına bağlı birimlerde görevli Malî Hizmetler Uzman Yardımcılarına, mevzuatın öğretilmesi ve uygulamanın gösterilmesini sağlayan iki aşamadan oluşan, toplamda 120 saat hizmet içi eğitim verilmiştir.

II. AMAÇLAR VE HEDEFLER

A. Başlıca Dış Politika Amaçlarımız

- Ülkemizin barış, istikrar, güvenlik ve refahına katkı yapacak uluslararası ortamın temini, girişimci ve insani dış politikamızla hem bölgesel hem küresel barış, güvenlik, istikrar ve refaha katkı sağlamak;
- Yurtdışındaki tüm vatandaşlarımızın hak ve menfaatlerini korumak ve onların yaşam kalitelerinin yükseltilmesine yardımcı olmak;
- Türkiye'nin çevresindeki çatışma, buhran ve gerilim noktalarının bertaraf edilmesini, sorunların barışçı yollardan çözülmesini ve sosyoekonomik büyüme ve kalkınmayı hızlandıracak bir istikrar, güvenlik ve refah kuşağı oluşturulmasını sağlamak;
- Türkiye'nin AB'ye diğer üyelerle eşit koşullarda tam üyeliğini sağlamak;
- Türkiye'nin, başta Afro-Avrasya havzası olmak üzere, bölgesel ve küresel ölçeklerde etkisi daha da artan, siyasi, ekonomik ve kültürel gelişmelere yön verebilen, etrafına refah ve istikrar yayan, uluslararası sistemin kilit ülkelerinden biri konumunu korumak ve daha da geliştirmek;
- İkili ve bölgesel planda, komşularımız ve yakın havzalar başta olmak üzere, tüm ülkelerle ilişkilerimizi güçlendirmek ve derinleştirmek, bölgesel işbirliği için yeni dinamikler yaratılmasına öncülük etmek, kıta ölçekli açılımlarda bulunduğumuz bölgelerle ilişkilerimizi ve işbirliğimizi pekiştirmek ve derinleştirmek;
- Aktif dış politikamızın çok boyutlu niteliğinin bir göstergesini oluşturan uluslararası kuruluşlarla ilişkilerimizde ulusal çıkarlarımızı en iyi şekilde savunmak, bu kuruluşların yönetim ve karar organlarında artan oranda söz sahibi olmak ve sorumluluk üstlenmek;
- Küresel planda, barışın korunması, sosyal uyum ve refahın hâkim olması ve evrensel düzeyde bir dayanışmanın oluşmasına katkımızı artırarak sürdürmek;
- Üçüncü ülkelerin aralarındaki sorunları çözmelerinin bölgesel ve küresel barışa katkı sağlayacağı ve bunun ulusal çıkarlarımızla örtüşeceği anlayışından hareketle, bu ülkelerin sorunları gidermeleri için kolaylaştırıcı faaliyetlerde bulunmak ve bu çerçevede arabuluculuk faaliyetlerinde bulunmak;
- Arabuluculuk faaliyetlerimiz kapsamında BM ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı nezdindeki mekanizmalardaki eş başkan rolümüzle arabuluculuk konusundaki uluslararası farkındalığı artırmak, ayrıca İslâm İşbirliği Teşkilatı nezdinde de arabuluculuk konusunda gündem belirleyen ülke olmak;
- BM "2030 Gündemi: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri" çerçevesinde, çevrenin korunmasının, ekonomik büyüme ve sosyal gelişmeyle birlikte sürdürülebilir kalkınmanın üç önemli boyutundan biri olduğu anlayışıyla, insanlığın ortak yaşam alanı olan yerkürenin korunmasına yardımcı olmak; gelecek nesillere bırakılacak miras düşünülerek çevresel ve ekolojik tehdit ve sınamalarla etkin mücadele etmek;
- Ülkemizin kültürel zenginliklerini yurtdışında en iyi şekilde tanıtmak;

- Yumuşak gücümüzü pekiştirmek, kültürel ve kamu diplomasisi çalışmalarına ağırlık vermek.

B. Dış Politika Amaçlarımız Doğrultusunda Öncelikler ve İzlenecek Temel Siyasalar

- Gerek komşularımızla gerek bölgesel ve küresel düzeyde ikili ilişkilerimizi mevcut düzeyinden daha ileriye götürmek için, siyasi diyaloğun artırılması, karşılıklı ekonomik bağımlılığın geliştirilmesi ve karşılıklı kültürel anlayışın ve işbirliğinin kuvvetlendirilmesi ilkeleri doğrultusunda somut adımlar atmak;
- Terörizmle mücadelede daha etkin bir uluslararası işbirliği ortamının yaratılması için, bu alandaki deneyimlerimizden de yararlanarak ikili ve çok taraflı tüm platformlarda aktif çaba göstermek; FETÖ, PKK/PYD/YPG, DEAŞ terör örgütleriyle mücadeleyi yurtdışında da kararlılıkla sürdürmek;
- Ülkemizin Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100. yıldönümü olan 2023 yılına kadar dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasına girmesi hedefi doğrultusunda, dış ticari ve ekonomik ilişkilerimizi sürekli geliştirmek ve çeşitlendirmek;
- Dış politikamızda stratejik hedefimizi teşkil eden AB'ye tam üyelik için katılım müzakerelerimizi makul bir zaman dilimi içinde sonuçlandırmak;
- Transatlantik bağların güçlenerek devamı için gerekli adımları atmak ve bu çerçevede, ABD'yle ilişkilerimizi derinleştirirken, NATO İttifakı içindeki yüksek profilimizi muhafaza etmek ve örgütün etkinliğinin artmasına katkıda bulunmak;
- Bölgesel ihtilafların önlenmesi ve barışçı yollardan çözümünü amaçlayarak ihtilaf tarafları arasında diyaloğu teşvik etmek, barışın tesisi ve barış sonrası yeniden imar çabalarına etkin katkıda bulunmak; bu bağlamda arabuluculuk alanında etkin bir rol üstlenmek;
- Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da kalıcı barış ve istikrarın sağlanması ve evrensel demokratik değerlerin yaygınlaşmasına katkıda bulunmak;
- Balkanlar'da kalıcı barış ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasını ikili ve çok taraflı girişimlerle desteklemek, Kafkasya bölgesindeki ihtilafların çözümüne yardımcı olmak;
- Karadeniz, Ege ve Akdeniz havzalarında işbirliği alan ve konularının genişletilmesini sağlamak, gerektiğinde bu yöndeki girişimlere önderlik etmek;
- Türkiye'yi, Orta Asya, Hazar ve Ortadoğu petrol ve doğalgazı için, çevre mülahazalarına dikkat ederek güvenilir, güvenli ve istikrarlı bir geçiş, toplama ve dağıtım merkezi hâline getirmek;
- Asya-Pasifik ve Latin Amerika ve Karayipler Açılım Politikamız ile Afrika Ortaklık Politikamızı daha ileri noktalara taşımak;
- Demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı, çoğulculuk, katılımcılık, iyi yönetişim ve hesap verebilirlik değer ve ilkelerinin yaygınlaştırılması çabalarına katkıda bulunmak;
- Uluslararası hukuk düzeninin güçlendirilmesine ve devletlerarası ilişkilerde uluslararası hukuk normlarına saygılı olunmasını sağlamaya yönelik çabalara destek olmak;

- Kitle imha silahlarının yayılması, iklim değişikliği, yoksulluk, salgın hastalıklar, doğal afetler, örgütlü suçlar, ırkçılık, İslâm düşmanlığı, antisemitizm ve yabancı düşmanlığı gibi küresel tehditlerle mücadele çabalarına katılmak, bu konularda uluslararası toplumun ve insanlığın yararına sonuçlar alınmasına katkıda bulunmak;
- Kalkınma ile güvenlik arasındaki ilişkinin bilinci içinde, ülkemizin gelişen ekonomik imkânlarını da verimli şekilde kullanmak suretiyle, küresel kalkınma diplomasisinde etkin rol oynamak ve gerek insani gerek kalkınma yardımları bakımından son yıllarda artan etkinliğimizi devam ettirmek.

C. İnsan Kaynakları, Fiziksel ve Teknik Altyapı ile Bütçe Konularındaki Öncelikler

1. İnsan Kaynaklarımızı Yeterli Düzeye Yükseltmek

Türkiye'nin 21. yüzyılda ulusal çıkarlarını etkin bir biçimde korumak ve belirlenen hedeflere ulaşmasını sağlamak için Bakanlığımızı günümüz şartlarında en verimli ve kaliteli hizmeti sunacak, Bakanlık mensuplarına en uygun çalışma ve yaşam koşullarını sağlayacak bir seviyeye getirmek temel amacımızdır.

Bu temel amaç çerçevesinde belirlenmiş olan 2017 yılı önceliklerimiz aşağıda sıralanmıştır:

- İnsan kaynakları yönetiminde kamu yararı ve hizmet gereklerini ön planda tutan insan odaklı bir yaklaşım benimsemek; bu amaca uygun politika ve uygulamalar belirlemek;
- En fazla verimi alabilmek için etkili bir performans değerlendirmesi yapmak, bu maksatla somut ölçütler belirlemek;
- Ehliyet ve liyakat koşulları saklı kalmak kaydıyla, kadın-erkek eşitliğini her seviyede gözetmek;
- Tayin ve terfilerde objektif kıstaslar uygulamak ve liyakati esas almak;
- Uluslararası kuruluşlarda ülkemizin temsilini güçlendirmek, bu amaçla diğer kurum ve kuruluşlarla eşgüdüm sağlamak;
- Personelimizin ve aile bireylerinin özlük haklarını geliştirmek için gerekli olan çalışmaları yapmak.

2. Teşkilatımızın Fiziksel Altyapısını Güçlendirmek

- Ana ve ek hizmet binalarının merkez teşkilatımızın ihtiyacını karşılayamaması nedeniyle yeni bir Bakanlık binası inşa edilmesine yönelik çalışmaları sonuçlandırmak;
- Yurtdışı temsilciliklerimizin ülkemizin itibarına yaraşır ve vatandaşlarımıza daha iyi hizmet sunacak şekilde mümkün olduğunca devlet malı yerleşim düzenine kavuşturulmasını sağlamak;
- Yurtdışı temsilciliklerimizin bina ve kişi güvenliğinin sağlanması bakımından eksikliklerini gidermek;

- Merkez teşkilatımız ve yurtdışı temsilciliklerimizin sayıca yetersiz olan ve eskiyen araçlarının sayısını bir plan dâhilinde yeterli sayıya yükseltmek ve eskiyen araçları değiştirmek.

3. Bilişim ve Teknoloji Altyapımızı Geliştirmek

- Merkez teşkilatımız ve yurtdışı temsilciliklerimizde çevrimiçi bilgisayar ağı üzerinden sunulan çalışma ortamını geliştirmek, bilgisayar ağı altyapısını güçlendirilmek;
- Bilgi ve iletişim güvenliği konularına ağırlık vermek, sistem güvenilirliğini artırmak ve çalışma ortamında kesintisizliği sağlamak.

4. Bütçe Konularındaki Öncelikler

- Bütçe ödeneklerinin talep edilen ödeneklerin altında kalması ve bütçemizin yarıdan fazlasının (% 55) yurtdışındaki harcamalar için döviz bazında yapılması nedeniyle kur dalgalanmalarından kaynaklanan olumsuz etkiler de dikkate alınarak, hizmetlerin aksamadan devam etmesini teminen tasarruf tedbirlerine azami şekilde riayet edilerek kullanılmasını sağlamak;
- Kaynakları etkin ve ihtiyacı karşılayacak şekilde kullanmak amacıyla özellikle yurtdışı teşkilatının harcamalarının ve hizmet alımlarının titiz bir şekilde planlamasını yapmak ve buna uygun olarak ödenek tahsisatını planlayarak uygulamak;
- Yurtdışında biriken konvertıbl olmayan konsolosluk hasılatını kullanılır hâle getirmek amacıyla konvertıbl para birimlerine çevirmek, bunun mümkün olmadığı durumlarda yerel para ile yapılacak ödemelerde öncelikle bu meblağları kullanmak;
- Malî yıl bitiminde tahsisatların tümünün amaca uygun şekilde, ekonomik ve etkin biçimde kullanılmasını sağlamak.

III. 2017 YILI FAALİYETLERİNE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER

A. Malî Bilgiler

1. Bütçe Uygulama Sonuçları

2017 yılı için 4.058.721.825 TL bütçe teklifi veren Bakanlığımıza Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 2.963.645.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Teklifimizin karşılanma oranı % 73 olup, bu oran 2016 yılında % 75 idi.

Bakanlığımız 2017 yılı bütçe ödeneğinin "Genel Bütçe" içerisindeki payı binde 4,67, "Merkezi Yönetim Bütçesi" içindeki payı ise binde 4,6 olarak gerçekleşmiştir.

Anılan ödeneğin % 55'lik kısmına tekabül eden 1.637.202.250 TL yurtdışı temsilciliklerimize tahsis edilmiştir. Yurtdışı temsilciliklerimizin tüm harcamaları ön ödeme (avans) suretiyle ve döviz kurları esas alınarak yapılmakta olup, döviz kurlarındaki önemli dalgalanmalar başlangıç ödeneklerinin yetersiz kalmasına neden olabilmektedir.

2. Temel Malî Tablolara İlişkin Açıklamalar

2015–2017 dönemi Bakanlığımız bütçesinin genel bütçe içerisindeki payı Tablo 4'te ve ödeneklerin harcama kalemleri itibarıyla dağılımı Tablo 5'te gösterilmektedir.

Tablo 4 - Dışişleri Bakanlığı Bütçesinin Yıllara Göre Genel Bütçe İçerisindeki Payı

Yıl	T.C. Genel Bütçesi (Milyon TL)	Dışişleri Bakanlığı Bütçesi (Milyon TL)	Genel Bütçeye Oranı (Binde)
2015	464.163.399.000	2.080.968.000	4,48
2016	560.782.309.000	2.739.482.000	4,89
2017	634.176.488.900	2.963.645.000	4,67

Son yıllarda, özellikle Afrika, Kuzey ve Güney Amerika ile Asya'da yeni temsilcilikler açılmasına ve bu temsilciliklerin süratle gerekli fizikî imkânlara kavuşturulmasına ağırlık verilmiştir. Bu çalışmalar, özellikle imkânların kısıtlı olduğu bölgelerde daha da yüksek bir maliyete ulaşmaktadır.

Tablo 5 - 2017 Yılı Bakanlığımız Bütçe Teklifi ve Ödeneklerin Harcama Kalemleri İtibarıyla Dağılımı (TL)

Ana Harcama Kalemleri	2017 Yılı Bakanlık Teklifi	2017 Yılı Bütçe Ödeneği	2017 Yılı Teklif Farkı	Teklifin Karşılanma Oranı (%)
Personel Giderleri	1.282.427.506	991.461.000	-290.966.506	77
Sosyal Güvenlik Prim Giderleri	120.846.232	81.988.000	-38.858.232	68
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	751.901.779	484.995.000	-266.906.779	65
Cari Transferler	865.640.308	870.577.000	4.936.692	101
Sermaye Giderleri	1.037.356.000	534.124.000	-503.232.000	51
Borç Verme	550.000	500.000	-50.000	91
Genel Toplam	**4.058.721.825**	**2.963.645.000**	**-1.095.076.825**	**73**

2017 yılında özel ödenek olarak gerçekleşen 10.627.015 TL'nin harcama kalemleri bazında dağılımı Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6- 2017 Yılı Özel Ödenek Kullanımı

Harcama Kalemi	Bütçe Kanunu	Gerçekleşen
Geçici Personel Giderleri	18.190.000	9.901.478
Sermaye Giderleri	0	707.756
Borç Verme	0	17.781
Toplam	**18.190.000**	**10.627.015**

a. Personel Giderleri

Personel giderleri harcama kaleminden 2017 yılı için 1.282.427.506 TL olan ödenek teklifimiz 991.461.000 TL olarak karşılanmıştır. Bu rakam, teklifimizin % 77'sine tekabül etmektedir. Ödeneğimiz yetersiz kaldığından, yıl içerisinde ilgili tertiplere 57.570.480 TL ödenek eklenmiştir.

b. Mal ve Hizmet Alım Giderleri

Bakanlığımızın tüketime yönelik mal ve malzeme alımları, iç ve dış seyahat harcamaları, merkezdeki birimleri ve yurtdışı temsilciliklerimizin temsil ve tanıtma giderlerinin tamamı, "Mal ve Hizmet Alım Giderleri" harcama kaleminden karşılanmaktadır.

Mal ve Hizmet Alımları harcama kaleminden 2015, 2016 ve 2017 yılları itibarıyla tahsis edilen ödenekler, talebimizin sırasıyla % 37, % 65 ve % 64'ünü karşılamaktadır. Nitekim 2017 yılında anılan kalemdeki ödeneğimizin yetersiz kalması sonucunda kurum içi aktarma

ve ek ödenek yolu ile 47.190.420 TL ödenek eklenmiştir. Mal ve hizmet alımları, son yıllarda uygulanan tasarruf önlemleri nedeniyle asgari düzeyde tutulmaktadır. Son 3 yıla ait mal ve hizmet alımları harcama kalemimize ilişkin bilgiler Tablo 7'de gösterilmektedir.

Tablo 7 - Mal ve Hizmet Alım Giderleri (TL)

Yıl	Bakanlığımızın Teklifi	Bütçe Kanunu	Fark	Teklifimizin karşılanma oranı (%)
2015	915.831.535	335.428.000	-580.403.535	37
2016	744.445.399	482.863.000	-261.582.399	65
2017	751.901.779	484.995.000	-266.906.779	64

c. Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler

Ülkemizin üye olduğu uluslararası ve bölgesel kuruluşlara yapılan katkı ödemeleri, üyelik aidatı ödemeleri ve yardım ödemeleri, cari transferler kaleminden karşılanmaktadır.

Sözkonusu ödemeler için teklif ve tahsis edilen ödenek miktarları yıllar itibarıyla Tablo 8'de gösterilmektedir.

Tablo 8 - Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler (TL)

Yıl	Bakanlığımızın Teklifi	Bütçe Kanunu	Fark	Teklifimizin Karşılanma Oranı (%)
2014	309.509.699	291.488.000	-18.021.699	94,2
2015	337.134.331	339.000.000	+1.865.669	100,5
2016	496.188.628	556.000.000	+59.811.372	112,1
2017	507.521.326	576.000.000	+68.478.674	113,4

d. Sermaye Giderleri

Sermaye giderleri harcama kalemindeki ödeneğimiz merkez teşkilatımızdaki binaların ve yurtdışı temsilciliklerimizin fiziki ve teknolojik altyapısının iyileştirilmesi, yurtdışı temsilciliklerimize devlet malı binalarda hizmet sunmalarının sağlanması için bina satın alınması veya inşa ettirilmesi, hizmetin gereğinin layıkıyla yerine getirilebilmesi bakımından büyük çaplı onarımdan geçirilmesi gereken devlet malı binalarımızın onarımı, Bakanlığımızın bilişim altyapısının yenilenmesi ve geliştirilmesi amacıyla kullanılmaktadır. Ödenek tahsis miktarları Tablo 9'da gösterilmektedir.

Tablo 9 - Yatırım Harcamaları Bütçesi (TL)

Gayrimenkul Sermaye Üretim Giderleri	303.537.480
Gayrimenkul Büyük Onarım Giderleri	63.634.370
Gayrimenkul Alımları ve Kamulaştırma Giderleri	80.000.000
Mâmul Mal Alımları	75.952.150
Gayri Maddi Hak Alımları	11.000.000
Toplam	**534.124.000**

e. Kamu Zararı

"*Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik*" hükümleri uyarınca Dışişleri Merkez Saymanlık Müdürlüğü, İnsan Kaynakları Dairesi Başkanlığı ve Sayıştay Başkanlığınca kontrol, denetim veya inceleme ile kesin hükme bağlama neticesinde 2015-2017 yılları arası açılan kamu zararı dosya sayısı 2.724 adettir (Tablo 10). Bunların 208'ini, yabancı ülkede güç ve muhtaç duruma düşen vatandaşlara Bütçe Kanunu E Cetvelinin ilgili maddesi gereği yurda dönüş için verilen ödünç paralara ilişkin senetli alacaklar teşkil etmektedir.

2017 yılında açılan kamu zararı dosya sayısı 727 adet olmuştur. Bu dosyalardan 86 adedi senetli alacaklara aittir.

Sözkonusu dosyalardan 2.340 adedi tahsil edilerek; 137 adedi ise, yetkili makam onayına istinaden terkin edilerek kapatılmıştır. Tahsilatına devam edilen dosya sayısı 247'dir. Bu dosyaların 131 adedini senetli alacaklar oluşturmaktadır.

Tablo 10 - 2015-2017 Açılan Kamu Zararı Dosyası

Dosya Sayısı	Adet
2015 yılında açılan dosya sayısı	694
2015 yılı senetli alacaklar	88
2016 yılında açılan dosya sayısı	1.181
2016 yılı senetli alacaklar	34
2017 yılında açılan dosya sayısı	641
2017 yılı senetli alacaklar	86
Toplam	**2.724**

Tablo 11 - 2017 Yılındaki Fiili Durum

Dosya Sayısı	Adet
Kapanan dosya sayısı (Tahsil yolu ile)	2.340
Terkin edilen dosya sayısı	137
Tahsilatına devam edilen dosya sayısı	116
Tahsilatına devam edilen senetli alacaklar	131

3. Malî Denetim Sonuçları

Dışişleri Bakanlığı, Sayıştay'ın dış denetimine tabidir.

Ön Malî Kontrol ve Malî Kontrol İşlemleri

- Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan düzenleyici genelgeler ile Kamu İhale Kurumu tarafından ihale mevzuatında yapılan değişiklikler ve duyurular takip edilerek Bakanlığımız harcama birimleri zamanlıca bilgilendirilmiştir.
- Diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından hazırlanan ve görev alanımıza giren ikincil mevzuat düzenlemeleri hakkında gerekli inceleme ve değerlendirmeler yapılmıştır.
- Merkez birimlerimize ait ödenek gönderme ve ödenek aktarma belgeleri sürekli kontrole tabi tutulmuştur.
- Bakanlığımızca yurtiçi ve yurtdışında gerçekleştirilen yatırımlara ilişkin 23 adet ihale işlem dosyası ve sözleşme tasarısı kontrol edilerek görüş verilmiş; kamu ihale ve malî mevzuat hükümlerinin uygulanmasında ortaya çıkan tereddütleri gidermek üzere 64 adet istişari nitelikte görüş hazırlanmıştır.
- Bakanlığımız personeline ödenen tazminat ve yan ödeme cetvelleri kontrol edilmiş ve uygun görülmüştür.
- Maliye Bakanlığı'nın 26/04/2017 tarih ve 3981 sayılı yazısı gereğince e-bütçe sisteminde yer alan "Maaş ve Yük Hesabı" modülünün ilgili bölümlerine yapılan girişler kontrol edilmiş ve sistem üzerinden onaylanmıştır.
- Yurtdışına geçici görevli olarak gönderilen personele ödenecek gündelikler ve konaklama giderlerinin karşılanmasına ilişkin 6245 sayılı Harcırah Kanunu'nun ve ikincil mevzuatın Bakanlığımız birimlerince yeknesak şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla düzenlemeler yapılmıştır.
- Bakanlığımız ile diğer kurumlar arasındaki evrak dağıtımını gerçekleştiren görevlilere ulaşımlarını sağlamak üzere verilecek seyahat kartlarına ilişkin liste Yönergenin 22. maddesi gereğince kontrol edilerek uygun görülmüştür.

B. Performans Bilgileri

1. İnsan Kaynakları Alanında Atılan Adımlar

a. Bakanlığımızın Yeniden Yapılandırılması

Merkez ve yurtdışı teşkilatımızda görev yapan mensuplarımızın özlük haklarının iyileştirilmesi yönündeki çalışmalar 2017 yılında da devam etmiştir.

- 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'ndan sicile ilişkin hükümlerin kaldırılması üzerine "Personel Performans Değerlendirme Sistemi" ihdas edilmiş olup, Bakanlığımız yine

buna ilişkin yasal düzenlemeyi ilk hazırlayan kurumlardan biri olmuştur. Performans Değerlendirme Sistemi, bilişim altyapımıza entegre edilerek hızlı, şeffaf ve etkin bir yapıya kavuşturulmuştur. Personelimize, kendilerine ilişkin değerlendirmeyi görme, arzu ederlerse bir üst makama sunma ve yorumları ile değerlendirmelerini kaydedebilme imkânı getirilmiştir.

- Memurlarımızın mesleki gelişimlerinin sağlanmasına ve hizmet motivasyonlarının artırılmasına özen gösterilmektedir. Bu amaçla merkez memurlarımız için ilgili mevzuat çerçevesinde statülerine uygun imkânlar sağlanmakta olup, 2017 yılında tekemmül eden kararname ile 34 merkez memuru Ataşe Yardımcısı unvanıyla yurtdışı temsilciliklerimize atanmıştır.
- 24/06/2015 tarihinde yürürlüğe giren "Dışişleri Bakanlığı Merkez Memurlarının Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği"nde değişikliğe gidilmiş ve "Dışişleri Bakanlığı Merkez Memurlarının Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" 10/08/2017 tarih ve 30150 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.
- Bakanlığımız Merkez Teşkilatında görev yapan yabancı dile hâkim personel sayısının artırılması amacıyla 11-14 Nisan 2017 tarihlerinde düzenlenen Mütercim sınavında (30 İngilizce, 3 Almanca ve 1 Rusça) başarılı olan adaylar 2017 Eylül ayı içinde göreve başlamıştır. Bu sene ilk defa, göreve yeni başlayan mütercimlere hizmet içi temel eğitim kapsamında protokol eğitimi de verilmiştir.
- Diplomatik kariyer memurlarının sayısının artırılması için her yıl meslek memurluğu ile konsolosluk ve ihtisas memurluğu giriş sınavları düzenlenmektedir. Konsolosluk ve ihtisas memurluğu giriş sınavlarında Bakanlığımızın İngilizce, Almanca ve Fransızca dillerinin yanında Arapça, Çince, İspanyolca, Portekizce, Rusça ve İtalyanca gibi dillere hâkim personel sayısı artırılarak küresel ölçekte yürütülen dış politikada etkin görev alacak insan kaynağı temin edilmesi için gayret gösterilmektedir. Buna göre, 2017 yılında Bakanlığımızca düzenlenen Meslek Memurluğu sınavı neticesinde 50, Konsolosluk ve İhtisas Memurluğu sınavı neticesinde ise 52 aday memur göreve başlatılmıştır. Dış politika gündemimizin genişlemesi ve yurtdışında çok sayıda yeni temsilcilik açılması, Bakanlığımızın ilave personel ve kadro ihtiyacını artırmıştır. Nitekim 2018 yılı içerisinde 30 meslek memuru, 20 konsolosluk ve ihtisas memurunun istihdamına yönelik sınav süreci 2017'de başlatılmıştır.

b. Personelin Sosyal ve Malî Haklarının İyileştirilmesi

- Yurtdışındaki temsilciliklerimizde görevli sözleşmeli personelimizin bulundukları pozisyonun tavan ücretleri ve hizmet yıllarına göre skala tavan oranları Maliye Bakanlığı tarafından belirlenmektedir. 2017 yılı içinde yurtdışı sözleşmeli personelimizin ücretlerinin iyileştirilmesi amacıyla Bakanlığımıza bildirilen talepler Maliye Bakanlığına iletilmiştir.

- Bakanlığımızca sözleşmeli personele skala tavan uygulaması çerçevesinde hizmet yıllarına göre hak ettikleri en yüksek ücretin ödenmesine özen gösterilmektedir. Genel bir ücret artışı imkânı sağlanmasının yanı sıra, sözleşmeli personel tavan ücretleri ve ücret belirleme yönteminin sürdürülebilir bir dengeye ve standart bir sisteme/işleyişe kavuşturulmasına, aynı ülkede farklı temsilciliklerde görev yapan aynı unvanlı personel arasındaki ve aynı temsilcilikte aynı unvanlı personel arasındaki tavan ücret dengesizliğinin giderilmesine yönelik çalışmalarımız keza tamamlanarak Maliye Bakanlığı'na sunulmuştur.
- Bakanlığımız mensuplarının özlük haklarının ve yaşam kalitelerinin iyileştirilmesi amacıyla, Dışişleri Mensupları Eşleri Dayanışma Derneği ile işbirliği içerisinde, İnsan Kaynakları Dairesi Başkanlığı bünyesinde kurulan "Aile Destek Birimi" mevcuttur. Birim ile merkezde görev yapmakta olup yurtdışı görevlere atanacak ve hâlen yurtdışında bulunup merkeze dönecek olan mensuplarımız ile ailelerinin yeni görev yerlerine uyum süreçlerinin kolaylaştırılması hedeflenmektedir.

2. Fizikî Yapının İyileştirilmesi Alanında Atılan Adımlar

a. Merkez Teşkilatımızda Yapılan Faaliyetler

Temsil ve Ağırlama Faaliyetleri

Ülkemizin izlediği etkin dış politikanın doğal bir sonucu olarak, 2017 yılında üst düzey devlet ricali tarafından yurtdışına önemli sayıda ziyaret gerçekleştirilmiş; ayrıca farklı ülkelerden kaydadeğer sayıda üst düzey konuk ağırlanmış ve çok taraflı birçok organizasyona evsahipliği yapılmıştır.

Bu bağlamda, 2017 yılında ülkemize Cumhurbaşkanı/Devlet Başkanı/Kral/Emir düzeyinde 18, Başbakan düzeyinde 18, Dışişleri Bakanı düzeyinde 39 ziyaret gerçekleştirilmiştir.

2017 yılında ülkemizden yurtdışına ise, Cumhurbaşkanı düzeyinde 34, Başbakan düzeyinde 18, Dışişleri Bakanı düzeyinde 53 ziyaret gerçekleştirilmiştir.

2017 yılında ülkemizin evsahipliğinde gerçekleştirilen ve diğer ülkelerden ve hükümetlerarası örgütlerden Cumhurbaşkanı/Devlet Başkanı/Kral/Emir, Başbakan ve Bakan düzeyinde katılım sağlanan başlıca uluslararası toplantılar aşağıda sunulmaktadır:

- 9. D-8 Zirvesi (İstanbul);
- Türkiye-Orta Amerika Entegrasyon Sistemi (SICA) İkinci Dışişleri Bakanları Forumu (İstanbul);
- Türkiye-Latin Amerika ve Karayipler Topluluğu (CELAC) Dörtlüsü Dışişleri Bakanları Dördüncü Toplantısı (İstanbul);

- Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ) 25. Yıldönümü Zirvesi (İstanbul);
- IV. İstanbul Arabuluculuk Konferansı (İstanbul);
- MIKTA Dışişleri Bakanları Toplantısı (İstanbul);
- İslam İşbirliği Teşkilatı İcra Komitesi Olağanüstü Toplantısı (İstanbul);
- İslam İşbirliği Teşkilatı Üyesi Ülkeler Birinci Arabuluculuk Konferansı (İstanbul);
- İslam İşbirliği Teşkilatı İslam Zirvesi Konferansı Olağanüstü Toplantısı (Kudüs Zirvesi) (İstanbul);
- İslam İşbirliği Teşkilatı Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi (İSEDAK) 33. Bakanlar Toplantısı (İstanbul);
- 22. Dünya Petrol Kongresi (İstanbul);
- Atlantik Konseyi 8. İstanbul Zirvesi (İstanbul).

Her yıl olduğu gibi 2017 yılında da Cumhuriyet Bayramı, Zafer Bayramı, 10 Kasım Töreni, eski Cumhurbaşkanlarımızın vefat yıldönümleri gibi önemli günler ile Çanakkale Savaşları Yıldönümü, Şehitler Günü ve Büyükelçiler Konferansı gibi etkinliklerin protokol ve organizasyonel diğer düzenlemeleri yapılmıştır.

Ülkemizde yerleşik veya ülkemize akredite 38 Büyükelçinin agreman talepleri sonuçlandırılmış, ayrıca 29 Büyükelçinin Sayın Cumhurbaşkanımıza Güven Mektubu sunma törenleri gerçekleştirilmiştir.

Ülkemizde 127 Büyükelçilik, 97 Başkonsolosluk ve Konsolosluk, 46 Uluslararası Kuruluş Ofisi ve 352 Fahri Konsolosluk bulunmaktadır. Bu misyonlarda görevli toplam 10.100 misyon mensubu ve aile bireyine, diplomatik ve konsüler statülerinden doğan ayrıcalıkları kapsamında gereken destek sağlanmıştır.

Mal ve Hizmet Alımları

- 2017 yılında 450.000 litre tutarında Akaryakıt Alımı İhalesi 1.552.650,00 TL, 237.600 adet porsiyonu kapsayan Malzemeli Yemek Alımı İhalesi 2.245.320,00 TL ve 6.504.000 kWh tutarında Elektrik Enerjisi İhalesi 2.034.302,00 TL bedelle sözleşme altına alınmıştır.
- 2017 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun eki T Cetvelinde yer alan makam ve destek hizmetlerinde kullanılacak 12 adet binek taşıt ile 4 adet minibüs toplam 2.350.347,62 TL bedelle Devlet Malzeme Ofisi üzerinden satın alınmıştır.
- Maliye Bakanlığı'nın "Giyecek Yardımı Yönetmeliğinin Uygulanması" başlıklı genelgesi uyarınca, 2017 yılında da ilgili 185 personelimize nakdi ve 3 personelimize ayni olarak giyecek yardımında bulunulmuştur. Ayrıca, Maliye Bakanlığının "Seyahat Kartı" başlıklı genelgesine istinaden 64 personelimize EGO otobüslerinde geçerli otobüs kartı temini gerçekleştirilmiş ve bu amaçla EGO Genel Müdürlüğüne 66.253,44 TL tutarında ödeme yapılmıştır.

- Merkez teşkilatımız ve yurtdışı temsilciliklerimizde sergilenmek üzere ülkemiz sanatçılarına ait 58 tablo satın alınmış; buna ek olarak sanatçılar tarafından Bakanlığımıza bağışlanan 13 eserle birlikte toplam 71 yeni eser Bakanlığımız koleksiyonuna katılmıştır.
- Bakanlığımız bünyesinde bulunan kiralık iş yerlerinin sözleşmelerinin yenilenmesi veya yeniden faaliyete geçmelerini teminen gerekli işlemler yürütülmüştür.

Mekânsal Düzenlemeler

Bakanlığımız A Blok zemin katı, 11. kat, 13. kat ve B Blok -1. katta bulunan 7 adet acil çıkış kapısı, yeni yönetmeliğe uygun hâle getirilmiştir.

Taşıt Alımları

Makam, destek ve diğer hizmetler ile personel servisi olarak kullanılmak üzere Devlet Malzeme Ofisi üzerinden satın alınan taşıtlar Tablo 12'de gösterilmektedir.

Tablo 12- Merkez Taşıt Alımları

T-cetveli sıra no	Taşıt cinsi	Satın alınan taşıt sayısı	Maliyeti (TL)
T1-a	Binek Otomobil / Makam Taşıtı	7	1.490.021,40
T2	Hizmet Taşıtı	5	441.420,30
T5	Minibüs	4	418.905,92
TOPLAM			**2.350.347,62**

b. Yurtdışı Teşkilatımızda Yapılan Faaliyetler

Yapım ve onarım işleri kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler Tablo 13'de gösterilmektedir.

Tablo 13- Yapım ve Onarım İşleri

Temsilcilik adı	Tutarı	Açıklama
İhâle Edilen İnşaat Yapım İşleri		
New York Başkonsolosluğu	289.100.000 ABD Doları	New York Yeni Türkevi Binası
Tamamlanan İnşaat Proje İşleri		
Muskat Büyükelçiliği	350.000 ABD Doları	Kançılarya, İkametgâh ve Memur Konutu
Prag Büyükelçiliği	766.000 Avro	Kançılarya Binası

Devam Eden İnşaat Yapım İşleri		
Strazburg Başkonsolosluğu	37.887.512 Avro	Strazburg Başkonsolosluğu Kançılarya ve İkametgâh Binaları ile Avrupa Konseyi Nezdinde Daimi Temsilciliğimiz Kançılarya Binası
Karaçi Başkonsolosluğu	14.800.000 ABD Doları	Kançılarya, İkametgâh ve Memur Konutu
Bağdat Büyükelçiliği	44.000.000 ABD Doları	Kançılarya, İkametgâh ve Memur Konutu
Dakka Büyükelçiliği	19.850.000 ABD Doları	Kançılarya, İkametgâh ve Memur Konutu
Tamamlanan İnşaat Yapım İşleri		
İslamabad Büyükelçiliği	13.649.000 ABD Doları	Memur Konutu
İhale Edilen Onarım Proje İşleri		
Rabat Büyükelçiliği	275.000 Fas Dirhemi	Kançılarya Binası
Guatemala Büyükelçiliği	14.000 ABD Doları	Kançılarya alanı
Devam Eden Onarım Proje İşleri		
Bangkok Büyükelçiliği	7.096.000 Baht	Kançılarya, İkametgâh ve Memur Konutu
Müşir Fuat Paşa Yalısı	525.000 TL	Restorasyon
Santiago Büyükelçiliği	75.787 ABD Doları	Kançılarya Binası
İhâle Edilen Onarım Yapım İşleri		
Amsterdam Başkonsolosluğu	1.487.000 Avro	Kançılarya Binası
Moskova Büyükelçiliği	307.364,11 ABD Doları	Kançılarya ve İkametgâh binaları
Pretorya Büyükelçiliği	30.403.900 Rand	Kançılarya Binası
Devam Eden Onarım Yapım İşleri		
Varşova Büyükelçiliği	8.383.362,63 PLN	İkametgâh ve personel konutu binaları
Kopenhag Büyükelçiliği	28.802.183,50 DKK	İkametgâh Binası
Tamamlanan Onarım Yapım İşleri		
Vancouver Başkonsolosluğu	1.300.000 CAD	Kançılarya Binası
Seul Büyükelçiliği	1.945.000.000 Kore Wonu	Kançılarya Binası
Helsinki Büyükelçiliği	3.368.505 Avro	İkametgâh Binası
Milano Başkonsolosluğu	3.878.000 Avro	Kançılarya ve İkametgâh Binası
Kuala Lumpur Büyükelçiliği	470.000 ABD Doları	Kançılarya Binası

2017 yılında satın alınan ve kiralanan gayrimenkullere ilişkin bilgiler Tablo 14, Tablo 15 ve Tablo 16'da sunulmaktadır.

Tablo 14- Satın Alma ve Kamulaştırma

Temsilcilik adı	Tutarı	Açıklama
Batum Başkonsolosluğu	180.000 ABD Doları	Devlet malı kançılarya binası ile birleştirilmek üzere daire satın alınması.

Tablo 15- Kiralama

Temsilcilik adı	Açıklama
Kiralanan Binalar	
Montreal Başkonsolosluğu	İkametgâh Binası
Montreal Başkonsolosluğu	Geçici Kançılarya Binası
Şibirgan Başkonsolosluğu	Kançılarya Binası
Süleymaniye Konsolosluk Ajanslığı	Ek Hizmet Binası
Lahor Başkonsolosluğu	Kançılarya ve İkametgâh Binası
Sana Büyükelçiliği	Geçici Ek İkametgâh Binası
Toplam	**6 Bina**
Bina Değişikliği Sebebiyle Kiralanan Binalar	
Temsilcilik adı	**Açıklama**
Amsterdam Başkonsolosluğu	Geçici İkametgâh Binası
Bangkok Büyükelçiliği	Geçici Kançılarya Binası
Beyrut Büyükelçiliği	İkametgâh Binası
Konakri Büyükelçiliği	İkametgâh Binası
Nürnberg Başkonsolosluğu	İkametgâh Binası
San Hose Büyükelçiliği	İkametgâh Binası
Manila Büyükelçiliği	İkametgâh Binası
Trablus Büyükelçiliği	Geçici İkametgâh Binası
Toplam	**8 Bina**

Tablo 16- Kiralama Genel Durum

Açıklama	Toplam
2017 yılında açılan yurtdışı temsilciliklerimiz için kiralanan hizmet ve ikametgâh sayısı	2
2017 yılında yurtdışı temsilciliklerimiz için kiralanan yeni hizmet ve ikametgâh sayısı	9
2017 yılı kira katkısı onay işlemi sayısı	104
Toplam kiralık lojman sayımız	119
2017 yılı dış temsilciliklerimiz için yapılan kiralama giderleri	133.962.640,83 TL

Taşıt Alımları

2017 yılı sonu itibarıyla sayısı 237'ye ulaşan yurtdışı temsilciliklerimizde 2017 sonu itibarıyla 15 yaş ve üstünde toplam 143 taşıtımız bulunmaktadır. 2017 yılında taşıt bakım-onarımı için yaklaşık 10 milyon TL tutarında harcama gerçekleştirilmiştir.

2017 malî yılında Bakanlığımızca taşıt satın alınabilmesini teminen ihtiyaç duyulan Bakanlar Kurulu Kararının tekemmül etmesinin ardından yurtdışı temsilciliklerimize tahsis edilmek amacıyla 23'ü özel donanımlı olmak üzere toplam 78 adet taşıt satın alınmıştır. Satın alma işlemleri neticesinde, 2017 Malî Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'na ekli "T" işaretli cetvelde yurtdışı temsilciliklerimize tahsis edilen taşıt kotası tamamen kullanılmıştır. Taşıt durumuna ilişkin tablolar aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 17 - 2017 Yılı Sonu İtibarıyla Yurtdışı Temsilciliklerimizdeki Taşıt Durumuna İlişkin Veriler

T-cetveli Sıra no	Taşıt cinsi	Toplam taşıt sayısı
T1-a	Binek Otomobil	218
T4	Arazi Binek Taşıt (Jeep)	168
T5	Minibüs	198
T7	Pikap	25
T18	Motosiklet	61
T21-a	Zırhlı Binek Otomobil	213
T21-b	Zırhlı Arazi Binek Taşıt (Jip)	162
T22	Diğer Taşıtlar	7
TOPLAM		**1052**

Tablo 18- 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi'ndeki Olağan Ödeneklerden 237 Sayılı Taşıt Kanunu Uyarınca Yurtdışı Temsilciliklerimiz için 2017 Yılında Satın Alınan Taşıtlar

T-cetveli sıra no	Taşıt cinsi	Satın alınan taşıt sayısı	Maliyeti (TL) (2016 yılı Aralık ayı kuru)
T1-a	Binek Otomobil	18	2.892.963,81
T4	Arazi Binek Taşıt (Jip)	15	2.371.842,66
T5	Minibüs	8	1.091.801,53
T7	Pikap	4	360.212,74
T18	Motosiklet	10	74.915,66
T21-a	Özel Donanımlı Binek Otomobil	15	25.108.807,70
T21-b	Özel Donanımlı Arazi Binek	8	4.505.490,40
TOPLAM		**78**	**36.406.034,50**

Tablo 19 - 2017 Malî Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi'ne Ekli E-Cetvelinin 19. Maddesi Uyarınca Yeni Açılan Yurtdışı Temsilciliklerimiz için 2017 Yılında Satın Alınan Taşıtlar

T-cetveli sıra no	Taşıt cinsi	Satın alınan taşıt sayısı	Maliyeti (TL)
T21-b	Özel Donanımlı Arazi Binek Taşıt (Jip)	3	2.373.604,40
T4	Arazi Binek	3	535.656,00
TOPLAM		**6**	**2.909.260,40**

Demirbaş Alımları

Bakanlığımızca 2017 yılında, yurtdışı temsilciliklerimizin demirbaş ihtiyaçlarının karşılanmasının yanısıra, yeni açılan veya yeni binalara taşınan 5 temsilciliğimizin de kapsamlı tefrişat çalışmaları yürütülmüştür.

Bu bağlamda, Seul Büyükelçiliğimiz için satın alınan kançılarya binası ile Kuala Lumpur Büyükelçiliğimiz, Dubai ve Vancouver Başkonsolosluklarımızın yeni kiralanan kançılarya binaları tefriş edilmiştir. Ayrıca, devlet malı olan ve kapsamlı onarımdan geçen Milano Başkonsolosluğumuz yeni kançılarya ve ikametgâh müşterek binası ile Kigali Büyükelçiliğimizin ikametgâh binasının tefrişat süreci tamamlanmıştır.

Bu çerçevede, temsilciliklerimizin kuruluş/büyük onarım/yeni alım veya kiralama sonrası ya da yenileme ihtiyacı nedeniyle gerçekleştirilen kapsamlı tefrişatları ve diğer demirbaş ihtiyaçları için toplam 8.528.816 TL tutarında harcama yapılmıştır.

Fizikî Güvenlik

Yurtdışı temsilciliklerimizin bina ve personel güvenliğinin sağlanması amacıyla çalışmalar devam etmiştir.

Bu çerçevede Amman, Antananarivo, Atina, Guatemala, Kuala Lumpur, Manama, Mogadişu, Moskova, Paris, Pretorya, Rabat, Seul, Windohek Büyükelçiliklerimiz; Amsterdam, Batum, Cenevre, Erbil, İskenderiye, Köstence, Kudüs Mezar-ı Şerif, Paris, Şibirgan, Zürih Başkonsolosluklarımız ve AB Nezdinde Daimi Temsilciliğimiz, İslâm İşbirliği Teşkilatı nezdinde Daimi Temsilciliğimizin güvenlik sistemleri kuvvetlendirilmiştir. Bu çalışmalar, tamamen Bakanlığımız uzmanlarınca gerçekleştrilmiştir.

3. Haberleşme ve Teknolojik Altyapının Geliştirilmesi İçin Atılan Adımlar

2017 yılında son teknolojinin, genel bilişim ve haberleşme altyapımızda daha ileri bir düzeyde kullanılmasına yönelik çalışmalar devam etmiş; yeni açılan yurtdışı temsilciliklerimizin bilişim ve haberleşme altyapısı kurulmuş ve ihtiyaç duyan dış temsilciliklerimiz için güncel bilişim hizmetlerine uygun bilgisayarlar temin edilmiştir.

Konakri ve Trablus Büyükelçiliklerimiz ve Montreal Başkonsolosluğumuz çevrimiçi sisteme dâhil edilmiştir.

Donanım altyapımız 588 adet masaüstü bilgisayar, 241 adet yazıcı, 54 adet tarayıcı, 625 adet ekran, 58 adet tablet, 45 adet dizüstü bilgisayar ve muhtelif bilgisayar yan donanımları ile desteklenmiştir.

Pasaport başvuruları sırasında yurtdışı temsilciliklerimizce parmak izi verisinin alınarak Emniyet Genel Müdürlüğü'ne iletilmesi için 50 adet parmak izi tarama cihazı satın alınmıştır.

Bakanlığımız personeli tarafından kullanılan e-imza sayısı 1489'a ulaşmıştır.

4. Siyasi, Kültürel, Konsolosluk ve Eğitim Faaliyetleri

Genel Bakış

Tehdit ve sınamaların kitlesel hâle dönüştüğü, çok kısa sürede çok sayıda insanın hayatını etkileyebildiği 21. yüzyılda, tüm ülkelerin çağın gereklerine uygun bir diplomasi izlemesi esastır. Türkiye, bu anlayışla ve bulunduğu coğrafyadan da kaynaklanabilecek tüm risk ve sınamalara karşı gerekli girişimlerde bulunmakta ve gerekli adımları atmaktadır. Türkiye, girişimci ve insani dış politikasını hem bölgesinde hem de dünyada barış, istikrar, güvenlik ile kalkınma ve refah hedeflerini esas alarak kararlılıkla yürütmektedir.

Yakın çevremizde ve bölgemizde işbirliğini geliştirirken, temel felsefemiz "bölgesel sahiplenme" olmuştur. Bu anlayışla, bölgesel sorunların çözümü hedefimiz doğrultusunda bölgesel örgütlerdeki etkin çabalarımıza ilaveten, çeşitli ülkelerle geliştirdiğimiz üçlü işbirliği süreçleri devam ettirilmiştir. Ayrıca, özellikle yakın coğrafyamızdaki ülkelerle üst düzeyde etkin ve kesintisiz siyasi diyalog imkânı sağlayan Yüksek Düzeyli (Stratejik) İşbirliği mekanizmaları önemli bir işlev görmeyi sürdürmektedir. Yüksek Düzeyli/Stratejik İşbirliği mekanizması kurduğumuz ülke sayısı 2017 yılında 23'e çıkmıştır. Tüm bu ülkelerle 2017 yılı sonu itibarıyla gerçekleştirilen konsey toplantılarının sayısı 55'e, imzalanan anlaşmaların sayısı da 550'ye ulaşmıştır. Benzer mekanizmaların başka ülkelerle de tesis edilmesi yönünde temaslar sürdürülmektedir.

Açılım ve ortaklık politikaları izlediğimiz coğrafyalardaki (Latin Amerika ve Karayipler, Asya-Pasifik ve Afrika) ülkelerle siyasi ilişkilerimiz yoğunlaşmış ve ekonomik ilişkilerimiz önemli oranda gelişmiştir. Bu coğrafyalardaki sorunların çözümüne katkı sağlayabilmek amacıyla bölgesel örgütlerle kurumsal ilişkilerimiz de geliştirilmektedir.

Tüm bu faaliyetleri gerçekleştirebilmek maksadıyla, yurtdışı temsilciliklerimizin sayısının artırılması ihtiyacı hissedilmiş ve 2017 yılı sonu itibarıyla bu sayı 237'ye ulaşmıştır.

Öte yandan, yurtdışında yaşayan vatandaşlarımız ve soydaşlarımızla bağlarımızı daha da güçlendirmek her zaman büyük önem arz etmektedir. Bu bağlamda, dış politika alanındaki faaliyetlerimizin vatandaşlarımızın hayatını doğrudan kolaylaştırabilecek boyutlarına özel önem vermeye, konsolosluk hizmetlerinin kalitesini daha da artırmaya, vatandaşlarımız lehine vize uygulamaları tesis etmeye ve serbest ticaretin ve yatırımların önünü açacak düzenlemelere öncelik tanınmaya devam edilmiştir.

G20 üyesi Türkiye, dünyanın 17. ve Avrupa'nın 6. büyük ekonomisi olarak, 2017 yılında 157 milyar ABD Doları ihracat ve 233,7 milyar ABD Doları ithalat rakamlarına ulaşmıştır. 2017 yılında ülkemize gelen doğrudan yabancı yatırım miktarı 10,83 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Yine 2017 yılı içinde ülkemizi ziyaret eden turist sayısı 32,4 milyon kişiye, 2017 yılında gerçekleştirilen resmî kalkınma yardımlarımız ise 8,1 milyar ABD Doları'na ulaşmıştır.

Türkiye, hem kendi yakın komşularıyla hem de uzak komşularıyla ilişkilerini, siyasi, ekonomik ve kültürel alanlarda daha ileri götürebilmek maksadıyla gerekli girişimlerde bulunmaktadır. Tüm bu girişimlerin özünde, Türk dış politikasının insanı merkeze alan ve insanın doğrudan yararına olabilecek çözümler üretmeyi hedefleyen insani yaklaşım vardır. Girişimci ve insani dış politikamız, ulusal çıkarlarımızı gözeterek, tüm insanlık yararına olacak şekilde, barış, istikrar ve refaha katkıda bulunmaktadır.

Terörizmle Uluslararası Mücadele

Terörizm, 2017 yılında da gerek ülkemizi gerek geniş bir coğrafyayı etkilemiştir. Küresel nitelik kazanan terörizmle mücadelenin başarılı olması, yine küresel eşgüdüm ve uluslararası aktörler arasındaki dayanışmaya bağlıdır.

Türkiye, sadece ulusal güvenliğine değil uluslararası güvenliğe de tehdit oluşturan tüm terörist oluşumlara karşı aynı kararlı duruşu sergilemekte; içeride ulusal güvenliğimizin gerektirdiği tedbirleri hukuk devleti ve ceza adaleti temelinde kararlılıkla almakta, uluslararası planda ise aktif çaba göstermektedir. BM Terörizmle Mücadele Küresel Stratejisi'nin dünya çapında uygulanmasını hedefleyen "Terörle Mücadele Küresel Forumu" bünyesindeki

"Kamuya Açık Hedeflerin Terör Saldırılarından Korunmasına İlişkin Antalya Memorandumu", ülkemizin bu alanda geliştirdiği önemli bir rehber belge niteliğindedir.

PKK terör örgütünün yurtdışında ülkemizi hedef alan propaganda, lobi, finansman ve eleman temini faaliyetleri ile mücadelede ilgili kurumlarımızla eşgüdüm içerisinde yoğun çaba sarfedilmektedir. AB ülkeleri, ABD, Kanada ve Avustralya tarafından terör örgütü olarak kabul edilmesine rağmen bu ülkelerdeki PKK varlığı ve faaliyetlerine gösterilen müsamahaya son verilmesi, teröristlerin iadesi, mal varlıklarının dondurulması, haklarında yasal süreçlerin başlatılması amaçlanmaktadır. Bu süreçte somut taleplerimiz tüm ilgili ülkelere iletilmiş ve ilgili tüm kurumların katkı ve katılımıyla gerekli izleme mekanizmaları tesis edilmiştir. PKK sembollerinin kullanımının engellenmesi bakımından bazı ülkeler somut adımlar atmıştır.

Terör örgütü propagandasının engellenmesi bakımından AB kapsamında da ilerleme kaydedilmiştir. Bu bağlamda, Avrupa Parlamentosu (AP), 22 Kasım 2017 tarihinde AB terör örgütleri listesinde yer alan terör örgütleriyle bağlantılı kişi, grup ve kurumların AP'ye davet edilmemesi, AP'ye girişlerinin kolaylaştırılmaması ve bu kişi ve grupların görsel ve işitsel araçlarla tanıtımına vesile olacak etkinliklerin AP binasında yapılmamasına yönelik bir karar almıştır.

PKK ile PYD'nin aynı oluşum oldukları gerçeği her platformda ısrarla ortaya konulmaktadır. PYD/YPG'nin PKK'nın organik parçası olduğu, bu anlamda arz ettiği güvenlik tehdidi açısından PKK'dan farksız olduğu ve kontrol ettiği bölgelerde yaşayan Kürtler, Hıristiyanlar, Türkmenler ve Araplar da dâhil olmak üzere, yerel halka uyguladığı baskı, zulüm ve insan hakları ihlalleri ile Suriye'nin toprak bütünlüğüne karşı emelleri bulunduğu, başta ABD olmak üzere, muhataplarımıza her vesileyle yapılan temaslarda vurgulanmaktadır. PYD/YPG'nin bazı başkentlerde sözde "büro/temsilcilik" açma çalışmaları da yakından takip edilmiş ve tepkimiz gerekli şekilde iletilmiştir.

Ülkemiz, farklı coğrafyalarda gerçekleştirdiği eylemlerle uluslararası güvenliği tehdit eden **DEAŞ, El-Kaide ve bağlantılı dini istismar eden terör örgütleriyle** de mücadelede ulusal düzeyde her türlü tedbiri en etkin şekilde almakta ve uluslararası alanda sürdürülen çabalara katkıda bulunmaktadır.

DEAŞ'ın Irak ve Suriye'deki unsurları içerisinde, 100'ü aşkın ülkeden 25.000 civarında yabancı terörist savaşçının bulunduğu BM Güvenlik Konseyi belgelerinde kayıtlıdır. DEAŞ'ın son dönemde Irak ve Suriye'de zemin kaybetmesiyle, terör örgütünün çatışma bölgeleri dışında terör saldırılarını artırması, "Yabancı Terörist Savaşçılar" konusunun daha geniş bir çerçevede ele alınmasını zorunlu kılmıştır.

Ülkemiz esasen, yabancı terörist savaşçıların çatışma bölgelerine seyahatlerinin önlenmesine yönelik olarak 2011 yılından bu yana gerekli tedbirleri almaktadır. Bu çerçevede, terör

örgütleriyle ilişkisi olduğundan şüphelenilen ve yasadışı yollarla ülkemize giriş yapan yabancılar ilgili kurumlarımızca tespit edilerek tutuklanmakta ve sonrasında sınır dışı edilmektedir. Ocak 2018 itibarıyla ülkemizce 56.000'i aşkın kişiye yurda giriş yasağı konulmuştur. Bu kapsamda, 5.800'ün üzerinde kişi makamlarımızca sınır dışı edilmiştir.

2017 yılında Ankara'da AB, Avustralya ve Kanada'yla, Moskova'da Rusya Federasyonu'yla, Madrid'de İspanya'yla, Cakarta'da Endonezya'yla ve Bangkok'ta Tayland'la terörle mücadele istişareleri yapılmıştır.

Bunlara ilaveten, Fransa Ekonomi ve Maliye Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığının kararıyla 10 Şubat 2017 tarihinden itibaren altı ay süreyle malvarlıkları dondurulma kararı alınan beş **DHKP/C** mensubuna ilişkin önlem, 6 Ekim 2017 tarihinde alınan bir kararla, 6 Nisan 2018 tarihine kadar, altı ay daha uzatılmıştır. Ayrıca, Yunan terörle mücadele birimlerince 28 Kasım 2017 tarihinde Atina'da üç yere yapılan baskında DHKP/C terör örgütüyle bağlantılı dokuz Türk vatandaşı tutuklanmıştır.

15 Temmuz Darbe Teşebbüsü ve FETÖ/PDY ile Mücadele

Milli egemenliğimize ve ülkemizin birlik ve bekasına yönelik en önemli tehditlerden biri olan FETÖ terör örgütüyle mücadele, 2017 yılında da önceliklerimizden birini oluşturmayı sürdürmüştür.

İkili ve uluslararası planda gerçekleştirilen resmî temaslarda, FETÖ'yle mücadelede işbirliği beklentimiz öncelikli gündem maddelerinden birini oluşturmuştur. FETÖ'nün terör ve suç örgütü niteliğini ortaya koyarak uluslararası kamuoyu nezdinde farkındalık yaratmaya yönelik faaliyetlere devam edilmiştir. Ayrıca, FETÖ bağlantılı oluşumların kapatılması/devredilmesi, örgütle iltisaklı şahısların yurtdışında hareket alanı bulmalarının ve adaletten kaçmalarının engellenmesi ve Türkiye'ye iade edilmelerine yönelik adli ve kolluk birimlerinin çalışmaları yürütülmüştür.

Yurtdışındaki çalışmalarımız üç ana kulvarda yürütülmüştür. İlk kulvar, FETÖ hakkındaki gerçeklerin yabancı muhataplarımıza ve kamuoyuna aktarılmasına yöneliktir. İkincisi, yurtdışında FETÖ'ye bağlı okulların ve diğer kuruluşların kapatılması/devredilmesi, FETÖ iltisaklı şahısların faaliyet alanlarının daraltılması ve Türkiye'ye teslim edilmelerine yöneliktir. Üçüncü olarak, FETÖ'nün yurtdışındaki yapılanmasının geçirmekte olduğu değişim takip edilmektedir.

FETÖ'yle mücadele uzun soluklu bir çaba olmakla birlikte, kısa sürede dahi somut bazı sonuçlar alınmaya başlanmıştır. Uluslararası kamuoyu nezdinde, elebaşı Fetulah Gülen ile örgütünün karakteri ve gerçek amaçları hakkında ciddi soru işaretleri oluşmuştur. Çeşitli ülkelerdeki FETÖ okulları ve diğer unsurları kapatılmış/devredilmiş veya yasaklanmıştır.

FETÖ üyelerinin yurtdışında hareket imkânları giderek kısıtlanmaktadır. Bazı ülkelerde FETÖ unsurlarına karşı operasyonlar düzenlenmiş ve ele başları Türkiye'ye teslim edilmiştir.

Büyükelçiliklerimiz/Başkonsolosluklarımız tarafından FETÖ konusunda resmî muhataplarımız nezdinde çeşitli düzeylerde 13.800'ü aşkın resmî görüşme gerçekleştirilmiş, 3.200'den fazla mülakat verilmiş, yaklaşık 900 makale yayınlanmıştır. Tüm yurtdışı misyonlarımızca 15 Temmuz'un ilk yıldönümünde geniş çaplı etkinlikler (törenler, basın toplantıları, makaleler yayınlanması, medyaya ilan verilmesi v.b.) gerçekleştirilmiştir.

BM Ekonomik ve Sosyal Konseyi nezdinde istişari statüye sahip olan ancak 667 sayılı KHK ile kapatılan FETÖ bağlantılı üç kuruluşun (Kimse Yok Mu, Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı, TUSKON) statülerinin geri alınması ve iki kuruluşun (İstanbul Fikir Araştırmaları Derneği ve Hazar Strateji Enstitüsü Derneği) istişari statü başvurularının iptali kararlaştırılmıştır.

FETÖ'nün yurtdışı yapılanması 2017 yılında belirgin bir değişime uğramıştır. Herşeyden önce, örgütün yurtdışındaki en önemli siyasi araçlarından biri olan, Türkiye'ye erişim (eğitim, ticaret, kültürel, vb.) imkânı ortadan kalkmıştır. Türkiye'den malî kaynak akışı kesilmiştir.

Ayrıca, yurtdışında bulunan FETÖ iltisaklı okullar/eğitim kurumlarına yönelik mücadelemiz Türkiye Maarif Vakfı ile eşgüdüm hâlinde yoğun olarak sürdürülmektedir. Mücadelemiz sonucunda somut neticeler alınmış, sözkonusu okullara ilişkin farkındalık oluşmuş, çeşitli ülkelerde bu okullar kapatılmış ve Türkiye Maarif Vakfı'nın devraldığı okul sayısı artmıştır. Okulları henüz kapatmamış/devretmemiş ülkelerle temaslar sürdürülmüş, sözkonusu okulların faaliyetlerinin sonlandırılması ve bu okulların FETÖ iltisaklı unsurlardan arındırılmasına yönelik olarak ilgili ülke makamlarıyla temaslar sağlanmıştır. Türkiye Maarif Vakfı FETÖ iltisaklı okullarla mücadele çerçevesinde, bazı ülkelerde yeni okullar açmaya başlamıştır.

Avrupa Birliği (AB)

AB ile mevcut çok yönlü ilişkilerimizin geliştirilerek üyelik yolunda daha da ilerletilmesi temel hedefimizdir. Ülkemiz, 2005 yılında başlayan AB'ye katılım müzakerelerini sürdürmek ve başarıyla neticelendirmek azminde olmakla birlikte bazı AB ülkelerinin siyasi saiklerle takındıkları olumsuz tutum nedeniyle katılım sürecimiz ilerletilememektedir. 2005 yılında başlayan müzakere sürecinde bugüne kadar toplam 35 fasıldan 16'sı açılmış ve bunlardan biri geçici olarak kapatılmıştır. 2017 yılında açılan fasıl yoktur.

Sayın Cumhurbaşkanımız ile AB Konseyi Başkanı Donald Tusk ve AB Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker arasında 25 Mayıs 2017 tarihinde Brüksel'de gerçekleşen görüşmede, AB tarafı "Gelecek 12 Ayda Sürece Yeniden Bağlanma" başlıklı bir yol haritası sunmuştur.

AB, stratejik bir ortak olarak Türkiye'nin bölgesel öneminin farkındadır. Son dönemde bölgemizde yaşanan gelişmeler, ülkemizin AB üyeliğinin AB açısından da bir seçenek değil, stratejik bir zorunluluk olduğunu bir kez daha teyit etmiştir. Karşı karşıya olduğumuz önemli sınamalar, göç ve terörle mücadele başta olmak üzere ülkemiz ile AB arasında işbirliği ve eşgüdümün bütün veçhelerde derinleştirilmesinin önemini göstermiştir.

2017 yılında ülkemizle AB arasında terörle mücadele, ekonomi, ulaştırma dâhil önemli alanlarda istişare ve diyalog mekanizmaları işlemeye devam etmiştir. AB ile düzensiz göç alanında işbirliğimiz sürmüştür. Suriye kaynaklı göç krizi bağlamında, AB tarafından ülkemize taahhüt edilen 3+3 milyar Avro'nun "Sığınmacı Malî İmkanı Mekanizması" aracılığıyla ülkemize aktarılması süreci proje temelinde yürütülmektedir. 2017 yılı sonu itibarıyla ilk 3 milyar Avro'luk fonun tamamı sözleşmeye bağlanmış olup, bu miktarın 1,78 milyar Avro'luk kısmı ülkemize aktarılmış bulunmaktadır. Kalan miktarın da proje uygulamalarındaki ilerlemeye bağlı olarak aktarım süreci devam etmektedir.

Gümrük Birliği'nin günümüz şartlarına uygun şekilde güncellenmesi müzakerelerinin hazırlıkları kapsamında yapılan tüm çalışmalar Ekonomi Bakanlığı'nın koordinasyonunda Bakanlığımız ve AB Bakanlığı'ndan üst düzey katılım sağlanan bir istişare mekanizması çerçevesinde yürütülmektedir. İlgili diğer Bakanlıklar ise, görev alanları itibarıyla sektör bazında çalışmalara iştirak etmektedir. Taraflarca ayrı ayrı yürütülen "Etki Analizi" çalışmaları 2017 yılı itibarıyla tamamlanmıştır. Etki analizi çalışmaları sonucunda Gümrük Birliği'nin güncellenmesinin, AB ile ticaret hacmimizi kaydadeğer oranda artırması öngörülmektedir.

Ülkemiz IPA fonları olarak adlandırılan Katılım Öncesi Yardım Aracı'ndan yararlanmaktadır. IPA-II Dönemi olan 2014-2020 yılları için ülkemize toplam 4,45 milyar Avro tahsis edilmiştir. Bulgaristan ile Sınır Ötesi İşbirliği projeleri ile Karadeniz Havzası Sınır Ötesi İşbirliği, IPA fonlarının birer parçasıdır. Öte yandan, 2017 Kasım ayında kabul edilen AB bütçesiyle ülkemizde demokrasi, hukukun üstünlüğü ve insan hakları konusundaki gidişat gerekçe gösterilerek 105 milyon Avro'luk kesinti yapılması kararlaştırılmıştır.

Sayın Müsteşarımız, AB Dış İlişkiler Servisi Genel Sekreteri Helga Schmid'le 31 Ekim 2017 tarihinde Brüksel'de istişarelerde bulunmuştur.

Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

ABD ile uzun yıllara dayanan köklü ve çok boyutlu ilişkilerimiz mevcuttur. Bununla birlikte, son dönemde ilişkilerimiz hassas bir dönemden geçmekte ve ortak gündemimizdeki bazı önemli konularda görüş ayrılıklarımız devam etmektedir.

ABD'nin, özellikle PYD/YPG ile işbirliği ve FETÖ başta olmak üzere Türkiye'nin milli güvenliğiyle yakından bağlantılı konularda sergilediği tutumdan vazgeçmesi ve NATO'da bir müttefikimiz olarak kısa süreli taktik hedeflerle ülkemizin haklı güvenlik kaygılarını gözardı etmemesi ikili ilişkilerimizin istikrarı bakımından kilit önem taşımaktadır.

Farklı yaklaşımlarımızın üstesinden gelmek ve işbirliğimizi ilerletmek için yoğun temas ve çabaların karşılıklı olarak sürdürülmesi de önemlidir. ABD ile üst düzeyli temaslarımız ABD Başkanı Donald Trump'ın Ocak 2017 tarihinde göreve gelmesinden bu yana, özellikle bölgemizde yaşanan gelişmelere paralel olarak hızlanmıştır. Ziyaretlerin önümüzdeki dönemde de sürmesi beklenmektedir. ABD yönetimiyle üst düzeyli temaslarımızda işbirliğimizin korunmasının önemi konusunda anlayış birliği içinde olduğumuz karşılıklı olarak teyit edilmektedir.

Öte yandan, iki ülke ilişkilerinin ekonomik, ticari ve yatırım boyutlarının ortak potansiyelimize uygun bir düzeye çıkarılması yönünde çaba harcanmaktadır.

İlişkilerimizin belli çevrelerin faaliyetlerinden olumsuz yönde etkilenmemesi de başlıca amaçlarımız arasındadır. ABD Kongresi nezdinde ülkemiz aleyhine sürdürülen çalışmalara karşı mücadelemiz de devam etmektedir.

ABD ile ilişkilerin, başta terörizmle mücadele, DEAŞ, PKK/PYD-YPG, FETÖ, Suriye ve Irak konuları olmak üzere, canlı tutulması ve görüş ayrılıklarımızın giderilmesi yönünde gayretlerimiz aralıksız sürdürülmektedir.

ABD ile Siyasi İstişareler, Sayın Müsteşarımızın başkanlığında 13 Şubat 2017 tarihinde Vaşington'da gerçekleştirilmiştir.

Rusya Federasyonu

2017 yılında Rusya ile ikili ilişkilerimizde her alanda ilerleme kaydedilmiştir. Ticaretten turizme, enerjiden beşeri ilişkilere tüm konularda müspet bir gündem mevcuttur. İkili ticaret hacmimiz % 30 oranında artmış, ülkemizde ağırladığımız Rus turist sayısı 4,6 milyonu aşmıştır.

2010 yılında Türkiye-Rusya arasında kurulan Üst Düzey İşbirliği Konseyi (ÜDİK), iki ülke arasındaki temel siyasi mekanizmadır. Türkiye, Rusya'yı önemli bir ortak ve bölgesel işbirliği bağlamında kilit bir aktör olarak görmektedir.

Ülkemizle Rusya arasında muhtelif konularda görüş ayrılıkları olsa da, gelinen noktada eski dönemdeki gibi ortak paydalara odaklanma, anlaşılamayan hususları ise yapıcı diyalog yoluyla ele alma gayreti mevcuttur.

Rusya ile 20 Aralık 2017 tarihinde Moskova'da Avrasya Siyasi İstişareleri, Sayın Müsteşarımız başkanlığında gerçekleştirilmiştir.

Rusya ile 2017 yılında her düzeyde yoğunlaşan diyaloğumuzun 2018 yılında da istikrarlı biçimde sürdürülmesi planlanmaktadır.

Belli Başlı Avrupa Ülkeleri

Almanya Federal Cumhuriyeti: Almanya ile köklü bir geçmişe sahip siyasi, ekonomik, askerî, insani ve kültürel ilişkilerimiz bulunmaktadır. Almanya'nın 81 milyon olan nüfusunun 3,4 milyonluk bölümünü oluşturan Türk toplumu, ilişkilerimizin en önemli boyutunu teşkil etmektedir. Ancak, Almanya'yla ilişkilerimizde son dönemde giderek artan bir güven bunalımı ortaya çıkmıştır. Alman Federal Meclisi'nin 2 Haziran 2016 tarihinde Ermeni iddialarına ilişkin olarak aldığı mesnetsiz kararla başlayan sorunlu dönem, Almanya'nın 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında yaşanan süreçte ülkemize yönelik tutumu, 16 Nisan referandumu sürecinde taraf tutan yaklaşımı ve terörle mücadele alanındaki beklentilerimize duyarsız kalmasıyla devam etmiştir. Öte yandan, Almanya'da 24 Eylül 2017'de yapılan genel seçimlerin ardından, ülkemize yönelik olumsuz beyanların azaldığı, yerini daha yapıcı bir yaklaşıma bıraktığı müşahede edilmiştir.

2017 yılı içinde Şansölye Angela Merkel, 2 Şubat'ta Ankara'yı resmî olarak ziyaret etmiş; Sayın Cumhurbaşkanımız, 25 Mayıs'ta Brüksel'de gerçekleştirilen NATO Zirvesi'nde ve 7-8 Temmuz'da Hamburg'da G20 Toplantısında Şansölye Merkel'le görüşmüş; dönemin AFC Dışişleri Bakanı Sigmar Gabriel 5 Haziran ve 4 Kasım 2017 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Siyasi İstişareler, Sayın Müsteşarımız ile Alman mevkidaşı arasında 26 Mayıs 2017'de Berlin'de gerçekleştirilmiştir.

En büyük ticaret ortağımız olan Almanya ile 2017 yılında ticaret hacmimiz, 2016 yılına kıyasla % 2,6 artışla, 36,4 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Bunun 15,1 milyar ABD Doları'nı ihracatımız, 21,3 milyar ABD Doları'nı ise ithalatımız oluşturmuştur.

2002-2017 döneminde Almanya'nın ülkemizdeki yatırımlarının toplamı 9,2 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde Türkiye'den Almanya'ya yapılan uluslararası doğrudan yatırım tutarı ise 2,3 milyar ABD Doları civarındadır. Ülkemizde 7.110 Alman sermayeli firma faaliyette bulunmaktadır. Türkiye'de kurulu yabancı sermayeli firma sayısı bakımından Almanya ilk sıralarda yer almaktadır.

Almanya'da Türk kökenli 1 Avrupa Parlamentosu üyesi ve 14 Federal Parlamento (Bundestag) üyesi bulunmaktadır.

Birleşik Krallık: Müttefiklik ve stratejik ortaklık ilişkisine sahip olduğumuz Birleşik Krallık, 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında ülkemizle güçlü bir dayanışma sergilemiştir.

Birleşik Krallık ile üst düzey temaslarımız 2017 yılında da devam etmiştir. Bu çerçevede, Başbakan Theresa May ülkemize 28 Ocak 2017 tarihinde resmî bir ziyarette bulunmuş; Sayın Başbakanımız Başbakan May'in davetine icabetle, 26-27 Kasım 2017 tarihlerinde Birleşik Krallık'ı ziyaret etmiştir.

Ülkemiz ile Birleşik Krallık arasındaki ilişkilerin yeni unsurlarla derinleştirilmesine ve sivil diyaloğun yoğunlaştırılmasına yönelik bir platform olarak 2011 yılında tesis edilen "Türk-İngiliz Tatlıdil Forumu"nun altıncı toplantısı 24-26 Mart 2017 tarihlerinde Antalya'da düzenlenmiştir. Siyasi İstişareler, Dışişleri Bakanlıkları Müsteşarları seviyesinde 23 Kasım 2017 tarihinde Londra'da yapılmıştır.

2016 yılında 17,8 milyar ABD Doları olan ikili ticaret hacmi, 2017 yılında 16,1 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. 2002-2017 döneminde Birleşik Krallık firmalarının ülkemizdeki yatırımları 9,9 milyar ABD Doları, ülkemiz merkezli firmaların anılan ülkedeki yatırımları ise 2,3 milyar ABD Doları düzeyinde gerçekleşmiştir.

Fransa: 2017 yılının ilk yarısında yoğun bir seçim döneminden geçen Fransa ile ilişkilerimiz olumlu seyrini 2017 yılı boyunca sürdürmüştür. 23 Nisan-7 Mayıs 2017 tarihlerinde düzenlenen Cumhurbaşkanlığı seçimlerindeki galibiyetinin ardından Emmanuel Macron 14 Mayıs 2017'de Cumhurbaşkanlığı görevine resmen başlamış; partisi "Cumhuriyet İleri" (LREM) ise 11-18 Haziran 2017 tarihlerinde yapılan genel seçimlerde Ulusal Meclis'te mutlak çoğunluğu elde etmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımız ile Fransa Cumhurbaşkanı Macron arasında kısa zamanda yakın bir diyalog tesis edilmiş, ikili konular ve bölgesel ilişkileri görüşmek üzere çok sayıda telefon görüşmesi olmuş ve çok taraflı toplantılar marjında 3 kez yüz yüze görüşme gerçekleşmiştir. Fransa Avrupa ve Dışişleri Bakanı Jean-Yves Le Drian, 14-15 Eylül 2017 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Siyasi İstişareler Dışişleri Bakanlıkları Müsteşarları düzeyinde 20 Haziran 2017 tarihinde Paris'te gerçekleştirilmiştir.

2017 yılında, ayrıca, Hava Füze Savunma Sistemi tedarik ihtiyaçlarımız çerçevesinde Fransız-İtalyan konsorsiyumu EUROSAM'la işbirliği yapılması için siyasi mutabakat sağlanmış, 8-9 Kasım 2017 tarihlerinde Brüksel'de yapılan NATO Savunma Bakanları Toplantısı marjında Türkiye, İtalya ve Fransa arasında "Savunma İşbirliği Niyet Beyanı" imzalanmıştır. Bu alandaki işbirliği anılan ülkelerle ilişkilerimize ilave bir stratejik boyut kazandırmıştır.

2017 yılında Fransa'yla toplam ticaret hacmimiz 15,2 milyar ABD Doları (ihracat 6,5 milyar ABD Doları, ithalat 8,7 milyar ABD Doları) olarak gerçekleşmiştir. 2002-2017 döneminde

Fransa'dan ülkemize 7 milyar ABD Doları, ülkemizden Fransa'ya 217 milyon ABD Doları yatırım yapılmıştır.

İtalya: İlişkilerimiz, Türkiye-İtalya Hükümetlerarası Zirve Toplantıları, Türk-İtalyan Forumu ve Türk-İtalyan Medya Forumu olmak üzere üç ayaklı bir süreçle kurumsallaşmıştır. Türk-İtalyan Forumu'nun 10. toplantısı, Sayın Bakanımızım katılımıyla 23 Kasım 2017'de Roma'da yapılmıştır.

2017 yılında ticaret hacmimiz bir önceki yıla göre % 11,1 artarak 19,7 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. 2002-2017 yılları arasında, İtalya'dan ülkemize gelen toplam yatırım miktarı 3,1 milyar ABD Doları, ülkemizden İtalya'ya yapılan doğrudan yatırım tutarı ise 387 milyon ABD Doları'dır.

İtalya ile Siyasi İstişareler, Sayın Müsteşarımızın başkanlığında 24 Mart 2017 tarihinde Roma'da gerçekleştirilmiştir.

Hollanda: Türkiye ve Hollanda arasında 400 yılı aşkın dostluk ilişkileri bulunmakla birlikte, son dönemde yaşanan bazı olumsuzluklar ve son olarak Mart 2017'de Hollanda Hükümeti'nin Bakanlarımıza yönelik kabul edilemez tutumu ilişkilerimizde ciddi bir kırılmaya ve güven bunalımına yol açmıştır. Hollanda'yla ilişkilerde yaşanan gerginlik nedeniyle 2017 yılında iki ülke arasında üst düzey temaslar gerçekleştirilmemiştir.

Sayın Bakanımızın 11 Mart 2017 tarihinde Hollanda Türk toplumu ve vatandaşlarımızla biraraya gelmek üzere Hollanda'yı ziyareti anılan ülke makamlarınca reddedilmiş; anlaşma zemini bulma çabalarımız Hollanda tarafının kabul edilemez talepleri nedeniyle sonuçsuz kalmış, Sayın Bakanımızın seyahati gerçekleştireceği uçak için verilmiş olan uçuş izni iptal edilmiştir. Aynı gün, Almanya'da bulunan ve Rotterdam Başkonsolosluğumuzda vatandaşlarımız ve Türk toplumuyla biraraya gelmek üzere Hollanda'ya giden Sayın Aile ve Sosyal Politikalar Bakanımızın Rotterdam'a varışında Başkonsolosluğumuza erişimine izin verilmemiş, Sayın Bakan ve beraberindeki heyetin pasaportlarına el konmuş, refakat eden koruma görevlileri ile Sayın Bakan'ı karşılamaya gelen diplomat ve konsolosluk görevlilerimiz gözaltına alınmışlardır. Sayın Bakan'la görüşmek için Başkonsolosluk çevresinde toplanan vatandaşlarımız ise Hollanda polisi tarafından aşırı güç kullanılarak dağıtılmıştır.

13 Mart 2017'de Bakanlar Kurulu'nda alınan kararlar uyarınca, o tarihlerde Hollanda'da bulunan Hollanda'nın Ankara Büyükelçisinin, ülkemize gelerek görevine başlamasına izin verilmeyeceği, Bakan ve üzeri seviyede siyasi temasların durdurulduğu, TBMM Türkiye-Hollanda Parlamentolararası Dostluk Grubu'nun lağvedildiği açıklanmıştır.

Öte yandan, 2017 yılında, Hollanda ile ticaret hacmimiz bir önceki yıla kıyasla %15,5 oranında artmıştır. 2002-2017 döneminde Hollanda, 23,9 milyar ABD Doları'yla ülkemize yapılan doğrudan yabancı yatırımda birinci sırada yer almıştır. 2002-2017 döneminde Türkiye'den Hollanda'ya yapılan uluslararası doğrudan yatırımların toplamı ise 10,8 milyar ABD Doları olup, ülkemizden yurtdışına yapılan doğrudan yabancı yatırım bakımından Hollanda ilk sırada yer almaktadır.

1,8 milyon göçmenin yaşadığı Hollanda'daki Türk toplumunun nüfusu 460 bin civarındadır. Hollanda'da 15 Mart 2017 günü gerçekleştirilen genel seçimlerde alınan sonuçlara göre, 150 sandalyelik Temsilciler Meclisi'ne 8 Türk kökenli milletvekili girmiştir. Ayrıca Eyalet Meclisi'nde 8, Belediye Meclislerinde ise 128 Türk kökenli üye bulunmaktadır.

Avusturya: Ülkemizin AB üyeliğine yönelik desteğin geleneksel olarak düşük seyrettiği Avusturya ile ikili ilişkilerimizde, Avusturyalı siyasetçilerin ülkemiz ve AB üyelik sürecimiz hakkındaki olumsuz beyanları, başta PKK olmak üzere terörle mücadele konusunda yeterli işbirliği sergilememeleri ve Avusturya'da yaşayan Türk toplumuna yönelik ayrımcı uygulamaları nedeniyle son yıllarda sorunlar yaşanmıştır.

2017 yılında Avusturya'yla ikili ticaret hacmimiz 2016 yılına kıyasla % 0,7 artarak 2,5 milyar ABD Doları (ihracat 1,1 milyar, ithalat 1,4 milyar ABD Doları) olmuştur. 2009, 2010 ve 2011 yıllarında ülkemize en fazla doğrudan yatırım yapan ülke olan Avusturya'nın 2002-2017 dönemindeki yatırımları 10,1 milyar ABD Doları'na ulaşmıştır. Aynı dönemde Türkiye'den Avusturya'ya ise 452 milyon ABD Doları yatırım yapılmıştır.

15 Ekim 2017 erken genel seçimlerinde Avusturya Ulusal Meclisi'ne 3 Türk kökenli milletvekili girmiştir.

Finlandiya: İkili ilişkilerimiz ve uluslararası alandaki işbirliğimiz, birbirini güçlendirerek gelişmeye devam etmektedir. Finlandiya Dışişleri Bakanı Timo Soini, IX. Büyükelçiler Konferansına hitap etmek ve ikili görüşmelerde bulunmak üzere 10-12 Ocak 2017 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Ayrıca, 18 Ekim 2017 tarihinde Ankara'da Dışişleri Bakanlığı Müsteşarları düzeyinde Siyasi İstişareler gerçekleştirilmiştir.

İsveç: 17. yüzyıla dayanan ilişkilerimiz stratejik ortaklık düzeyinde olup Dışişleri Bakanlıkları arasında son Siyasi İstişareler Müsteşarlar düzeyinde 8 Mart 2017 tarihinde Stokholm'de düzenlenmiştir.

Norveç: Diplomatik ilişkilerin tesis edildiği 1926 yılından günümüze ilişkilerimiz dostane bir seyir izlemiştir. Üye olmamalarına rağmen AB ile yakın işbirliği içinde bulunan Türkiye ve Norveç, NATO kanat ülkeleri olarak çeşitli uluslararası ve bölgesel sorunlar hakkında benzer görüş ve endişeleri paylaşmaktadırlar.

Danimarka: İlişkilerimiz başta NATO, AB ve Avrupa Konseyi olmak üzere daha çok bölgesel ve uluslararası kuruluşlar ile göç ve terörizmle mücadele gibi konular çerçevesinde şekillenmektedir. 21-22 Haziran 2017 tarihlerinde Ankara'da Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcıları düzeyinde Siyasi İstişareler gerçekleştirilmiştir.

Polonya: İlişkilerimiz stratejik ortaklık seviyesindedir. Sayın Cumhurbaşkanımız, 17 Ekim 2017 tarihinde Polonya'ya resmî bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Ziyaret sırasında imzalanan beş hukuki belgeyle eğitim, kültür, savunma sanayii ve sosyal güvenlik başta olmak üzere çeşitli alanlarda işbirliğinin geliştirilmesi için önemli adımlar atılmıştır. Sayın Bakanımız Türkiye, Polonya ve Romanya Dışişleri Bakanları arasında mevcut üçlü istişare mekanizması çerçevesinde 25 Ağustos 2017 tarihinde Polonya'yı ziyaret etmiştir.

Macaristan: İlişkilerimiz olumlu seyir izlemekte, siyasi diyaloğumuz, karşılıklı üst düzey ziyaretler ve istişare mekanizmaları çerçevesinde yoğun bir tempoda sürdürülmektedir. Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'nin III. Toplantısı, Sayın Başbakanımız ve Macaristan Başbakanı Viktor Orban'ın eşbaşkanlıklarında; iki ülkeden altışar Bakanın katılımıyla 30 Haziran 2017 tarihinde Ankara'da düzenlenmiş ve 5 belge imzalanmıştır. Başbakan Yardımcısı Sayın Recep Akdağ, 11-14 Eylül 2017 tarihlerinde Dünya Sağlık Örgütü 67. Bölgesel Komite Toplantısı vesilesiyle Macaristan'ı ziyaret etmiş; Macaristan Başbakan Yardımcısı Zsolt Semjen ise, 26-29 Ekim 2017 tarihlerinde Macaristan'ın Antalya Fahri Konsolosluğunun açılışını gerçekleştirmek üzere ülkemize gelmiştir. Macaristan Dışişleri ve Dış Ticaret Bakanı Peter Szijjarto, 2-3 Mart 2017 tarihlerinde düzenlenen V. Karma Ekonomik Komisyon Toplantısı vesilesiyle ülkemizi ziyaret etmiştir.

Çekya: Ülkemizin AB üyeliğini destekleyen ülkeler arasında yer almaktadır. Ancak, Çekya Temsilciler Meclisi'nin 25 Nisan 2017 tarihinde kabul ettiği 1915 olaylarını "soykırım" olarak nitelendiren karar tasarısı ilişkilerimizi gölgelemiştir. Ayrıca, Çekya Cumhurbaşkanı Miloş Zeman, Çekya'da yaşayan Ermenilerin ruhanî lideri Barsegh Pilavcıyan'a 24 Nisan 2017 tarihinde gönderdiği mektupta, 1915 olaylarını "soykırım" olarak nitelendirmiştir.

Slovakya: İlişkilerimizde siyasi sorun bulunmamakta, ilişkilerimiz dostane bir seyir izlemektedir. Sayın Bakanımız 26 Mayıs 2017 tarihinde Bratislava'ya ikili bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Vişegrad Grubu: Polonya, Çekya, Slovakya ve Macaristan'dan müteşekkil Vişegrad Grubu ile siyaset planlama istişareleri 7 Şubat 2017 tarihinde Varşova'da, siyasi direktörler toplantısı ise 22 Şubat 2017 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

Estonya: Dostane ve sorunsuz ilişkiler bulunmaktadır. Estonya, 1 Temmuz 2017 itibarıyla üstlendiği AB Dönem Başkanlığı süresince AB ile ilişkilerimize olumlu katkıda bulunmak için çaba göstermiştir. Estonya Başbakanı Jüri Ratas, 15-16 Ağustos 2017 tarihlerinde

ülkemize resmî bir ziyarette bulunmuştur. Keza AB Dönem Başkanlığı çerçevesinde Dışişleri Bakanı Sven Mikser, aday ülkelere yaptığı ziyaretler kapsamında, 18 Temmuz 2017 tarihinde ülkemize bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Estonya ile Siyasi ve Askerî İstişareler, Sayın Müsteşarımızın başkanlığında 9 Mayıs 2017 tarihinde Tallin'de gerçekleştirilmiştir.

Letonya ve Litvanya ile sorunsuz ilişkilerimiz bulunmakta olup her iki ülke de AB üyeliğimizi desteklemektedir. Litvanya Cumhurbaşkanı Dalia Grybauskaite, Litvanya'nın İstanbul Fahri Konsolosluğu'nun hizmete girmesi dolayısıyla 30 Ekim 2017 tarihinde İstanbul'da düzenlenen törene katılmıştır.

Balkanlar

Tarihi, kültürel ve insani bağlarımızın bulunduğu Balkanlar'da, bölge ülkeleriyle (Arnavutluk, Bosna Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Karadağ, Kosova, Makedonya, Romanya, Sırbistan, Slovenya) ikili ilişkilerimizin her alanda en güçlü düzeyde tutulması, stratejik önemi haiz bölgeye yönelik istikrar arayışları ve işbirliği girişimlerinde etkin rol alınması, bu ülkelerde yaşayan soydaş/akraba toplulukların haklarının korunması amaçlanmakta; Balkan ülkeleriyle karşılıklı üst düzey ziyaretler sürdürülmektedir.

Bölgenin özgün sesi olarak gelişen Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci'nin (GDAÜ) etkinliğinin artırılmasına ve Bosna Hersek Barışı Uygulama Konseyi Yönlendirme Kurulu'ndaki (BUK-YK) aktif üyeliğimizin devamına gayret edilmektedir.

Ayrıca, Dayton Barış Anlaşması'nın uygulanmasını gözetmek amacıyla kurulan Bosna Hersek Yüksek Temsilcilik Ofisi ve GDAÜ'nün siyasi şemsiyesi altında bölgeye ilişkin projeler üretmek amacıyla 2008 yılında faaliyete geçen Bölgesel İşbirliği Konseyi (BİK/RCC) bütçelerine katkımız devam etmektedir.

2017 yılında bölge ülkeleriyle siyasi ve askerî ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla çeşitli düzeylerde resmî temaslarda bulunulmuştur. Bu bağlamda, ülkemizden ilgili ülkelere Cumhurbaşkanı düzeyinde 1, Meclis Başkanı düzeyinde 1, Dışişleri Bakanı düzeyinde 4 resmî ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ülkemize ilgili ülkelerden Başbakan düzeyinde 1, Dışişleri Bakanı düzeyinde 2 resmî ziyaret yapılmıştır. Uluslararası ve bölgesel toplantılar marjında ise, Cumhurbaşkanı düzeyinde 6, Meclis Başkanı düzeyinde 1, Başbakan düzeyinde 2 ve Bakanlar düzeyinde 9 görüşme gerçekleşmiştir. Öte yandan, yıl boyunca GDAÜ, BİK, BUK-YK gibi bölgesel kuruluşların toplantılarına çeşitli düzeylerde iştirak edilmiştir.

Arnavutluk: Kara Ulaştırma Karma Komisyonu Toplantısı 26-27 Eylül 2017 tarihleri arasında Tiran'da gerçekleştirilmiş, sözkonusu toplantı çerçevesinde bir protokol

imzalanmıştır. İki ülke Merkez Bankaları arasında işbirliği alanında Kasım 2017 tarihinde bir Mutabakat Muhtırası imzalanmıştır.

Bosna Hersek: 2 Şubat 2017 tarihinde Eğitim Alanında İşbirliği Protokolü, 25 Ekim 2017 tarihinde Vakıflar Genel Müdürlüğü ile Bosna Hersek İslam Birliği Saraybosna Vakıflar Müdürlüğü Arasında İşbirliği Protokolü, 28-29 Aralık 2017 tarihlerinde Askerî Malî İşbirliği Anlaşması ve Nakdi Yardım Uygulama Protokolü imzalanmıştır.

Bulgaristan: 17 Aralık 2017 tarihinde Edirne Valiliği ile Razgrad Valiliği Arasında İşbirliği ve Ortak Çalışmalara Yönelik Niyet Beyanı imzalanmıştır. 27 Kasım 2017 tarihinde Türkiye-Bulgaristan Tarım İş Forumu düzenlenmiş, Tarım Bilimi ve Teknolojileri Alanında Ortak Bildiri imzalanmıştır.

Karadağ: Karma Ekonomik Komisyon 4. Dönem toplantısı 16-17 Kasım 2017 tarihlerinde Ankara'da yapılmış, toplantı marjında Türkiye ve Karadağ arasında tarım, ormancılık ve savunma sanayii alanlarında işbirliği anlaşmaları imzalanmıştır.

Kosova: 2017 Aralık ayında Radyo Televizyon Kurumları arasında işbirliği tesisine yönelik Protokol metinleri, ayrıca Kosova Cumhuriyeti Kültür, Gençlik ve Spor Bakanı Kujtim Gashi'nin ziyareti çerçevesinde 20 Aralık 2017 tarihinde "Kültürel İşbirliği Anlaşması" imzalanmıştır.

Makedonya: 30 Mart 2017 tarihinde iki ülke tapu ve kadastro kurumları arasında Mutabakat Muhtırası imzalanmıştır.

Sırbistan: Sayın Cumhurbaşkanımızın 9-11 Ekim 2017 tarihlerinde Sırbistan'a yaptığı ziyaret sırasında çeşitli alanlarda 17 anlaşma (Su, Ormancılık, Şehir Planlamacılığı) protokol ve belge imzalanmıştır. Ayrıca, 9 Mart 2017 tarihinde Türkiye-Sırbistan Kara Ulaştırması Karma Komisyon Toplantısı Protokolü imzalanmıştır.

Kıbrıs

Yılın ilk yarısında, BM Genel Sekreteri'nin İyi Niyet Misyonu çerçevesinde, siyasi eşitlik ve iki kesimlilik temelinde 2008 yılında başlayan ve Ada'da siyaseten eşit iki Kurucu Devleti haiz, Türkiye'nin etkin ve fiili garantisiyle temin edilecek yeni bir ortaklık kurulmasını hedef alan müzakereler devam etmiştir.

Ada'daki iki taraf ile garantörler Türkiye, Yunanistan ve Birleşik Krallık'ın katıldığı, AB'nin de gözlemci olarak iştirak ettiği Kıbrıs Konferansı'nın ilk oturumu 12 Ocak 2017 tarihinde Cenevre'de gerçekleştirilmiş; bilahare 18-19 Ocak 2017 tarihlerinde Mont Pèlerin'de teknik düzeyde görüşmeler tertiplenmiştir. GKRY'deki aşırı sağcı/ırkçı ELAM (Ulusal Halk

Cephesi) partisinin, 1950 yılında Ada'daki Rumlar arasında enosis (Yunanistan'la birleşme) amacıyla düzenlenen oylamanın Rum tarafındaki okullarda anılmasına yönelik olarak GKRY Meclisinde önerdiği bir düzenlemenin Şubat 2017'de kabul edilmesi sonucunda, Ada'da iki Lider arasındaki görüşmelere üç ay süreyle ara verilmiştir. Liderler arasındaki görüşmelerin yeniden başlamasından kısa bir süre sonra, Kıbrıs Konferansı 28 Haziran – 7 Temmuz 2017 tarihleri arasında İsviçre'nin Crans-Montana kasabasında yeniden toplanmıştır. Ancak, Rum-Yunan ikilisinin katı, uzlaşmadan uzak ve makul olmayan yaklaşımı nedeniyle Konferanstan sonuç alınması mümkün olmamış ve BM Genel Sekreteri Konferansın sonuç alınmadan kapandığını kamuoyuna duyurmuştur.

2017 yılının kalan yarısı boyunca, BM Genel Sekreteri'nin Kıbrıs Konferansı'nın kapanmasının ardından ilgili taraflara yaptığı öneri doğrultusunda, tarafımızca KKTC makamlarıyla bilistişare girişilen, Kıbrıs çözüm sürecinin geleceğine ilişkin durum değerlendirmesi süreci devam etmiştir.

Anavatan ve Garantör ülke olarak, yıl içinde KKTC makamlarıyla yakın temasta bulunulmuş, karşılıklı ziyaretler düzenlenmiştir. Sayın Başbakanımız, 9 Mart 2017 tarihinde ve 20 Temmuz Barış ve Özgürlük Bayramı törenlerine iştirak etmek amacıyla KKTC'yi ziyaret etmişlerdir. Başbakan Yardımcısı Sayın Yıldırım Tuğrul Türkeş, Sayın Başbakanımıza 9 Mart 2017'deki KKTC ziyareti sırasında refakat etmiş, ayrıca 21 Haziran 2017'de ülkeyi yeniden ziyaret etmiş; Başbakan Yardımcısı Sayın Recep Akdağ ise 29 Ağustos, 29 Eylül ve (KKTC Cumhuriyet Bayramı vesilesiyle) 15 Kasım 2017 tarihlerinde KKTC'yi ziyaret etmiştir. Sayın Bakanımız, 21 Şubat, 1 Haziran ve 18 Temmuz 2017 tarihlerinde KKTC'ye çalışma ziyaretleri düzenlemiş; ayrıca 20 Temmuz törenlerine katılan Sayın Başbakanımıza refakat etmişlerdir.

KKTC Cumhurbaşkanı Sayın Mustafa Akıncı, 23-24 Haziran 2017, KKTC Dışişleri Bakanı Sayın Tahsin Ertuğruloğlu ise 9 Haziran, 20 Haziran ve 3 Kasım 2017 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmişlerdir.

BM yetkilileriyle de yoğun temaslar yürütülmüş, BM Genel Sekreteri'nin Kıbrıs Özel Danışmanı Espen Barth Eide, Kıbrıs'ta BM İyi Niyet Misyonu kapsamında sürdürülen müzakerelerde gelinen aşamayı değerlendirmek üzere 6-8 Şubat ve 29-31 Mayıs 2017 tarihlerinde ülkemizde temaslarda bulunmuştur. BM Genel Sekreteri Antonio Guterres'in 10-11 Şubat 2017 tarihlerinde ülkemizi ziyareti sırasında da Kıbrıs meselesi ele alınmıştır.

Kıbrıs Türk halkına uygulanan haksız kısıtlamaların kaldırılması yönündeki gayretimiz 2017 yılında da her platformda kararlılıkla sürdürülmüş; yurtdışındaki KKTC Temsilciliklerinin etkinliğinin ve sayısının artırılması yoluyla KKTC'nin uluslararası alanda daha görünür hale getirilmesi ve özellikle uluslararası örgütlerdeki statüsünün ileriye taşınması yönündeki çabalarımız devam etmiştir.

Yunanistan

Komşumuz Yunanistan ile ilişkilerimizin her alanda geliştirilmesi ve her iki ülkenin refahına katkı sağlayacak projelerin hayata geçirilmesi Hükümetimizin öncelikleri arasında yer almaktadır.

2017 yılı karşılıklı ziyaret ve görüşmeler açısından yoğun bir yıl olmuştur. Sayın Cumhurbaşkanımızın 7-8 Aralık 2017 tarihlerinde Atina ve Gümülcine'yi kapsayan program çerçevesinde Yunanistan'a gerçekleştirdiği resmî ziyaret, iki ülke arasında Devlet Başkanı düzeyinde 1952 yılından bu yana yapılan ilk resmî ziyareti teşkil etmiştir. Sayın Başbakanımız, 19 Haziran 2017 tarihinde ve Başbakan Yardımcısı Sayın Hakan Çavuşoğlu 2-3 Kasım 2017 tarihlerinde Yunanistan'ı ziyaret etmişlerdir. Yunanistan Dışişleri Bakanı Nikos Kotzias, Sayın Bakanımızın davetine icabetle 23-24 Ekim 2017 tarihlerinde ülkemize bir çalışma ziyareti gerçekleştirmiştir. Sayın Bakan Yardımcımız, 27-29 Mayıs 2017 ve 24 Temmuz 2017 tarihlerinde olmak üzere iki kez Batı Trakya'yı ziyaret etmiştir.

İki ülke arasındaki ekonomik, ticari ve turizm alanlarındaki ilişkileri geliştirmeyi hedefleyen İstanbul–Selanik hızlı tren hattı, İzmir–Selanik feribot hattı ve İpsala–Kipi sınır kapısında ikinci köprü inşası projelerinin hayata geçirilmesi çalışmaları yıl boyunca sürdürülmüştür.

Yunanistan'da yaşayan Batı Trakya Türk Azınlığı ile Onikiadalar'daki soydaşlarımızın hak ve özgürlüklerinin korunması, Yunanistan ile ilişkilerimizin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. 2017 yılında, soydaş STK temsilcileri, bir taraftan Yunan mercileri nezdinde hak arayışlarını sürdürürken, diğer taraftan karşı karşıya bulundukları sorunları çeşitli BM organları, AGİT, Avrupa Konseyi ve İslâm İşbirliği Teşkilatı gibi uluslararası platformlarda dile getirmeye devam etmiştir. Batı Trakya Türk Azınlığı ile Onikiadalar'da yaşayan soydaşlarımıza yönelik talep ve beklentilerimiz, Yunan muhataplarımızla her vesileyle ele alınmış ve uluslararası kuruluşlar nezdinde yakından takip edilmiştir.

Yunanistan ile Siyasi İstişareler, Sayın Müsteşarımızın başkanlığında 26 Ocak ve 9 Haziran 2017 tarihlerinde Ankara ve Atina'da gerçekleştirilmiştir.

Orta Doğu ve Kuzey Afrika

Suudi Arabistan Krallığı: İslam dünyası ve Körfez bölgesinin önde gelen ülkelerinden Suudi Arabistan'la ilişkilerimiz 2017 yılında da olumlu seyretmiş, karşılıklı üst düzey ziyaretler yoğun biçimde gerçekleşmiş, bölgesel konularda yakın işbirliği ve diyalog sürdürülmüştür.

Sayın Cumhurbaşkanımız, Körfez turu kapsamında 13-14 Şubat 2017 tarihlerinde Suudi Arabistan'a resmî ziyarette bulunmuşlardır.

Suudi Arabistan, Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri ve Mısır'ın 5 Haziran 2017 tarihinde Katar'la diplomatik ilişkilerini kestiklerini açıklamasıyla başlayan krize bilahare bazı Afrika ülkeleri de dâhil olmuştur. Sayın Bakanımız, ülkemizce anılan krizin çözümüne yönelik yürütülen diplomatik temaslar kapsamında 16 Haziran 2017 tarihinde ziyaret ettiği Suudi Arabistan'da Kral Selman tarafından kabul edilmiştir. Ardından Sayın Cumhurbaşkanımız gerçekleştirdiği Körfez turu çerçevesinde 23 Temmuz 2017 tarihinde Suudi Arabistan'ı ziyaret etmişler, Kral Selman'la görüşmüşler ve Veliaht Prens, Başbakan Yardımcısı ve Savunma Bakanı Muhammed bin Selman'ı kabul etmişlerdir.

Sayın Başbakanımız, 27-28 Aralık 2017 tarihlerinde Suudi Arabistan'a resmî ziyaret gerçekleştirmiştir. Sayın Başbakanımız, sözkonusu ziyaret kapsamında Suudi Kral Selman tarafından kabul edilmiş ve Veliaht Prens, Başbakan Yardımcısı ve Savunma Bakanı Muhammed bin Selman'la görüşmüştür.

2016 yılında Dışişleri Bakanları düzeyinde tesis edilen Türk-Suudi Koordinasyon Konseyi'nin ilk toplantısı 8 Şubat 2017 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilmiş, ikili ilişkilerimizin muhtelif veçhelerini kapsayacak şekilde tesis edilen sekiz ayrı çalışma grubu teknik düzeydeki ilk toplantılarını düzenlemiştir. Toplantı sonunda, ikili ilişkilerin daha da geliştirilmesi iradesini ve iki ülkenin bölgesel konulardaki yaklaşımlarını ortaya koyan bir Ortak Bildiri imzalanmıştır. Sayın Bakanımız, 21 Mayıs 2017 tarihinde Riyad'da ABD Başkanı Donald Trump'un Ortadoğu turu kapsamında Suudi Arabistan'ı ziyareti sırasında düzenlenen Arap, İslam-Amerika Zirvesi'ne iştirak etmiş, ABD ve Suudi Arabistan Dışişleri Bakanları dâhil çeşitli ülkelerden mevkidaşlarıyla temaslarda bulunmuştur.

Öte yandan, Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı Adel bin Ahmed El Cübeyir, Filistin konusunda 1 Ağustos 2017 tarihinde İstanbul'da düzenlenen İslam İşbirliği Teşkilatı Dışişleri Bakanları Konseyi Olağanüstü Toplantısı vesilesiyle, Suudi Arabistan Şura Meclisi Başkanı Dr. Abdullah bin İbrahim El Şeyh, 20-25 Kasım 2017 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen Asya Parlamenter Asamblesi Toplantısı'na katılmak üzere ülkemizi ziyaret etmişlerdir. 13 Aralık 2017 tarihinde ülkemizin evsahipliğinde İstanbul'da düzenlenen Kudüs konulu İslam İşbirliği Teşkilatı Olağanüstü Zirvesi'ne Suudi Arabistan'ı temsilen İslami İşbirliği ve İrşad Bakanı Salih bin Abdülaziz El Şeyh ile Dışişlerinden Sorumlu Devlet Bakanı Nizar Madani katılım sağlamıştır.

Katar Devleti: Son yıllarda yürüttüğü aktif dış politika ve güçlü ekonomik performansla ülkemiz için önemli işbirliği fırsatları sunan Katar'la ilişkilerimiz 2017 yılında da her alanda ivme kazanarak gelişmeyi sürdürmüştür. Bilhassa 5 Haziran 2017 tarihinde Suudi Arabistan, Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri ve Mısır'ın Katar'la diplomatik ilişkilerini kestiklerini açıklamasıyla başlayan ve daha sonra bazı Afrika ülkelerinin de dâhil olduğu krize ve yakın coğrafyamızı tehdit eden ortak sınamalara karşı 2017 yılında da Katar'la bölgesel konularda yakın işbirliğimiz devam etmiştir.

Türkiye-Katar Yüksek Stratejik Komite (YSK) Üçüncü Toplantısı, Sayın Cumhurbaşkanımız ile Katar Emiri Şeyh Tamim bin Hamad El Sani'nin başkanlıklarında 15 Kasım 2017 tarihinde Doha'da gerçekleştirilmiştir. Toplantı sonunda çeşitli alanlarda 10 anlaşma ve protokol imzalanmış ve bir Ortak Bildiri yayımlanmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımız, 14-15 Şubat ve 24 Temmuz 2017 tarihlerinde Doha'yı ziyaret etmişlerdir. Sayın Bakanımız, Sayın Cumhurbaşkanımıza her iki ziyarette de refakat etmiştir.

Katar Emiri Şeyh Tamim, 14 Eylül 2017 tarihinde ülkemize ziyarette bulunmuştur. Sözkonusu ziyaret, Şeyh Tamim'in Katar krizinin başlangıcından bu yana ülke dışına yaptığı ilk ziyaret olması bakımından önem taşımaktadır. Katar Emiri Şeyh Tamim, 2017 yılı içinde son olarak 13 Aralık günü İstanbul'da düzenlenen Kudüs konulu İslam İşbirliği Teşkilatı Olağanüstü Zirvesi'ne katılmak üzere ülkemizi ziyaret etmiştir.

Katar'la Dışişleri Bakanları düzeyinde temas ve ziyaretler de 2017 yılında yoğun şekilde devam etmiştir. Sayın Bakanımız, Sayın Cumhurbaşkanımıza refakaten gerçekleştirdiği ziyaretlere ilave olarak, 24-25 Nisan 2017 ve 14 Haziran 2017 tarihlerinde Katar'ı ziyaret etmiştir. Katar Dışişleri Bakanı Şeyh Muhammed bin Abdülrahman bin Casim El Sani ise, 13-14 Temmuz, 12 Eylül ve 23 Ekim 2017 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir.

Öte yandan, Katar Emiri'nin 19 Aralık 2014 tarihinde ülkemize gerçekleştirdiği ziyaret sırasında imzalanan askerî anlaşma çerçevesinde başlatılan Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Katar'da konuşlanması çalışmaları 2017 yılında ivme kazanarak sürmüştür. İlki 2015 Ekim ayında Doha'da gerçekleştirilen Türkiye-Katar ortak askerî tatbikatlarının ikincisi 1-8 Ağustos 2017 tarihlerinde Katar'da düzenlenmiştir.

Katar'da stratejik değeri bulunan ve bedeli 1,5 milyar ABD Doları olan askerî havalimanı ile 1,2 milyar ABD Doları olan deniz üssü projeleri keza ülkemiz firmalarınca üstlenilmiştir.

Kuveyt: İkili ilişkilerimiz büyük ivme kazanmıştır. 2017 yılında Devlet Başkanı düzeyinde dört ziyaret gerçekleştirilmiş, bu çerçevede Sayın Cumhurbaşkanımız Kuveyt'i 8-9 Mayıs, 23 Temmuz ve 14 Kasım 2017 tarihlerinde olmak üzere üç kez ziyaret etmişlerdir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın Mayıs ayında Kuveyt'i ziyaretleri sırasında, bir Türk firması tarafından üstlenilen ve 4,4 milyar ABD Doları değeriyle Türk müteahhitlerinin yurtdışında tek seferde ve tek başlarına üstlendikleri en büyük proje olan Kuveyt Uluslararası Havalimanı Yeni Yolcu Terminali inşaatının temel atma töreni düzenlenmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımızın 14 Kasım 2017 tarihinde Kuveyt'e gerçekleştirdiği ziyaret sırasında ise, iki ülke arasında gençlik ve spor, bilim ve teknoloji, doğrudan yatırımların teşviki konularında üç anlaşma imzalanmıştır. Sayın Cumhurbaşkanımızın Kuveyt'e gerçekleştirdiği her üç ziyarete Sayın Bakanımız da iştirak etmiştir. Sayın Bakanımız ayrıca, Katar krizinin çözümü

bağlamında görüş alışverişinde bulunmak üzere aktif arabuluculuk rolü üstlenen Kuveyt'i 14-15 Haziran 2017 tarihlerinde ziyaret etmiştir.

Kuveyt Emiri Şeyh Sabah El Ahmed El Cabir El Sabah ise, Sayın Cumhurbaşkanımızın davetine icabetle 21-22 Mart 2017 tarihlerinde ülkemize resmî ziyarette bulunmuştur. Bu ziyaret sırasında turizm, askerî işbirliği, evkaf ve ülkemizdeki Suriyelilere destek konularında altı anlaşma imzalanmıştır. Kuveyt Emiri Şeyh Sabah, 2017 yılında son olarak 13 Aralık 2017 tarihinde İstanbul'da düzenlenen Kudüs konulu İslam İşbirliği Teşkilatı Olağanüstü Zirvesi'ne katılmak üzere ülkemizi ziyaret etmiştir.

Kuveyt Başbakanı Şeyh Cabir Mübarek El Hamad El Sabah'ın 13-16 Eylül 2017 tarihlerinde ülkemizi ziyareti sırasında çifte vergilendirmenin önlenmesi, ulaştırma, iletişim ve bilgi teknolojileri, KOBİ'ler, gençlik ve jandarma işbirliği alanlarında altı anlaşma daha akdedilmiştir. Böylece, iki ülke arasında yıl içinde gerçekleşen üst düzey ziyaretler kapsamında çeşitli alanlarda toplam 15 anlaşma akdedilmiştir.

Bahreyn Krallığı: Sayın Cumhurbaşkanımız, Şubat ayındaki Körfez turunun ilk ayağı olarak 12-13 Şubat 2017 tarihlerinde Bahreyn'e resmî ziyarette bulunmuşlardır. Sözkonusu ziyaret sırasında karşılıklı vize muafiyeti, savunma sanayii ve eğitim alanlarında dört anlaşma akdedilmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımıza ziyaret sırasında Sayın Bakanımız da refakat etmiştir.

Bahreyn Dışişleri Bakanı Şeyh Halid bin Ahmed bin Mohammed El Halife, Katar krizi de dâhil olmak üzere bölgemizdeki son gelişmeleri ele almak üzere 10 Haziran 2017 tarihinde ülkemizi ziyaret ederek Sayın Bakanımızla görüşmüş ve Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kabul edilmiştir. 13 Aralık 2017 tarihinde İstanbul'da düzenlenen Kudüs konulu İslam İşbirliği Teşkilatı Olağanüstü Zirvesi'ne Bahreyn'i temsilen Adalet, İslam İşleri ve Vakıflar Bakanı Şeyh Khalid bin Ali Abdulla Al Khalifa iştirak etmiştir.

Birleşik Arap Emirlikleri (BAE): 2016 yılında Dışişleri Bakanları düzeyindeki karşılıklı ziyaretlerle yakalanan ivmenin ardından iki ülke Dışişleri Bakanlıkları arasındaki Siyasi İstişarelerin ilki Dışişleri Bakanlıkları Müsteşarları düzeyinde 9 Şubat 2017 tarihinde Ankara'da düzenlenmiştir.

13 Aralık 2017 tarihinde İstanbul'da düzenlenen Kudüs konulu İslam İşbirliği TeşkilatıOlağanüstü Zirvesi'ne BAE'yi temsilen Birleşik Arap Emirlikleri'nin Dışişlerinden Sorumlu Devlet Bakanı Anwar Gargash katılmıştır.

BAE ile Siyasi İstişareler, Sayın Müsteşarımızın başkanlığında 9 Şubat 2017 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

Umman Sultanlığı: Körfez'de dostane ilişkilere sahip olduğumuz Umman'la ilişkilerimizin geliştirilmesi yönünde 2017 yılında önemli adımlar atılmıştır. İki ülke Dışişleri Bakanlıkları arasında teknik düzeydeki Siyasi İstişareler 11 yıllık bir aradan sonra canlandırılarak 29 Ocak 2017 tarihinde Muskat'ta gerçekleştirilmiştir.

Sayın Bakanımız, Umman Dışişleri Bakanı Yusuf bin Alavi bin Abdullah'ın davetine icabetle 28-29 Ekim 2017 tarihlerinde Umman'a resmî ziyarette bulunmuştur.

13 Aralık 2017 tarihinde İstanbul'da düzenlenen Kudüs konulu İslam İşbirliği Teşkilatı Olağanüstü Zirvesi'ne Umman'ı temsilen Uluslararası İlişkiler ve İşbirliğinden Sorumlu Başbakan Yardımcısı ve Sultan'ın Özel Temsilcisi Sayyid Asaad bin Tariq Al Said katılmıştır.

Yemen Cumhuriyeti: Geçmişte kader birliği yaptığımız kardeş Yemen'deki gelişmeler yakından takip edilmektedir. Yemen'deki soruna BM Güvenlik Konseyi'nin ilgili kararları başta olmak üzere yerleşik parametreler temelinde, kapsayıcı bir siyasi çözüm bulunmasına yönelik diplomatik çabalar desteklenmektedir.

16 Haziran 2015 tarihinde Cidde'de düzenlenen Yemen konulu İslam İşbirliği Teşkilatı Dışişleri Bakanları Konseyi Olağanüstü Toplantısı'nda ülkemizin önerisiyle kurulmuş olan İslam İşbirliği Teşkilatı Yemen Temas Grubu'nun üçüncü toplantısı BM 72. Genel Kurulu marjında 20 Eylül 2017 tarihinde New York'ta düzenlenmiş ve sözkonusu toplantıya Sayın Bakan Yardımcımız iştirak etmiştir.

Yemen'de açlık ve kıtlığın yanısıra Nisan 2017'de ortaya çıkan kolera salgınıyla daha da ciddi boyuta taşınan insani durum, ülkemiz tarafından yakından takip edilmekte ve insani yardımlarımız sürdürülmektedir. Sahra hastaneleri ve kolera tedavisinde kullanılan yaklaşık 50 ton ilaç ve tıbbi malzemenin yanısıra, un, gıda ve giyim malzemesi ve tekerlekli sandalyeler 20 Temmuz 2017 tarihinde Aden'e ulaştırılmıştır. Sahra hastanelerinden biri Kızılay yetkililerimizce 29 Temmuz 2017 tarihinde Aden'de Yemen Sağlık Bakanlığı yetkililerine teslim edilmiş, ikincisi ise 7 Ağustos 2017 tarihinde Taiz'e ulaşmıştır. Ayrıca, 2017 Eylül ayında, meşru hükümet kontrolü dışındaki bölgelerden Almahweet sınırlarında bulunan Türk kökenli Yemenlilerin yaşadığı Beyit Alturki köyü ve civarındaki yerleşim birimlerine gıda ve un yardımı ulaştırılmıştır. Ayrıca, Yemen'deki çatışmalarda yaralanan 147 Yemenli tedavileri için ülkemize nakledilmişti.

Cenevre'de 25 Nisan 2017 tarihinde gerçekleştirilen "Yemen'deki İnsani Krize İlişkin Üst Düzeyli Taahhüt Etkinliği"ne ülkemizce dönemin Başbakan Yardımcısı Sayın Veysi Kaynak başkanlığındaki heyetle iştirak edilmiş ve Yemen halkına yönelik yardım faaliyetlerinde kullanılmak üzere 1 milyon ABD Doları seviyesinde katkı taahhüdünde bulunulmuştur. Anılan taahhüdümüz ülkede yaşanan çatışma ortamının getirdiği ihtiyaçlara ilaveten son

dönemde kaygı verici boyutlara ulaşan kolera salgınıyla mücadele bağlamında UNICEF'e transfer edilmiştir.

Körfez İşbirliği Konseyi (KİK): Sayın Bakanımızın katılımıyla 13 Ekim 2016 tarihinde Riyad'da gerçekleştirilen Türkiye-KİK Yüksek Düzeyli Stratejik Diyalog (YDSD) Beşinci Dışişleri Bakanları Toplantısı, 2012 yılından sonra atıl kalan YDSD mekanizmasını canlandırmıştı. Ancak, 2017 yılında ülkemizde gerçekleştirilmesi öngörülen Türkiye-KİK Yüksek Düzeyli Stratejik Diyalog Altıncı Dışişleri Bakanları Toplantısı, Haziran 2017'de vuku bulan Katar krizi nedeniyle düzenlenememiştir.

Filistin Devleti: Filistin'le ilişkilerimiz çerçevesinde, Filistin-İsrail ihtilafına müzakereler yoluyla adil, kapsamlı ve kalıcı çözüm getirilmesine ve İsrail'in 5 Haziran 1967 tarihindeki işgali öncesinde var olan sınırlar içinde başkenti Doğu Kudüs olan bir Filistin Devleti'nin kurulmasına ve Filistin Ulusal Uzlaşısının tesisine yönelik faaliyetlerimiz sürmektedir. Filistinli grupların uzlaşıya varmaları yönündeki girişim ve süreçlerin desteklenmesine devam edilmektedir.

Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas, 27-28 Ağustos 2017 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Filistin Başbakanı Rami Hamdallah, 8-9 Mayıs 2017 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen Uluslararası Kudüs Vakıfları Forumu'na katılmış ve Forum marjında Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kabul edilmiştir.

İsrail'in Harem-i Şerif'e yönelik olarak 14 Temmuz 2017'de hayata geçirdiği kısıtlayıcı tedbirleri ve Kudüs'teki son gelişmeleri ele almak üzere ülkemizin çağrısıyla İslam İşbirliği Teşkilatı İcra Komitesi olağanüstü olarak 1 Ağustos 2017 tarihinde İstanbul'da toplanmıştır. Sayın Bakanımızın evsahipliğindeki toplantıya, Filistin Dışişleri ve Yurtdışında Yaşayan Filistinliler Bakanı Riad Malki de iştirak etmiştir.

ABD Başkanı Donald Trump'ın 6 Aralık 2017 tarihinde uluslararası hukuka ve ilgili BM kararlarına aykırı biçimde Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıdığını ve ABD Büyükelçiliğini Tel Aviv'den Kudüs'e taşıyacağını açıklamasının ardından, Zirve Dönem Başkanı olarak ülkemizin çağrısıyla 13 Aralık 2017 tarihinde İstanbul'da Sayın Cumhurbaşkanımızın evsahipliğinde İslam İşbirliği Teşkilatı Olağanüstü Zirvesi tertiplenmiştir. Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas'ın Dışişleri Bakanı Riad Malki'yle birlikte katıldığı Zirve sonunda yayınlanan İstanbul Bildirgesi'nin yanısıra kabul edilen Nihai Bildiri'yle ABD'nin kararı yok hükmünde ilan edilerek tüm dünyaya başkenti Doğu Kudüs olan Filistin'i tanıma çağrısı yapılmıştır.

2005-2017 yılları arasında Filistin'e yaptığımız yardımlar 460 milyon ABD Doları'na ulaşmıştır. 10 milyon ABD Doları tutarındaki ilave hibe anlaşması, 14 Aralık 2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

İsrail: İsrail'le ilişkilerimiz 2017 yılında ekonomik alanda ilerleme kaydederken, siyasi alanda Filistin'le ilgili gelişmeler ve İsrail'in Filistin'e yönelik politikası nedeniyle durağan seyretmiştir. İsrail ile olan ikili ticaret hacmimiz, 2014 yılından sonra azalmaya başlamış; ancak 2017 yılında 4,9 milyar ABD Doları seviyesine ulaşmıştır.

Ürdün Haşimi Krallığı: İlişkilerimiz 2017 yılında büyük ivme kaydetmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımız, 21 Ağustos 2017'de Amman'ı ziyaret etmişler; bu ziyareti takiben Ürdün Kralı II. Abdullah Sayın Cumhurbaşkanımızın davetine icabetle 6 Aralık 2017 tarihinde ülkemize ziyarette bulunmuştur. Kral II. Abdullah ayrıca, 13 Aralık 2017'de İstanbul'da gerçekleşen İslam İşbirliği Teşkilatı Olağanüstü Zirvesi'ne Başbakan Hani Mulki ve Dışişleri Bakanı Ayman Safadi'nin de yer aldığı bir heyetle katılmıştır.

Ürdün Başbakanı Hani Mulki, Sayın Başbakanımızın davetine icabetle aralarında beş Bakanın da olduğu bir heyetle Mart 2017'de ülkemizi ziyaret etmiştir. Ziyaret kapsamındaki temaslarda ikili siyasi, ekonomik ve ticari ilişkilerin güçlendirilmesine yönelik adımlar üzerinde durulmuş; bölgemizde yaşanan gelişmeler ele alınmıştır.

Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti: Köklü tarihi ve akrabalık bağlarımızın bulunduğu bir bölge ülkesi olan Cezayir, halen Afrika kıtasındaki en büyük ticari ortaklarımızdan biri olup enerji ithalatımızda kaynak çeşitlendirilmesi açısından önemli yere sahiptir.

Sayın Bakanımız, 25 Mayıs 2017 tarihinde göreve başlayan Cezayirli mevkidaşı Messahel'le 22 Eylül 2017 tarihinde BM 72. Genel Kurulu marjında New York'ta görüşmüştür. İki ülke Dışişleri Bakanlıkları Müsteşarları arasında 24 Şubat 2017 tarihinde Ankara'da Siyasi İstişareler gerçekleştirilmiştir.

Cezayir'le ticaret hacmimiz 2017 yılında 2,5 milyar ABD Doları'na ulaşmıştır. Ülkemizin konut inşaatı ve diğer alanlardaki yatırımları 3,5 milyar ABD Doları'nı bulmaktadır.

Fas Krallığı: İlişkilerimiz iyi seviyede devam etmektedir. Fas İçişleri Bakanlığı 5 Ocak 2017 tarihinde FETÖ'ye bağlı olarak faaliyet gösteren okulların kapatılmasını kararlaştırmıştır. Sayın Bakanımız, 5 Nisan 2017 tarihinde göreve başlayan Faslı mevkidaşı Bourita'yla 19 Eylül 2017 tarihinde BM 72. Genel Kurulu marjında ikili görüşme gerçekleştirmiştir. Görüşmede, üst düzey ziyaretlerin artırılması kararlaştırılmıştır. Fas'la ikili ticaret hacmimiz seneler itibarıyla lehimize olacak şekilde artarak, 2017 yılında 2,6 milyar ABD Doları'na ulaşmıştır.

Libya: Ülkemiz, Libya halkının barış ve istikrara yönelik çabalarına aktif destek sağlamaya devam etmektedir. Aralık 2015'te imzalanan Libya Siyasi Anlaşması (LSA) temelinde kurulan Başkanlık Konseyi ve bu Konsey'in kurduğu Ulusal Mutabakat Hükümeti'nin yetenek ve imkânlarıyla ülkede istikrar tesis etme çabaları halen devam etmektedir.

Ülkemizin tüm kesimler ve gruplar arasında uzlaşı sağlanmasına yönelik telkinleri sürmekte olup, tüm siyasi kesimlerle temaslarımız aralıksız biçimde devam etmektedir.

Trablus Büyükelçiliğimiz, 30 Ocak 2017 tarihinde yeniden faaliyete geçmiştir. Başkanlık Konseyi Başkanı Fayez Al Sarraj, Sayın Başbakanımızın davetine icabetle, 8-9 Şubat 2017 tarihlerinde ülkemize resmî ziyaret gerçekleştirmiştir.

Libya'da 84 şirketimiz 19 milyar ABD Doları tutarında 286 proje üstlenmiştir. Ancak, 2011 yılından sonra şirketlerimizin Libya'dan ayrılmak zorunda kalmasıyla tamamlanamayan müteahhitlik projeleri, iki ülke arasında çözümlenmesi gereken en önemli konuyu oluşturmaktadır.

Tunus Cumhuriyeti: Tunus'la dostane ilişkilerimiz her alanda derinleşmektedir. 2017 yılı içinde Sayın Cumhurbaşkanımız 26-27 Aralık'ta Tunus'u ziyaret etmişlerdir. Tunus Dışişleri Bakanı Khemaies Jhinaoui, 14-16 Haziran'da ülkemize gelmiştir.

Mısır Arap Cumhuriyeti: İstikrarına önem atfettiğimiz ve halklarımız arasında güçlü bağların bulunduğu Mısır'la diplomatik ilişkilerimiz gerek Ankara'da gerek Kahire'de Maslahatgüzar seviyesinde sürdürülmektedir. Diğer taraftan, halktan halka temaslar ve karşılıklı ekonomik ve ticari ilişkiler ise korunarak, normal seyrinde devam etmektedir.

Suriye: Köklü tarihi, kültürel ve insani ilişkilere sahip olduğumuz Suriye'nin içinde bulunduğu ihtilaf, ülkemizi önemli sorumluluk ve sınamalarla karşı karşıya bırakmıştır. 2017 yılında; 23 Şubat-3 Mart, 23-31 Mart, 16-19 Mayıs, 10-14 Temmuz ve 28 Kasım-14 Aralık tarihlerinde düzenlenen Cenevre görüşmelerine katılım sağlanmıştır. Cenevre görüşmelerinin gündemi, 2254 sayılı BM Güvenlik Konseyi kararında ortaya konan yol haritasına göre belirlenmiştir: (i) Geçiş yönetimi, (ii) Anayasa ve (iii) Seçimler. Bu üç başlığa rejimin ısrarı sonucunda "terörizmle mücadele" de eklenmiştir.

Cenevre görüşmelerinde heyetler arasında doğrudan müzakere yapılmamakta, görüşmeler BM arabulucuğunda sürdürülmektedir. Muhalefetin yapıcı katkı sağlayarak siyasi çözüm iradesini açıkça ortaya koymasına rağmen, rejimin üzerinde baskı hissetmemesi ve sahadaki avantajını azami surette kullanmak için zamana oynamak istemesi nedeniyle görüşmelerde bugüne kadar kaydadeğer ilerleme sağlanamamıştır.

Ülkemiz ve Rusya Federasyonu öncülüğünde Suriye genelinde ilan edilen ve 30 Aralık 2016 tarihinden bu yana yürürlükte bulunan ateşkes rejimini güçlendirmek ve çatışan taraflar arasında güven artırıcı önlemler kabul edilmesini sağlamak amacıyla Türkiye, Rusya ve İran'ın katılımıyla Ocak 2017 tarihinden bu yana sekiz Yüksek Düzeyli Astana Toplantısı düzenlenmiştir.

Astana toplantıları kapsamında bugüne kadar sağlanan başlıca kazanımlar şunlardır:

- Gerginliği azaltma muhtırası (Astana-IV, 3-4 Mayıs 2017)
- İdlip gerginliği azaltma bölgesinin ilanı (Astana-VI, 14-15 Eylül 2017)
- Zorla alıkonan kişilerin serbest bırakılması, cenaze takası ve kayıp şahısların akıbetinin tespiti için çalışma grubu kurulması (Astana-VIII, 21-22 Aralık 2017)
- İnsani mayın temizleme faaliyetleri yürütülmesine ilişkin ortak açıklama (Astana-VIII, 21-22 Aralık 2017)

Beşinci Astana Toplantısı kapsamında ilan edilen İdlip gerginliği azaltma bölgesinde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin konuşlanma faaliyetleri 12 Ekim 2017 tarihinden bu yana devam etmektedir. Bugüne kadar altı gözlem noktası tesis edilmiştir. Gözlemci kuvvetlerin aslî görevi, rejim ve muhalefet arasında çatışma yaşanmasını engellemek ve olabilecek ateşkes ihlallerini izlemek olarak tanımlanmıştır.

Astana garantörü üç ülke (ülkemiz, Rusya ve İran) arasında 22 Kasım 2017 tarihinde Soçi'de Devlet Başkanları seviyesinde düzenlenen Zirve'de, "Suriye Ulusal Diyalog Kongresi"nin hazırlık sürecinde birlikte çalışılması hususunda mutabakat sağlanmıştır. Bu mutabakatta iki koşulumuz/beklentimiz kayda geçirilmiştir:

- BM ve Cenevre süreciyle bağlantı,
- Muteber muhalefetin davet edilmesi ve PYD/YPG konusundaki kırmızı çizgimiz.

24 Ağustos 2016 tarihinde başlayan ve Türk Silahlı Kuvvetleri destekli Özgür Suriye Ordusu birliklerince icra edilen Fırat Kalkanı Harekâtı, 29 Mart 2017 tarihinde tamamlanmıştır. 2.015 km^2 genişliğinde alan terör unsurlarından arındırılmış, 2.647 DEAŞ mensubu etkisiz hale getirilmiştir. Fırat Kalkanı Harekâtı sayesinde terörden arındırılan güvenli bölgelere ülkemizden yaklaşık 130.000 Suriyeli geri dönmüştür.

Ülkemizin de destek vermekte olduğu DEAŞ'la Mücadele Uluslararası Koalisyonu, Rakka ve Deyrezzor harekâtlarıyla DEAŞ'ı büyük ölçüde sahadan silmiştir.

Yapılan ortak planlama çalışmasına rağmen ABD, Rakka harekâtını PYD/YPG güdümündeki "Suriye Demokratik Güçleri"yle icra etmeyi seçmiş ve sonrasında da aynı oluşumla yoluna devam etmiştir. ABD, DEAŞ'la mücadele kisvesi altında PYD/YPG'ye aylarca silah ve mühimmat desteği sağlamıştır. ABD, ayrıca, DEAŞ'tan kurtarılan alanlarda istikrarlaştırma çalışmalarını da PYD/YPG'yle yürütmeyi seçmiştir. ABD'nin PYD/YPG'yle yakın işbirliği ABD-Türkiye ilişkilerini olumsuz etkilemeyi sürdürmektedir.

Irak: Komşumuz Irak'ta kalıcı istikrar ve güvenliğin sağlanması ülkemiz açısından kritik önem taşımaktadır. Bu itibarla, Irak'ın kapsayıcı politikalarla adil güç ve gelir paylaşımı temelinde halkının tüm kesimleriyle barış içinde, Anayasası'nda öngörüldüğü şekilde işleyen federal ve demokratik bir sisteme kavuşması, sınırları içinde tam anlamıyla egemenliğini ve

birliğini tahkim ederek, topraklarında yuvalanan ve ülkemize tehdit teşkil eden terör örgütlerinden kurtulması öncelikli beklentilerimizdir.

Ülkemiz, Irak'ın birlik ve bütünlüğünü desteklemekte, Irak'ın geleceğinin Irak Anayasası hükümleri çerçevesinde, ilgili tüm tarafların ve Irak halkının rızası alınarak, diyalog ve uzlaşıyla tayin edilmesi gerektiğine inanmaktadır.

2017 yılında, Irak'ta DEAŞ'la mücadelede sahada önemli kazanımlar elde edilmiştir. Irak Güvenlik Güçlerince, Musul, Telafer, Kerkük'e bağlı Havice ilçe merkezi, Kaim ve Rave ele geçirilmiş ve DEAŞ'ın Irak'ta yerleşim birimlerindeki kontrolüne son verilmiştir. Irak Başbakanı Ebadi, 9 Aralık 2017 tarihinde DEAŞ'a karşı zafer ilan etmişse de, DEAŞ mensupları kırsal bölgelerde varlıklarını sürdürmektedir.

Irak ile ilişkilerimizde 2016 yılında yaşanan durgunluk aşılmış ve karşılıklı üst düzey ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Sayın Başbakanımızın, 7-8 Ocak 2017 tarihlerinde Irak'ı ziyaretleri sırasında Türkiye-Irak Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'nin üçüncü toplantısı gerçekleştirilmiştir. Toplantının sonunda kabul edilen Ortak Bildiri'de terörle mücadele ve ekonomik alanlarda işbirliğinin güçlendirilmesi öne çıkmış, toprak bütünlüğüne ve egemenliklere saygı ilkeleri yinelenmiştir.

Sözkonusu ziyaret sonrasında Sayın Cumhurbaşkanımız ve Sayın Başbakanımız ile Irak Başbakanı Ebadi arasında çeşitli telefon görüşmeleri gerçekleşmiş; Irak Su Kaynakları Bakanı Hasan El Cenabi 13-18 Mart 2017 tarihlerinde, Irak Temsilciler Meclisi Başkanı Selim Cuburi ise 15 Haziran 2017 tarihinde ülkemizi ziyaret etmişlerdir.

2017 yılında Irak'ta gündemi en çok işgal eden gelişme, IKBY liderliğinin bağımsızlık konusunda düzenlediği referandum olmuştur. Ülkemiz, referandum kararının açıklandığı tarihten itibaren, bu girişimin sakıncalarını vurgulamış; Irak'ı istikrarsızlığa sürükleyebilecek bu gayrımeşru ve hukuka aykırı adımdan vazgeçilmesi için Irak Hükümeti ve uluslararası toplumun önde gelen ülkeleriyle birlikte yoğun çaba sarfetmiştir. Sayın Bakanımız, 22-23 Ağustos 2017 tarihlerinde Irak'ı ziyaret ederek Bağdat ve Erbil'de temaslarda bulunmuştur. Ancak IKBY liderliği, komşu ülkeler ve uluslararası toplumun bütün itirazlarına rağmen, 25 Eylül 2017 tarihinde hem IKBY sınırları içinde hem de Kerkük Vilayeti'nin tamamı başta olmak üzere, fiili kontrolü altındaki aidiyeti ihtilaflı bölgelerde referanduma gitmiştir.

Sözkonusu referandumun gayrımeşru, yasadışı ve sonuçları bakımından yok hükmünde olduğu Bakanlığımızın 25 Eylül 2017 tarihli açıklamasında kayda geçirilmiştir. IKBY'nin düzenlediği referandum karşısında birtakım somut tedbirler tedricen uygulamaya konmuştur. Bu çerçevede, DEAŞ'la mücadele kapsamında Peşmergeye verdiğimiz askerî eğitim durdurulmuş, Türksat'tan IKBY menşeli kanallar çıkarılmış, KDP Temsilcisinin ülkemizdeki ikametine son verilmiş, Türkiye-IKBY arasındaki uçuşlar askıya alınmış ve bilahare

havasahamız IKBY'ye kapatılmıştır. Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından 18 Eylül 2017'de Habur sınır kapısında başlatılan askerî tatbikata Irak Ordusu birlikleri de iştirak etmiştir.

Attığımız adımlarda IKBY liderliğinin daha vahim hatalar yapmasını önlemek amacı gözetilmiş olup, Iraklı Kürt halkı hiçbir şekilde hedef alınmamıştır. Nitekim, 12 Kasım 2017 tarihinde Halepçe yakınlarında meydana gelen deprem felaketi sonrasında bölgeye ilk yardım ulaştıran ülke Türkiye olmuştur.

Irak Hükümeti, IKBY'ye uluslararası uçuşların durdurulması, Kerkük dâhil tartışmalı bölgelerde Irak güvenlik güçlerinin konuşlandırılarak kontrolün geri alınması, tüm sınır kapılarında kontrolün sağlanması, Kerkük ve tartışmalı bölgelerdeki petrol sahalarının Irak Petrol Bakanlığı'nın kontrolüne verilmesi, IKBY Başkanı Mesud Barzani dâhil olmak üzere, referandumun yapılmasından sorumlu olan tüm kişiler hakkında adli işlem başlatılması için çeşitli kararlar almıştır.

Irak Federal Yüksek Mahkemesi, 20 Kasım 2017'de "referandumun Anayasa'ya aykırı olduğuna" ve "referandum sonucunun iptal edildiğine" hükmeden bir karar almıştır.

Irak Başbakanı Ebadi'nin 25 Ekim 2017 tarihinde ülkemizi ziyareti, Irak'la dayanışmamızın somut bir göstergesi olmuş; IKBY'ye karşı atılacak adımların kararlaştırılması için en üst düzeyde istişarede bulunulmasına ve ikili ilişkilerimizin geliştirilmesi imkânlarının ele alınmasına fırsat tanımıştır.

Onyıllardır Irak'ta faaliyet gösteren ve 2014 yılındaki DEAŞ terör örgütü işgalinin yarattığı koşulları istismar ederek faaliyet alanını genişletmeye çalışan PKK terör örgütüyle mücadelemiz kararlılıkla sürdürülmektedir. Bir yandan PKK'ya karşı somut adımlar atılmasına dair beklentimiz Irak makamları nezdinde sürekli gündemde tutulmakta, diğer yandan bölücü örgüte karşı ulusal güvenliğimizin sağlanması için operasyonlar gerçekleştirilmektedir. Irak-Suriye sınırının kuzeyindeki Sincar Dağı'nda bulunan PKK terör örgütü ve iltisaklı gruplara ait hedefler, uluslararası hukuktan kaynaklanan haklarımız kapsamında 25 Nisan 2017 tarihinde Türk Hava Kuvvetleri'nce vurulmuştur. Irak Güvenlik Güçleri, 17 Ekim 2017 itibarıyla Sincar şehir merkezinde kontrolü sağlamıştır. Irak Başbakanı Ebadi'nin 25 Ekim 2017 tarihinde ülkemizi ziyaretinde PKK'yla ortak mücadele edilmesi ve anılan terör örgütünün Irak topraklarından tasfiye edilmesi yönünde mutabık kalınmıştır.

Irak'ın aslî unsurlarından birisi olan ve Irak ile aramızda bir dostluk köprüsü olarak gördüğümüz Türkmenlerin güvenliklerinin temini ile Anayasa'yla belirlenen çerçevedeki hak ve menfaatlerinin garanti altına alınması, Türkiye'nin Irak politikasının vazgeçilmez unsurlarından olagelmiştir. Referandum sonrasında ortaya çıkabilecek istikrarsızlıkların, Irak'ın sadık vatandaşları olan Türkmen soydaşlarımız üzerinde olumsuz etkiye yol açmaması için tüm muhataplarımız nezdinde uyarılarda bulunulmaktadır. Hem Irak'ta bulunan hem de

Irak'ın içinden geçtiği istikrarsız koşullar nedeniyle ülkemize göç etmek zorunda kalan Türkmen soydaşlarımıza desteğimiz devam edecektir.

Irak, 2017 yılında gerçekleştirilen 9,05 milyar ABD doları tutarındaki ihracat ile en büyük dördüncü ihracat pazarımız konumundadır.

İran: İkili ilişkiler, tarihi-kültürel bağlar ve 560 km'lik sınırımız bağlamında iyi komşuluk ilkesi gözetilerek geliştirilmektedir. Son dönemde yaşanan bazı bölgesel gelişmeler çerçevesinde, İran'la hem ikili hem de bölgesel meseleleri ele almak amacıyla yapılan üst düzey temaslarda artış yaşanmıştır. İran ile siyasi diyaloğun ve ikili ticaret, ekonomi, enerji, ulaştırma ve turizm ilişkilerimizin geliştirilmesi, ayrıca muhtelif konulardaki görüş ayrılıklarının imkânlar ölçüsünde azaltılması hedeflenmektedir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın 4 Ekim 2017 tarihinde İran'ı ziyaretleri sırasında, Türkiye-İran Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi 4. Toplantısı gerçekleştirilmiş; iki ülke merkez bankaları, gümrük yönetimleri, devlet arşivleri ile devlet radyo ve televizyonları arasında işbirliğini öngören dört anlaşma imzalanmış, bir de Ortak Bildiri kabul edilmiştir.

Astana Süreci kapsamındaki uzlaşma çabaları da diyaloğu geliştiren bir diğer unsur olmuş, Sayın Cumhurbaşkanımız ve İran Cumhurbaşkanı Ruhani 22 Kasım 2017 tarihinde Soçi'de düzenlenen Suriye konulu Türkiye-Rusya Federasyonu-İran Üçlü Zirvesi marjında ve 13 Aralık 2017 tarihinde İstanbul'da düzenlenen Kudüs konulu İslam İşbirliği Teşkilatı İslam Zirvesi Konferansı Olağanüstü Toplantısı marjında ikili bir görüşme gerçekleştirmişlerdir.

İran Cumhurbaşkanı Birinci Yardımcısı İshak Cihangiri, 19 Ekim 2017 tarihinde Ankara'yı resmî ziyareti sırasında bilim ve teknoloji ile çevre alanlarında iki anlaşma imzalanmıştır. İran Dışişleri Bakanı Cevad Zarif, 7 Haziran 2017 tarihinde Ankara'yı ziyaret etmiş, ayrıca Sayın Bakanımızla 19-20 Aralık 2017 tarihlerinde Bakü'de düzenlenen Türkiye-Azerbaycan-İran Üçlü Dışişleri Bakanları Toplantısı vesilesiyle bir araya gelmiştir.

İran'dan ülkemize gelen ziyaretçi sayısı 2,5 milyona ulaşmış; Rusya ve Almanya'nın ardından İran en fazla turist gönderen üçüncü ülke konumuna yükselmiştir.

İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT)

2016-2019 döneminde İİT Zirve Dönem Başkanlığı'nı ve İcra Komitesi Başkanlığı'nı yürütmekte olan ülkemizin çağrısı üzerine, Harem-i Şerif'te yaşanan gelişmelere ilişkin olarak 1 Ağustos 2017 tarihinde İstanbul'da İİT İcra Komitesi Olağanüstü Toplantısı gerçekleştirilmiştir.

ABD Yönetimi'nin Kudüs'ü "İsrail'in başkenti" olarak tanıma ve Büyükelçiliğini Kudüs'e taşıma kararının akabinde, Sayın Cumhurbaşkanımızın çağrısı üzerine, İslam İşbirliği Teşkilatı İslam Zirvesi Konferansı Olağanüstü Toplantısı 13 Aralık 2017 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.

Orta Asya ve Kafkasya

Azerbaycan, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan, Özbekistan, Tacikistan ve Moğolistan ile ikili siyasi ilişkilerimizin üst düzey ziyaretlerle sürdürülmesi, siyasi istişarelerin düzenli bir şekilde gerçekleştirilmesi, Azerbaycan ile birlikte tesis edilen üçlü mekanizma toplantılarının düzenli şekilde gerçekleştirilmesi, Ermenistan ile ilişkilerimizin normalleştirilmesi yönündeki çalışmaların takibi, bölgesel ve uluslararası örgütlerde işbirliğinin sürdürülmesi temel hedefimizdir.

Bu çerçevede, bu ülkelerdeki iç siyasi gelişmeler ile bu ülkelerin diğer ülkelerle ve uluslararası kuruluşlarla ilişkileri izlenmektedir. Bölgedeki ikili ilişkilerimizin her alanda daha da güçlendirilmesi ve kurumsal bir zemine oturtulması amacıyla çalışmalar yapılmaktadır.

Mevcut ihtilafların (Yukarı Karabağ, Abhazya, Güney Osetya) barışçıl çözümüne yönelik olarak yürütülen çalışmalar takip edilmekte ve sürdürülen çabalara katkıda bulunulmaktadır.

Azerbaycan ile birlikte tesis edilen üçlü mekanizmaların (Gürcistan, Türkmenistan, İran ve 2017 yılında ilk toplantısı düzenlenen Pakistan) devam ettirilmesi amaçlanmaktadır.

Ahıska Türkleri'nin Gürcistan'a geri dönüş sürecinin mümkün olan en kısa süre içinde sonuçlandırılmasına ve hâlihazırda bulundukları ülkelerde karşılaştıkları sorunların çözümüne ve ihtiyaçlarının karşılanmasına matuf çalışmalara destek olunmaktadır.

Türk Konseyi ile işbirliği ilerletilmekte, Konsey çerçevesindeki faaliyetlere aktif katılım sağlanmaktadır. Türk Dili Konuşan Ülkeler Parlamenter Asamblesi (TÜRKPA) ile işbirliğinin geliştirilmesine ve TÜRKPA kapsamında ülkemiz ile üye ülkeler arasındaki parlamentolararası ilişkilerin çok taraflı zemine taşınmasına katkıda bulunulmaktadır.

Diyalog Ortağı olduğumuz Şanhay İşbirliği Örgütü ile işbirliğinin geliştirilmesi de gündem maddelerinden biridir.

2017 yılı faaliyetleri kapsamında çok sayıda resmî ziyaretin yanısıra, bölgedeki ülkelerle (Ermenistan hariç) Siyasi İstişareler gerçekleştirilmiştir.

Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev, yaklaşık 20 yıl aradan sonra ülkemizi ziyaret etmiş, ikili ilişkilerimiz stratejik ortaklık düzeyine çıkarılmıştır.

Güney Asya

Afganistan: Kökleri tarihe uzanan bağlarımız Afganistan'da kalıcı barış ve istikrarın tesisine yönelik gayretlerimizin itici gücünü teşkil etmektedir. Afganistan'ın bağımsızlığını, egemenliğini, toprak bütünlüğünü ve ulusal birliğini kendi başına koruyacak seviyeye erişmesine yardımcı olmak temel hedefimizdir. Ülkenin aşırılıkçı akımların etkisindeki terörizmden kurtulması, uyuşturucu üretiminde bir merkez olmaktan çıkarılması ve komşularıyla işbirliği içinde barışçı bir bölgesel ortama kavuşması amacıyla Afganistan'a destek sağlanmaktadır.

Ülkemizin Afganistan'a 2015-2017 yıllarında proje temelli kullanılmak üzere 150 milyon ABD Doları tutarındaki taahhüdü peyderpey yerine getirilmektedir. Brüksel'de 4-5 Ekim 2016 tarihlerinde düzenlenen Afganistan Konferansı'nda Sayın Bakanımız, 2018-2020 dönemi için Afganistan'ın kalkınmasına yönelik taahhüdümüzü de 150 milyon ABD Doları olarak açıklamıştır. Konferansta donör ülkeler tarafından 2018-2020 dönemi için kalkınma amaçlı toplam 15,2 milyar ABD Doları taahhütte bulunulmuştur.

Ülkemiz, Afgan Ordusu ve Polisi'ne yönelik eğitim programları düzenlemekte ve donanım yardımında bulunmaktadır. Sivas Polis Meslek Yüksek Okulunda eğitimlerini tamamlayan Afgan polisi sayısı 2.966'ya (1.954 erkek ve 1.012 kadın), Afgan Ulusal Ordusu mensubu sayısı, 116 kadın subay dâhil olmak üzere, toplamda yaklaşık 4.300'e ulaşmıştır.

Ülkemizce, Varşova'da 8-9 Temmuz 2016 tarihlerinde düzenlenen NATO Zirvesi'nde Afganistan güvenlik güçlerinin idâmesine katkı olarak 2018-2020 dönemi için 60 milyon ABD Doları taahhütte bulunulmuştur. Ülkemizin 2015-2017 dönemi için taahhüt miktarı da 60 milyon ABD Doları olmuştur.

Türkiye, Kararlı Destek Misyonu çerçevesinde Kabil'den sorumlu Çerçeve Ülke görevini yürütmektedir. Ülkemiz ayrıca, Kabil Hamid Karzai Uluslararası Havaalanı'nın işletmesini, güvenlik sorumluluğu dâhil, 1 Ocak 2015 tarihi itibarıyla iki yıl için üstlenmiş, bu süre bilâhare uzatılarak sözkonusu sorumluluğun 2018 yılı sonuna kadar sürdürülmesine karar verilmiştir. Hamid Karzai Uluslararası Havaalanı ülke ekonomisinin yanısıra Afganistan'daki tüm NATO operasyonları için ana hava sevkiyat noktası olması nedeniyle, Kararlı Destek Misyonu'nun sürdürülebilirliği bakımından da kritik öneme sahiptir.

Afganistan'ın güvenlik ve istikrarına uluslararası plandaki katkılarımız bağlamında, ülkemiz ile Afganistan'ın eşbaşkanlıklarında başlatılan İstanbul Süreci'nin Yedinci Bakanlar Konferansı, 1 Aralık 2017 tarihinde Bakü'de düzenlenmiştir. Ülkemizin Sayın Bakanımız

başkanlığında bir heyetle temsil edildiği Konferansta, Sürecin 2018 yılındaki eşbaşkanlığı ikinci kez ülkemiz tarafından üstlenilmiştir.

Afganistan ile Siyasi İstişareler, Sayın Müsteşarımızın başkanlığında 3 Nisan 2017 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

Pakistan: İlişkilerimiz Pakistan'ın bağımsız bir devlet olarak kurulduğu 14 Ağustos 1947 tarihinden itibaren yakın dostluk ve kardeşlik anlayışı temelinde şekillenmiştir. Türkiye, bölgesinde önemli bir role sahip bulunan Pakistan'ın demokrasisinin pekişmesine, terör ve aşırı akımlara karşı mücadelesini ve kalkınma gayretlerini sürdürmesine önem atfetmektedir.

Pakistan ile siyasi ilişkilerimiz mükemmel düzeyde seyretmektedir. Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi Beşinci Toplantısı 23 Şubat 2017 tarihinde Ankara'da düzenlenmiştir. Sözkonusu mekanizma kapsamında imzalanan belge sayısı 60'a ulaşmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımız, 28 Şubat-1 Mart 2017 tarihlerinde İslamabad'da düzenlenen Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Zirvesi'ne katılmak üzere Pakistan'ı ziyaret etmişler, İslam İşbirliği Teşkilatı Bilim ve Teknoloji Zirvesi marjında 9 Eylül 2017 tarihinde Astana'da Pakistan Cumhurbaşkanı Memnun Hüseyin ile görüşmüşler ve BM Genel Kurul görüşmeleri marjında Pakistan Başbakanı Şahid Hakan Abbasi'yi 19 Eylül 2017'de New York'ta kabul etmişlerdir. Pakistan Başbakanı Abbasi, D-8 Teşkilatı'nın İstanbul'da düzenlenen Dokuzuncu Zirvesi vesilesiyle 20 Ekim 2017 tarihinde ülkemize bir çalışma ziyareti gerçekleştirmiş, ayrıca 13 Aralık 2017 tarihinde İstanbul'da düzenlenen Kudüs konulu İslam İşbirliği Teşkilatı İslam Zirvesi Konferansı Olağanüstü Toplantısı'na da katılmıştır. Pakistan Dışişleri Bakanı Hoca Muhammed Asıf, 12 Eylül 2017 tarihinde ülkemize bir çalışma ziyareti gerçekleştirmiştir.

Türkiye-Azerbaycan-Pakistan Dışişleri Bakanları Üçlü Toplantısının ilki 30 Kasım 2017 tarihinde Bakü'de gerçekleştirilmiştir.

Hindistan: Büyük nüfusu, güçlü ekonomisi, sunduğu pazar imkânları ve nükleer, uzay ve bilişim alanındaki kuvvetli konumuyla potansiyelini hayata geçirme yolunda ilerlemektedir. Ülkemiz, Hindistan'la ilişkilerini 2017 yılında da geliştirmeye devam etmiştir. Bu yönde iki ülke arasında ortak siyasi irade bulunmaktadır.

Sayın Cumhurbaşkanımız, 30 Nisan-1 Mayıs 2017 tarihlerinde Hindistan'ı ziyaret etmişlerdir. Cumhurbaşkanı düzeyinde Hindistan'a yedi yıl aradan sonra yapılan bu ziyaret çerçevesinde, 2017-2020 Yılları İçin Kültürel Değişim Programı da imzalanmıştır.

Ülkemiz ile Hindistan arasında 1998 tarihli "Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması"nın güncellenmesine ilişkin müzakereler, 8-10 Kasım 2017 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

Bangladeş: İkili ilişkilerimizin tarihi ve kültürel temelleri bulunmaktadır. Altkıta Müslümanları, Kurtuluş Savaşımıza maddi ve manevi yardımda bulunmuş olup, Bangladeş'le dostluk ve kardeşlik ilişkilerimiz bu tarihsel çerçevede sürdürülmektedir.

Bangladeş ile Siyasi İstişareler, Sayın Müsteşarımızın başkanlığında 2 Ekim 2017 tarihinde Dakka'da gerçekleştirilmiştir.

Myanmar'da yaşayan Rohinga Müslümanlarının baskılardan kaçarak 2017 Ağustos ayında Bangladeş'e sığınmasıyla birlikte, ilişkilerimizin insani boyutunda da önemli gelişmeler kaydedilmiş ve bu çerçevede yoğun bir temas ve ziyaret trafiği gerçekleşmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımız, Kazakistan'da düzenlenen İslam İşbirliği Teşkilatı Bilim ve Teknoloji Zirvesi marjında Bangladeş Cumhurbaşkanı Abdul Hamid ile 10 Eylül 2017 tarihinde biraraya gelmiştir. Cumhurbaşkanı Abdul Hamid de İslam İşbirliği Teşkilatı Konferansı Olağanüstü Toplantısı'na katılmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımızın refikaları Sayın Emine Erdoğan, Sayın Bakanımız ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Sayın Fatma Betül Sayan Kaya'yla birlikte 6-7 Eylül 2017 tarihlerinde Myanmar'dan sığınan Rohinga mültecilerinin yaşam koşullarını incelemek üzere Bangladeş'i ziyaret etmişlerdir. AFAD'ın da bağlı olduğu Başbakan Yardımcısı Sayın Recep Akdağ, Rohinga Müslümanlarına ülkemizden yapılacak yardımlar hakkında temaslarda bulunmak üzere 27 Eylül 2017 tarihinde Bangladeş'i ziyaret etmiş, Bangladeş Afet Yönetimi ve Yardım Bakanı Mofazzal Hossain Chowdhury Maya, Sayın Akdağ'ın davetine icabetle 20-24 Kasım 2017 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. TİKA ve Türk Kızılayı'nın yanısıra, Türk Diyanet Vakfı ile çeşitli STK'larımız aracılığıyla Rohingalara yönelik insani yardım faaliyetlerimiz sürdürülmektedir.

İlki 2011'de düzenlenen Siyasi İstişarelerin ikinci turu, Dışişleri Bakanlıkları Müsteşarları düzeyinde 2 Ekim 2017 tarihinde Dakka'da gerçekleştirilmiştir.

Sri Lanka: İlişkilerimiz olumlu mecrada gelişmektedir. Sayın Bakanımız, ASEAN 50. Dışişleri Bakanları toplantısı marjında 4 Ağustos 2017 tarihinde Sri Lanka Dışişleri Bakan Yardımcısı Vasantha Senanayake'yle görüşmüştür.

Nepal: İlişkilerimiz, ülkemizin yürüttüğü insani diplomasi faaliyetleri çerçevesinde Nepal'e yapmış olduğu katkılarla güçlenmektedir.

Maldivler: Son dönemde gerçekleşen karşılıklı ziyaret ve temaslar, ikili münasebetlere muhteva kazandırılmasında etkili olmuştur. Maldivler Dışişleri Bakanı Dr. Mohamed Asim, 28-29 Ağustos 2017 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Ziyaret sırasında arşiv alanında ve Dışişleri Bakanlıkları arasında işbirliğine ilişkin iki Mutabakat Zaptı imzalanmıştır. Maldivler, çeşitli uluslararası kuruluşlar nezdinde ülkemize destek vermeye özen göstermektedir.

Butan: 2012 yılında diplomatik ilişki tesis edilen ülke ile ilişkilerimiz tecrübe paylaşımı ve kapasite oluşumu odaklı olarak sürdürülmektedir. Bu çerçevede, Bakanlığımız tarafından Butan Dışişleri Bakanlığının bilişim altyapısının modernizasyonuna ilişkin çalışmalar TİKA'nın koordinatörlüğünde yürütülmektedir.

Doğu Asya

Doğu Asya ülkelerinin (ÇHC, Japonya ve Güney Kore) siyasi, ekonomik ve kültürel açıdan uluslararası platformdaki etkinliği giderek artmaktadır. Türkiye'nin de bölgeyle köklü tarihi ve kültürel bağları bulunmaktadır.

Son yıllarda bölge ülkeleriyle gerçekleştirdiğimiz yoğun üst düzey ziyaretlerin de katkısıyla, ikili ilişkilerimiz Japonya ve Güney Kore ile "stratejik ortaklık" düzeyine, ÇHC'yle de "stratejik işbirliği" düzeyine yükselmiştir.

Doğu Asya ülkeleriyle gelişen ilişkilerimiz bir yandan Türkiye'nin dış ticaretindeki çeşitliliğe katkı sağlamakta, diğer yandan ülkemize yapılan doğrudan yabancı yatırımları artırmakta; ayrıca ikili siyasi ilişkilerimizi, bölgesel ve uluslararası konulardaki işbirliğimizi güçlendirmektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC): 2010 yılında "stratejik işbirliği" düzeyine taşınan ilişkilerimizde yakalanan olumlu ivme, son yıllarda karşılıklı üst düzey temas ve ziyaretler ile işbirliği mekanizmalarıyla sürdürülmektedir. Ülkemiz, ÇHC ile BM, G20, Asya'da İşbirliği ve Güven Artırıcı Önlemler Konferansı (CICA) gibi çok taraflı platformlarda da yakın işbirliğine devam etmektedir.

14-15 Mayıs 2017 tarihlerinde düzenlenen "Kuşak ve Yol Zirvesi" vesilesiyle ÇHC'yi ziyaret eden Sayın Cumhurbaşkanımız, son üç yılda dördüncü kez ÇHC Devlet Başkanı Xi Jinping ile görüşmüşlerdir.

ÇHC ile ikili ilişkilerin yanısıra uluslararası gündemde öne çıkan konuların da ele alınmasını teminen, çeşitli seviyelerde istişare mekanizmaları tesis edilmiştir. Dışişleri Bakanları İstişare Mekanizmasının ikinci toplantısı 3 Ağustos 2017 tarihinde Pekin'de gerçekleştirilmiştir.

Güvenlik ve terörle mücadele alanındaki işbirliği giderek sıklaşan temas ve ziyaretlerle hızla gelişmektedir.

ÇHC, Asya'daki en büyük, dünyada ise Almanya'dan sonra ikinci büyük ticarî ortağımızdır. Ticaret hacmi 2017 yılı sonu itibarıyla 25 milyar ABD Doları civarındadır. İkili ticaret hacminin orta ve uzun vadeli hedefimize uygun olarak büyümesi ve ülkemiz aleyhine olan dengesizliğin azaltılması doğrultusunda çalışmalar sürdürülmektedir.

ÇHC'den ülkemize yatırım çekilmesi ve uygun koşullu finansman sağlanması ile Çin şirketlerinin ülkemizdeki büyük maliyet ve teknoloji gerektiren altyapı projelerinde yer almaları, ülkemizin kalkınmasına katkıda bulunacak öncelikli konulardır. Bu kapsamda, Ankara-İstanbul yüksek hızlı tren, Tuz Gölü Doğal Gaz Yer Altı Depolama projeleri gibi örneklerden hareketle, ÇHC ile bu alandaki işbirliğimizin geliştirilmesi imkânları üzerinde durulmaktadır. 2017 yılında Edirne-Kars demiryolu ve üçüncü nükleer santral gibi mega projelerin ÇHC işbirliğiyle gerçekleştirilmesine yönelik müzakereler devam etmiştir.

Başbakan Yardımcısı Sayın Mehmet Şimşek, 14-16 Aralık 2017 tarihlerinde ÇHC'yi ziyaret ederek Çinli karşıtı Wang Yang ile yatırım konularını ele almış; Çin Merkez Bankası, Çin Yatırım Kurumu, İpek Yolu Fonu, Çin Avrasya Fonu, Asya Altyapı Yatırım Bankası ile Pekin ve Şanhay'da önde gelen bankalar ve şirketlerin yöneticileriyle toplantılar yapmıştır.

Ülkemiz ÇHC'nin kısaca "Kuşak ve Yol" olarak adlandırılan "İpek Yolu Ekonomik Kuşağı" ve "21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu" girişiminin hayata geçirilmesi için yürütülen çabaları başından bu yana güçlü bir şekilde desteklemekte ve sözkonusu girişim açısından kilit bir konumda yer almaktadır. "Kuşak ve Yol" girişimini ülkemizin "Orta Koridor" projesi ile uyumlaştırmak amacıyla imzalanmış olan Mutabakat Muhtırası çerçevesinde bu yöndeki çalışmalar sürdürülmüştür. Orta Koridor'un ana bileşenlerinden biri olan Bakü-Tiflis-Kars demiryolu 30 Ekim 2017 tarihinde Bakü'de Sayın Cumhurbaşkanımızın da iştirakleriyle düzenlenen törenle hizmete girmiştir.

Türk ve Çin halklarının birbirlerini daha iyi tanıması ve iyi ilişkilerin iki ülke halklarına yayılması bakımından karşılıklı kültür merkezlerinin açılması, ortak üniversite kurulması gibi konular yakından takip edilmiştir. ÇHC'nin eğitim konularından sorumlu Başbakan Yardımcısı Liu Yandong, 17-19 Nisan 2017 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir.

Çinli turistlerin ülkemize yönelik ilgisinin artırılması için çalışmalar Çin tarafıyla işbirliği hâlinde devam etmektedir. Sayın Cumhurbaşkanımızın ÇHC Devlet Başkanı Xi Jinping ile vardıkları mutabakat uyarınca ilan edilen "2018 Çin'de Türkiye Turizm Yılı" kapsamında düzenlenmesi öngörülen etkinliklerin hazırlıkları çerçevesinde, Dışişleri ile Kültür ve Turizm Bakanlıklarımız yetkililerinden oluşan teknik heyetlerimiz 2017 Ağustos ve Eylül aylarında ÇHC'yi ziyaret etmiştir.

Japonya: 2017 yılında da iki ülke arasında üst düzey temaslar sürdürülmüş; Sayın Bakanımız 20-22 Haziran 2017 tarihlerinde Japonya'ya resmî bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Japonya Dışişleri Bakanı Taro Kono, Orta Doğu turu kapsamında 28 Aralık 2017 tarihinde ülkemize resmî bir ziyarette bulunmuştur.

2017 yılında 3,76 milyar ABD Doları seviyesinde gerçekleşen ticaret hacmimizin artırılmasına ve çeşitlendirilmesine yönelik gayretlerimiz devam etmektedir. Ekonomik Ortaklık Anlaşması imzalanmasına yönelik müzakereler sürdürülmekte olup son müzakere turu 27-29 Eylül 2017 tarihlerinde Tokyo'da gerçekleştirilmiştir.

19 Eylül 2016 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı'yla onaylanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Hükümeti arasında Türkiye Cumhuriyeti'nde Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesinin Kurulmasına Dair Anlaşma" uyarınca İstanbul'da kurulacak Üniversite Konseyinin Japon üyeleri 2017 yılında atanmıştır.

2023 yılında faaliyete geçmesi öngörülen Sinop Nükleer Güç Santralinin fizibilite çalışmalarının sonuçlandırılarak inşaat sürecine geçilmesi beklenmektedir.

Kore Cumhuriyeti (Güney Kore): 2012 yılından bu yana stratejik ortaklık ilişkimiz bulunan Kore Cumhuriyeti ile ülkemiz arasında diplomatik ilişkilerin kurulmasının 60. yıldönümünü teşkil eden 2017 yılı karşılıklı olarak "Türkiye-Kore Kültür Yılı" ilan edilmiştir.

Kore Cumhuriyeti Arazi, Altyapı ve Ulaştırma eski Bakanı Kang Hoin 18 Mart 2017 tarihinde Çanakkale 1915 Köprüsü'nün temel atma törenine; Ulusal Meclis Başkanı Chung Sye-kyun 28-29 Eylül 2017 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilen MIKTA Meclis Başkanları Toplantısına; Dışişleri İkinci Bakan Yardımcısı Cho Hyun 12-13 Aralık 2017 tarihlerinde Ankara'da düzenlenen MIKTA Dışişleri Bakanları Toplantısına katılmak üzere ülkemizi ziyaret etmişlerdir. Sayın Başbakanımız, 5-8 Aralık 2017 tarihlerinde Kore Cumhuriyeti'ne resmî bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

İkili ticaretimiz 2017 yılında 7 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'deki yatırım iklimi ve fırsatları konusunda Güney Koreli işadamlarına bilgi vermek amacıyla 16 Ekim 2017 tarihinde Seul'de Başbakanlık Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı ile Kore Ticaret ve Sanayi Odası'nın işbirliğiyle "Türkiye Yatırım Semineri" düzenlenmiştir.

Yunus Emre Kültür Merkezi'nin Seul'de faaliyete geçmesine yönelik çalışmalar devam etmekte olup Yunus Emre Enstitüsü Başkanvekili Prof. Dr. Şeref Ateş 3-7 Ocak 2017 tarihlerinde Güney Kore'yi ziyaret etmiştir.

Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti: Türkiye, küresel düzeyde olduğu kadar, Doğu Asya Bölgesi'ndeki barış, güvenlik ve istikrarın korunmasına da büyük önem atfetmektedir. Kore

Savaşı sırasında BM Güçlerine önemli katkı vermiş bir ülke olarak Türkiye, Kore Yarımadası'ndaki gelişmeleri de yakından izlemekte ve Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin BM Güvenlik Konseyi kararları ve diğer uluslararası yükümlülüklerine aykırı olarak sürdürdüğü nükleer programın bölgesel ve küresel barışı olumsuz etkileyeceğini düşünmekte ve bölgede kalıcı barışın ancak uluslararası toplumun desteğiyle yürütülecek diyalog sonucu sağlanabileceğine inanmaktadır.

Ülkemiz, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'ne yönelik BM Güvenlik Konseyi yaptırımlarını eksiksiz olarak uygulamaktadır. BM Güvenlik Konseyi'nin 2017 yılında Kuzey Kore'ye yönelik olarak aldığı 2356, 2371, 2375 ve 2397 sayılı kararların iç hukukumuza dercedilmesi çalışmaları devam etmektedir.

Güneydoğu Asya

Güneydoğu Asya ve Pasifik bölgesinin küresel siyaset ve ekonomide yükselen konumuna paralel olarak dış politikamızdaki önemi ve ağırlığı da artmıştır. Bölgeye yaklaşımımızda temel hedefimiz, ihracat pazarlarımızın çeşitlendirilmesi, bölgeden ülkemize doğrudan yabancı yatırım çekilmesi, kalkınma alanında işbirliğinin geliştirilmesi, siyasi ilişkilerimizin güçlendirilmesi ve ülkemizin milli davalarına destek sağlanmasıdır. 2017 yılında Güneydoğu Asya bölgesi ülkeleriyle ilişkilerimiz siyasi, ekonomik ve insani boyutları içerecek şekilde gelişmeye devam etmiştir.

Endonezya: Türkiye, nüfus bakımından dünyanın dördüncü büyük ülkesi ve en büyük Müslüman demokrasisi olan Endonezya'yı, Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN) içinde önemli bir ortak olarak görmektedir. Endonezya ile ilişkilerimiz 2011 yılından bu yana stratejik ortaklık düzeyine çıkartılmıştır.

Endonezya Cumhurbaşkanı Joko Widodo 5-6 Temmuz 2017 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımız, 19-20 Ekim 2017 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen D-8 Zirvesi marjında Endonezya Başkan Yardımcısı Jusuf Kalla'yı kabul etmişlerdir. Sayın Bakanımız, BM 72. Genel Kurulu marjında 22 Eylül 2017 tarihinde New York'ta ülkemizin evsahipliğinde düzenlenen MIKTA 10. Dışişleri Bakanları Toplantısı vesilesiyle Endonezya Dışişleri Bakanı Retno Marsudi ile biraraya gelmiştir.

Türkiye-Endonezya Altıncı Tur Siyasi İstişareleri Dışişleri Bakanlıkları Müsteşarları arasında 27 Ekim 2017 tarihinde İstanbul'da; Türkiye-Endonezya Terörle Mücadele İstişareleri 16 Kasım 2017 tarihinde Cakarta'da gerçekleştirilmiştir.

Singapur: Güneydoğu Asya bölgesinde en yüksek kişi başı milli gelir düzeyine sahip olan Singapur ile ilişkilerimiz, 2014 yılında stratejik ortaklık düzeyine çıkartılmıştır. 14 Kasım 2015 tarihinde imzalanan Türkiye-Singapur Serbest Ticaret Anlaşması (STA) Ekim 2017'de

yürürlüğe girmiş olup ülkemizin imzaladığı en kapsamlı ve gelişmiş STA olma özelliğini taşımaktadır.

Sayın Başbakanımız, 20-22 Ağustos 2017 tarihlerinde Singapur'a resmî bir ziyaret gerçekleştirmiş; Sayın Bakanımız Manila'da 4-6 Ağustos 2017 tarihlerinde katıldığı ASEAN Dışişleri Bakanları Toplantısı marjında Singapurlu mevkidaşıyla ikili bir görüşme gerçekleştirmiş; Kalkınma Bakanı Sayın Lütfi Elvan 14-17 Kasım 2017 tarihlerinde Singapur'da bir dizi incelemelerde bulunmuştur. Singapur ile Siyasi İstişarelerin yedincisi Sayın Müsteşarımız ile Singapurlu muhatabı arasında 21 Haziran 2017 tarihinde Ankara'da düzenlenmiştir.

Malezya: Güneydoğu Asya'da yükselen bir güç olan ve önemli bir işbirliği ortağı olarak mütalaa ettiğimiz Malezya ile ilişkilerimizin ekonomi, yatırım ve savunma sanayii işbirliği alanlarında daha da geliştirilmesi hususunda karşılıklı mutabakat mevcuttur.

Malezya Başbakanı Najib Razak 13 Aralık 2017 tarihinde İstanbul'da düzenlenen İslam İşbirliği Teşkilatı İslam Zirvesi Konferansı Olağanüstü Toplantısı'na; Malezya Dışişleri Bakanı Anifah Aman 1 Ağustos 2017 tarihinde İstanbul'da düzenlenen İslam İşbirliği Teşkilatı İcra Komitesi Olağanüstü Toplantısı'na katılmıştır. Sayın Bakanımız, Malezya Dışişleri Bakanı Anifah Aman'la son olarak 18 Eylül 2017 tarihinde BM Genel Kurulu vesilesiyle New York'ta biraraya gelmiştir.

Filipinler: Asya-Pasifik bölgesinin dinamik ekonomilerinden biri olan ASEAN ve Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) üyesi Filipinler ile ilişkilerimiz gelişmektedir.

Sayın Bakanımız, 4-6 Ağustos 2017 tarihlerinde Manila'da düzenlenen 50. ASEAN Dışişleri Bakanları Toplantısına katılmış; Türkiye-Filipinler Dördüncü Tur Siyasi İstişareleri Dışişleri Bakanlıkları Müsteşarları düzeyinde 19 Ekim 2017 tarihinde Manila'da gerçekleştirilmiştir.

Uluslararası arabuluculuk girişimlerinde aktif rol oynayan ülkemiz, Güney Filipinler Barış Süreci kapsamında Mindanao adasında kalıcı barış ve istikrarı hedefleyen uluslararası çalışmalara da katkıda bulunmaktadır. Ülkemiz, Filipinler Hükümeti ile Moro İslami Kurtuluş Cephesi (MILF) ve Moro Ulusal Kurtuluş Cephesi (MNLF) arasında iki kanaldan yürütülen barış müzakerelerinde Uluslararası Temas Grubu (ICG) ve İslam İşbirliği Teşkilatı Güney Filipinler Barış Komitesi (OIC-PCSP) içinde yer almaktadır. Ülkemiz, Filipinler Hükümeti ile MILF arasında devam eden normalleşme süreci kapsamında 2014 yılında oluşturulan uluslararası Bağımsız Silah Bırakma Organı'nın (IDB) başkanlığını kurulduğu tarihten bu yana yürütmektedir.

Avustralya ve Yeni Zelanda: Bu ülkelerle ilişkilerimiz Çanakkale Savaşları sonrasında oluşan dostluk bağları çerçevesinde gelişmektedir. Ülkemizde her yıl düzenlenen Çanakkale

Savaşları Anma Törenlerine her iki ülkeden üst düzeyde katılım olmakta ve bu ziyaretler yakın ilişkilerimizin daha da geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.

24 Nisan 2017 tarihinde Çanakkale Savaşları'nın 102. Yıldönümü Anma Törenlerine Avustralya Dışişleri Bakanı Julie Bishop ve Yeni Zelanda Adalet Bakanı Amy Adams katılmıştır.

Türkiye-Avustralya Dışişleri Bakanlıkları arasında Siyasi İstişarelerin sonuncusu, 11 Nisan 2017 tarihinde Dışişleri Bakanlıkları Müsteşarları düzeyinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Yeni Zelanda ile son Siyasi İstişareler Dışişleri Bakanlıkları Müsteşar Yardımcıları düzeyinde 10 Kasım 2017'de Ankara'da yapılmıştır.

Myanmar: Myanmar ile ikili ilişkilerimizin her alanda geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi, ülkemizin uluslararası toplumla eşgüdüm hâlinde sürdürdüğü Myanmar'daki tüm Müslümanların güvenliğinin ve temel insan haklarının sağlanmasına yönelik girişimlerimizin başarısı açısından da mühimdir.

Myanmar'ın Rakhayn Eyaleti'nin kuzeyinde 25 Ağustos 2017 tarihinde Arakan Rohinga Kurtuluş Ordusu isimli örgüt tarafından bazı polis karakollarına karşı düzenlenen saldırılarla başlayan şiddet olayları neticesinde 650 binden fazla Rohinga yaşadıkları yerleri terk ederek Bangladeş'e sığınmak zorunda kalmıştır. Sayın Cumhurbaşkanımız, en başından itibaren sözkonusu insani krizin çözülmesi için yoğun gayret göstermiş ve Myanmar Devlet Danışmanı Aung San Suu Kyi ile BM Genel Sekreterinin yanı sıra birçok muhatabıyla görüşerek konuya ilişkin endişelerimizi aktarmışlardır. Bu temasların ardından bölge ilk kez bazı ülkelerin yardım kuruluşlarına açılabilmiştir. İlk insani yardımı ulaştıran kuruluş, Bangladeş'te bulunan sığınmacılara ilk etapta 1000 ton, daha sonra 55 ton gıda yardımı yapan TİKA olmuştur. Bangladeş'te bulunan sığınmacı Rohingalara TİKA'nın yanısıra AFAD, Kızılay, Türkiye Diyanet Vakfı ve çeşitli STK'lar vasıtasıyla yıl boyunca insani yardımlar gönderilmiştir.

Girişimlerimiz sayesinde BM 72. Genel Kurulu marjında 19 Eylül 2017 tarihinde geniş kapsamlı İslam İşbirliği Teşkilatı Rohinga Temas Grubu toplantısı gerçekleştirilmiştir. Rusya'nın St. Petersburg kentinde gerçekleştirilen 137. Parlamentolar Arası Birlik Genel Kurulu esnasında Türkiye ve yedi ülkenin 14 Ekim 2017 tarihinde sunduğu Myanmar Tasarısı acil gündem maddesi olarak kabul edilmiştir.

Ülkemizin öncülük ettiği çabalar neticesinde, BM Genel Kurulunda İslam İşbirliği Teşkilatı adına sunulan Myanmar konusundaki karar tasarısı 24 Aralık 2017 tarihinde yapılan oylamada kabul edilmiştir. Ayrıca, Cenevre'de ülkemizin de yer aldığı çekirdek grup tarafından sunulan Myanmar'a ilişkin karar tasarısı BM İnsan Hakları Konseyi'nce 5 Aralık 2017 tarihinde kabul edilmiştir.

Bruney: ASEAN'ın coğrafi olarak merkezi kabul edilen ve bölgedeki en müreffeh ülkelerden biri olan Bruney ile ikili ilişkilerimiz ivme kazanmaktadır. Bruney Sultanı Haji Hassanal Bolkiah, 13 Aralık 2017 tarihinde İstanbul'da düzenlenen İslam İşbirliği Teşkilatı İslam Zirvesi Konferansı Olağanüstü Toplantısı vesilesiyle ülkemizi ziyaret etmiş; Sayın Bakanımız 4-6 Ağustos 2017 tarihlerinde Manila'da düzenlenen 50. ASEAN Dışişleri Bakanları Toplantısı sırasında Bruney Dışişleri ve Ticaret İkinci Bakanı Lim Jock Seng'le ikili bir görüşme gerçekleştirmiştir.

Kamboçya: Kamboçya'da 2013 yılında Punom Pen Büyükelçiliğimizin faaliyete geçmesiyle gelişmeye başlayan ikili ilişkilerimiz, TBMM'de 6 Mart 2016 tarihinde Türkiye-Kamboçya Parlamentolararası Dostluk grubu kurulmasıyla canlılık kazanmıştır.

Sayın Bakanımız 4-6 Ağustos 2017 tarihlerinde Manila'da düzenlenen 50. ASEAN Dışişleri Bakanları Toplantısı sırasında Kamboçya Dışişleri ve Uluslararası İşbirliği Bakanı Prak Sokhonn'la ikili bir görüşme gerçekleştirmiştir.

Laos: Diplomatik ilişkilerimiz 1958 yılında tesis edilmiştir. Laos'ta 26 Aralık 2017 tarihinde Viyentiyan Büyükelçiliğimiz açılmıştır. Laos'un ise ülkemizde mukim Büyükelçiliği bulunmamaktadır. Sayın Bakanımız, 4-6 Ağustos 2017 tarihlerinde Manila'da düzenlenen 50. ASEAN Dışişleri Bakanları Toplantısı sırasında Laos Dışişleri Bakanı Saleumxay Kommasith'le ikili bir görüşme gerçekleştirmiştir.

Tayland: Tayland ile ilişkilerimiz sorunsuz olarak sürmektedir. Sayın Bakanımız, Tayland Dışişleri Bakanıyla 4-6 Ağustos 2017 tarihlerinde Manila'da düzenlenen ASEAN Dışişleri Bakanları toplantısında biraraya gelmiştir. Tayland Ticaret Bakanı, STA müzakerelerinin ilk turunu gerçekleştirmek üzere 18-20 Temmuz 2017 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. 13 Ekim 2016 tarihinde vefat eden Tayland Kralı Bhumibol Adulyadej'in cenaze töreni 26 Ekim 2017 tarihinde gerçekleştirilmiş olup, sözkonusu törene Başbakan Yardımcısı Sayın Fikri Işık katılmıştır.

Türkiye ile Tayland arasındaki Siyasi İstişarelerin dördüncüsü 8 Mayıs 2017 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Tayland-Türkiye İş Konseyi İcra Komitesi toplantısı, 24 Ocak 2017 tarihinde Bangkok'ta gerçekleştirilmiştir.

Vietnam: Güneydoğu Asya'nın yükselen güçlerinden Vietnam ile ilişkilerimize ivme kazandırma çalışmalarımız 2017 yılında da sürmüştür. Sayın Başbakanımız, 23-24 Ağustos 2017 tarihlerinde Vietnam'a Başbakan düzeyindeki ilk ziyareti gerçekleştirmiştir. Sayın Bakanımız, Vietnamlı mevkidaşıyla 4-6 Ağustos 2017 tarihlerinde Manila'da düzenlenen ASEAN Dışişleri Bakanları toplantısında biraraya gelmiştir. İki ülke arasındaki konsolosluk istişarelerinin ikinci turu 20 Kasım 2017 tarihinde Hanoi'de yapılmıştır.

Çanakkale Kara Savaşları 102. Yıldönümü Anma Törenleri: Çanakkale Kara Savaşlarının anılması kapsamında her yıl 24 Nisan'da Çanakkale'de düzenlenen Uluslararası Gün Törenleri, Kültür ve Turizm Bakanı Sayın Nabi Avcı'nın ev sahipliğinde Çanakkale'de düzenlenmiştir. Törenlere, Avustralya'dan Dışişleri Bakanı Julie Bishop ve Yeni Zelanda'dan Adalet Bakanı Amy Adams başkanlıklarındaki heyetler, Birleşik Krallık'tan ise Ankara Büyükelçisi Richard Moore'un yanısıra Müşterek Kuvvet Komutanı General Sir Chris Deverell katılmıştır. Suriye'yi Suriye Ulusal Koalisyonu Başkanı Anas Al Abdeh temsil etmiştir. Törenlere, Azerbaycan ve Kanada Büyükelçi; Almanya, Bangladeş, Hindistan, Macaristan ve Pakistan Askerî Ataşe; Güney Afrika, Gürcistan, İrlanda ve Sri Lanka ise Müsteşar düzeyinde katılmıştır. 25 Nisan 2017 tarihinde düzenlenen Anzak Günü Törenlerinde ise, ülkemizi Çanakkale Vali Yardımcısı Bekir Sıtkı Dağ temsil etmiştir.

Afrika

Çok boyutlu dış politikamızın stratejik faaliyet alanlarından birini Afrika Kıtasıyla ilişkilerimiz oluşturmaktadır. Afrika Ortaklık Politikası sürecinde bölge ülkeleriyle başta siyasi ilişkiler olmak üzere ticaret, yatırım ve kalkınma işbirliği gibi birçok alanda önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Bu ilerlemeler uluslararası politika ve ticaretteki etkinliğimizin yakın coğrafyamızın ötesine taşınmasına yönelik çabalarımızı da güçlendirmektedir.

Ülkemiz, kendi tarihi tecrübesini, siyasal, toplumsal ve kültürel birikimini, sahip olduğu imkân ve kaynakları tarihi bağlara sahip olduğumuz Afrika ülkeleri ve halklarıyla "Afrika sorunlarına Afrika çözümleri" ilkesi çerçevesinde ve karşılıklı fayda temelinde paylaşmaya devam etmekte ve bu ülkelerin kalkınma çabalarını desteklemektedir.

Afrika Kıtası'nın siyasi, ekonomik ve sosyal örgütü konumundaki Afrika Birliği (AfB) bütçesine ülkemizce 2009 yılından bu yana 1 milyon ABD Doları tutarında katkıda bulunulmuştur. Katkımız, Türkiye-Afrika Ortaklığı Uygulama Planı çerçevesindeki projelerde kullanılmak üzere AfB Komisyonuna iletilmiştir.

Afrika politikamızın uygulanmasında önemli rol üstlenen yeni Büyükelçiliklerimizin faaliyete geçirilmesi çalışmalarımızda önemli mesafe alınmıştır. Mayıs 2009'da yedisi Sahraaltı Afrika'da olmak üzere toplam 12 Büyükelçiliğimiz bulunmaktayken, 2017 sonu itibarıyla Afrika'da 39 Büyükelçiliğimiz faaliyet göstermektedir. Yakın zamanda Sierra Leone ve Ekvator Ginesi'ne atanan Büyükelçilerimiz de görevlerine başlayacaklardır. Burundi'de Büyükelçiliğimizin açılmasını teminen Bakanlar Kurulu Kararı çıkmıştır.

Afrika Ortaklık Politikamızla sağlanan ivmenin önemli bir göstergesi de bu adımlarımızın karşılıksız kalmamasıdır. Bu çerçevede, Kıtayla ilişkilerimizde dönüm noktası olan 2008 yılı başında, beşi Sahraaltı Afrika'dan olmak üzere 10 Kıta ülkesinin Ankara'da Büyükelçiliği mevcutken, bu sayı 2017 sonu itibarıyla 33'e yükselmiştir.

Karşılıklı üst düzey ziyaretler, Afrika Ortaklık Politikamızın sürdürülmesinde katalizör görevi görmektedir. Sayın Cumhurbaşkanımız, 22-26 Ocak 2017 tarihlerinde Tanzanya-Mozambik ve Madagaskar'a ve 24-26 Aralık 2017 tarihlerinde ise Sudan, Çad ve Tunus'a resmî ziyaretler gerçekleştirmişlerdir. Somali Cumhurbaşkanı Muhammed Abdullahi Muhammed 25-27 Nisan 2017, Gine Cumhurbaşkanı Alpha Condé 28 Nisan 2017 tarihinde, Sierra Leone Cumhurbaşkanı Ernest Bai Koroman 9-11 Mayıs 2017, Nijerya Cumhurbaşkanı Muhammadu Buhari 18-21 Ekim 2017, Senegal Cumhurbaşkanı Macky Sall 15 Aralık 2017, Cibuti Cumhurbaşkanı Ismail Omar Guelleh 19-20 Aralık 2017 ve Libya Başkanlık Konseyi Başkanı Fayez Al Sarraj 8-9 Şubat 2017 tarihlerinde ülkemize resmî ziyaretler gerçekleştirmişlerdir.

Afrika Kıtasıyla işbirliğimizde, Afrika Birliği ile kurumsal ilişkilerimizin geliştirilmesi önemli rol oynamaktadır. Bu çerçevede, Afrika Birliği ile 7. Kıdemli Memurlar Toplantısı 19 Haziran 2017 tarihinde Addis Ababa'da düzenlenmiştir. 27-28 Nisan 2017 tarihlerinde Antalya'da Afrika Birliği ile birlikte, Türkiye-Afrika Tarım Bakanları Konferansı ve Tarım-İş Forumu gerçekleştirilmiştir. Foruma, Afrika Birliği Dönem Başkanı Gine Cumhurbaşkanı Alpha Condé, Somali Federal Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Muhammed Abdullahi Muhammed'in yanı sıra 45 Bakan, 14 Bakan Yardımcısı, 21 Büyükelçi, 19 uluslararası kuruluş temsilcisi olmak üzere 1.500'e yakın kişi katılmıştır.

Birçok Afrika ülkesiyle FETÖ iltisaklı okulların Maarif Vakfımıza devri için anlaşma sağlanmıştır. 9 ülkede devir işlemleri sonuçlanmıştır.

Bakanlığımız koordinatörlüğünde, Afrika politikamızın yürütülmesinde etkili olan ilgili tüm kurumlarımızın katılımıyla her yıl düzenli olarak Afrika Stratejisi Eşgüdüm Komitesi toplantıları gerçekleştirilmektedir. Bu toplantıların 15.'si 27 Ocak 2017, 16.'sı ise 8 Aralık 2017 tarihlerinde Bakanlığımızda düzenlenmiştir.

Öte yandan, Afrika Boynuzu'nda kuraklıkla mücadeleye destek amacıyla Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından Mart 2017'de "Umudu Ol" başlıklı bir yardım kampanyası başlatılmış ve 15 bin tonluk insani yardım malzemesi taşıyan gemimiz 17 Haziran 2017 tarihinde Mogadişu'ya ulaşmıştır.

İslam İşbirliği Teşkilatı Dönem Başkanı sıfatıyla ülkemizin başkanlığındaki İslam İşbirliği Teşkilatı heyeti 2017 Haziran ayında kuraklıktan etkilenen Etiyopya, Güney Sudan, Kenya ve Somali'yi ziyaret ederek tespitlerde bulunmuştur. Ziyaret sonrasında İslam İşbirliği Teşkilatı bünyesinde Afrika Boynuzu ve Doğu Afrika'daki insani duruma ilişkin ülkemiz tarafından hazırlanan karar tasarısı, Temmuz ayında Abidjan'da yapılan İslam İşbirliği Teşkilatı Dışişleri Bakanları toplantısında kabul edilmiştir.

Afrika ülkelerinden 2016-2017 akademik yılında 1.312, 2017-2018 akademik yılında ise 1.064 öğrenciye lisans, yüksek lisans ve doktora bursu tahsis edilmiştir.

Somali: Afrika'ya yönelik politikalarımızda Somali'nin müstesna bir konumu bulunmaktadır. Türkiye'nin Kıtada izlediği insani diplomasi odaklı dış politikasının en güzel örneği bu ülkede kendini göstermektedir. Ülkemizce, 2011 yılından bugüne kadar Somali'ye 745 milyon ABD Dolarına ulaşan insani yardım ve kalkınma yardımı yapılmıştır. Ayrıca, 2017 Ağustos ayında imzalanan Anlaşma ile Somali'ye doğrudan bütçe katkımız aylık 2,5 milyon ABD Dolarına yükseltilmiştir.

Türkiye, Somali'de siyasi uzlaşının sağlanabilmesini teminen 2013 yılından bu yana Somali ile Somaliland arasındaki görüşmelerde kolaylaştırıcılık ve ev sahipliği yapmaktadır. Bu rol, tarafların ortak talebi ve onayı üzerine 2015 yılı sonunda arabuluculuğa dönüştürülmüştür. Bu çerçevede, 7-8 Eylül 2017 tarihlerinde Ankara'da her iki taraftan akademisyenlerin katılımıyla sorunların ele alındığı İkinci Akademik Çalıştay'a evsahipliği yapılmıştır.

Mogadişu'da 14 Ekim 2017 tarihinde yaşanan 500'den fazla kişinin hayatını kaybettiği saldırı 2011 yılından bu yana en yüksek tesirli terör eylemi olmuştur. Bu terör saldırısının ardından, Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatlarıyla, Bakanlığımızın eşgüdümünde ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarımızın desteğiyle arama-kurtarma ekibi ve sağlık personeli de dâhil olmak üzere, Somali'ye sağlık malzemelerinin taşınması ve yaralıların ülkemizde tedavi edilmesi için askerî ambulans uçağı gönderilmiş ve 16 Ekim 2017 tarihinde ülkemize getirilen yaralılar Ankara'daki hastanelere kaldırılmıştır.

Somali/Mogadişu'daki Anadolu Askerî Eğitim Tesisi, Sayın Genelkurmay Başkanımız ve Somali Başbakanı tarafından 30 Eylül 2017 tarihinde resmen açılmıştır. Sözkonusu tesislerde üç aylık eğitimlerini tamamlayan Somalili ilk bölüğün mezuniyet töreni, Somali Cumhurbaşkanı Farmajo'nun katılımıyla 23 Aralık 2017 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Somali yönetimi ve ülkemiz dâhil uluslararası ortakların katılımıyla 10-11 Mayıs 2017 tarihlerinde Londra'da düzenlenen yüksek düzeyli konferansa, Sayın Başbakanımız başkanlığında bir heyetimiz katılmıştır. Konferansta 2017-2020 yıllarını kapsayan yeni dönemde, Somali yönetiminden beklentiler ile uluslararası toplumun Somali'ye yönelik taahhütleri gözden geçirilmiş ve geleceğe dönük kararlar alınmıştır.

Latin Amerika ve Karayipler

Latin Amerika ve Karayipler Bölgesi'ne açılım politikamız kapsamında, bölge ülkeleriyle karşılıklı üst düzey ziyaretler gerçekleştirilmesi, mevcut ve kurulacak yeni işbirliği mekanizmalarının düzenli ve etkili olarak işletilmesi önem taşımaktadır.

Amerikan Devletleri Örgütü (OAS), Latin Amerika ve Karayip Devletleri Topluluğu (CELAC), Karayip Devletleri Birliği (ACS), Pasifik İttifakı (PA), Orta Amerika Entegrasyon Sistemi (SICA), Güney Amerika Ortak Pazarı (MERCOSUR) ve Karayipler Topluluğu

(CARICOM) gibi bölgesel kuruluşlarla ilişkilerimizin kurumsal bir çerçevede devam ettirilmesi, bölgeyle ticaretimizin artırılması, ülkemizin dış ticaret portföyünün çeşitlendirilmesi, yeni pazarlara erişim, uluslararası adaylıklarımıza destek sağlanması, 1915 olayları konusunda olduğu gibi ülkemiz aleyhindeki lobi faaliyetlerinin önüne geçilmesi ve FETÖ yapılanmalarına karşı etkin mücadele verilmesi bakımından önem taşımaktadır.

Bölgede 2017 sonu itibarıyla 13 olan Büyükelçilik sayımız La Paz (Bolivya) ve Port of Spain (Trinidad ve Tobago) Büyükelçiliklerimizin açılmasıyla 15'e ulaşacaktır. TİKA, bölgeye yönelik faaliyetlerimiz kapsamında Meksika ve Bogota'da koordinasyon ofisleri açmıştır. Diğer taraftan, üçüncü ülkelerle Serbest Ticaret Anlaşmaları imzalanmasına yönelik çalışmalarımız çerçevesinde Ekvator, Kolombiya, Meksika ve Peru'yla müzakereler devam etmektedir. Anadolu Ajansı'nın Latin Amerika bölge ofisi 2017 Ağustos ayında Bogota'da açılmıştır.

Latin Amerika Açılım Planımız çerçevesinde, bölgedeki uluslararası kuruluşlarla ilişkilerimizi geliştirmek amacıyla Daimi Gözlemci üye olduğumuz OAS'ye 820.000 ABD Doları tutarında katkı payı ödenmiştir. Bu meblağın, 500.000 ABD Doları "OAS'ın Barış Sürecini Destekleme Misyonu (MAPP)" çerçevesinde Kolombiya'daki barış sürecine, 220.000 ABD Doları Belize-Guatemala sınır sorununun çözümüne ve 100.000 ABD Doları Kolombiya Barış Fonu'na katkı olarak verilmiştir.

Daimi Gözlemci üye olduğumuz Karayip Devletleri Birliği'ne (ACS) 2001 yılından bu yana gönüllü katkı payı ödenmektedir. 2017 yılı için Karayip Denizinin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve iklim değişikliğinin Karayip Denizine etkilerinin azaltılması projelerine 100.000 ABD Doları katkıda bulunulmuştur.

Karayipler Topluluğu (CARICOM) Kalkınma Fonu'na (CDF) 2017 yılı için 200.000 ABD Doları verilmiştir.

2015'ten bu yana gözlemci üyesi olduğumuz Orta Amerika Entegrasyon Sistemi'ne (SICA) eğitim alanındaki projelerde kullanılmak üzere 2017 yılı için 500.000 ABD Doları tutarında gönüllü katkıda bulunulmuştur.

1915 olayları

Ülkemiz, 1915 olaylarıyla ilgili tartışmaya özgüveni yüksek, çağdaş ve demokratik bir devlete yakışır biçimde, hukuk temelinde, çatışmayı körükleme eğilimlerine ve karalama kampanyalarına karşı insani ve vicdani bir yaklaşımı benimseyerek Türk ve Ermeni halkları arasında dostluk ve barış içinde ortak bir gelecek kurulması perspektifinden yaklaşmaktadır.

Ne yazık ki, Ermenistan ve Ermeni diasporası, I. Dünya Savaşı koşullarında yaşanan hadiseleri tek taraflı bir tarih anlatısına indirgeyerek, konuyu Türkiye aleyhine bir siyasi istismar ve karalama aracı olarak görme yönündeki siyasetlerini değiştirmemişlerdir. Bu kampanyaların özünde, tarihi gerçekleri ve hukuki durumu tahrif ederek, tarihten husumet çıkarmaya odaklanan bir anlayışla, tüm Osmanlı halklarının acı çektiği üzücü olayları üçüncü ülkelerde "soykırım" olarak tanıtma çabaları yer almaktadır.

Ermeni çevreler propaganda faaliyetlerinin etkisi bakımından 2017 yılında da Türkiye'nin kararlı ve ilkeli duruşu neticesinde beklentilerinin bir hayli gerisinde kalmışlardır. Siyasi planda, üçüncü ülke parlamentolarından hukuki bağlayıcılığı olmayan karar çıkarma çabaları sadece bir ülkede (Çekya) sonuç vermiş; hukuki planda ise Türkiye'nin bakış açısının haklılığı Fransız Anayasa Konseyi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) tarafından verilen kararlarla uluslararası hukuk çerçevesinde bir kez daha ortaya konmuştur.

Türkiye, bu konuda ilkeli ve yapıcı bir duruş sergilemektedir. Üçüncü ülke parlamentolarının, kendilerini yargı merci yerine koyarak, tarihi bir konu hakkında hüküm bildirmelerinin, acıların siyasi amaçlarla istismar edilmesi anlamına geldiği; bunun dostluk ve normalleşme çabalarına zarar vereceği tüm temaslarımızda net biçimde vurgulanmıştır. Neticede, günlük siyasi hesaplar sonucu parlamentolarında geçtiğimiz yıllarda karar kabul edilen ülkelerin bir bölümünde dahi Hükümetler, kararın kendileri açısından bağlayıcı olmadığını ve konu hakkında tarafsız bir tutum izlediklerini teyit etmektedirler.

Hukuki bağlamda ise, 2016 yılı içinde Fransız Parlamentosu tarafından kabul edilen "Eşitlik ve Vatandaşlık" yasa tasarısında yer alan "soykırımı inkâr suçu"nun kapsamının genişletilmesine ilişkin madde, Fransız Anayasa Konseyi'nin 26 Ocak 2017 tarihli kararıyla iptal edilmiştir. Bu karar, 1915 olaylarını soykırım olarak tanımlamayanları cezalandırmayı planlayan radikal Ermeni grupları bir kez daha başarısız kılan önemli bir hukuki kazanımdır.

Öte yandan, AİHM, "Merçan ve diğerleri-İsviçre" davasına ilişkin olarak 28 Kasım 2017 tarihinde oybirliğiyle aldığı kararda, 1915 olaylarıyla ilgili beyanlarından ötürü İsviçre tarafından "soykırım"ı inkâr ettikleri gerekçesiyle mahkum edilen Ali Merçan, Hasan Kemahlı ve Ethem Kayalı isimli vatandaşlarımızın ifade özgürlüklerinin ihlal edildiğine hükmetmiştir. Sözkonusu karar, "soykırım" iddiasını mutlak gerçekmiş gibi kabul ettirme doğrultusundaki girişim ve uygulamalara karşı, demokrasi ve hukuk ilkelerine dayanan çok güçlü hukuki bir tasarruftur.

Birleşmiş Milletler (BM)

BM 72. Genel Kurulu genel görüşmeleri, "İnsana Odaklanmak: Sürdürülebilir Bir Dünyada Herkes İçin Barış ve İnsanca Yaşama Mücadelesi" ana temasıyla 19 Eylül-28 Eylül 2017 tarihleri arasında New York'ta gerçekleştirilmiştir. Sözkonusu görüşmelere Sayın

Cumhurbaşkanımız başkanlığında, Sayın Bakanımızın da yer aldığı bir heyetle katılım sağlanmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımız genel görüşmelerin ilk günü olan 19 Eylül 2017 tarihinde BM Genel Kurulu'na hitap etmiş, aynı gün ayrıca İslam İşbirliği Teşkilatı'nın ülkemizin girişimiyle kapsamı ve düzeyi yükseltilen Rohinga Temas Grubu toplantısına iştirak etmiştir. BM Genel Kurul genel görüşmeleri çerçevesinde, Finlandiya ile eş-başkanlığını yaptığımız Arabuluculuk Dostlar Grubu'nun 8. Bakanlar Toplantısı, 21 Eylül 2017 tarihinde Sayın Bakanımızın ev sahipliğinde düzenlenmiştir. İspanya ile birlikte eş-sunuculuğunu üstlendiğimiz BM Medeniyetler İttifakı'nın (Mİ) her yıl mutad olarak BM Genel Kurulu genel görüşmeleri sırasında yapılan Dostlar Grubu Bakanlar Toplantısı, 22 Eylül 2017 tarihinde "Youth Engagement: The Nexus to Building Inclusive Societies and Sustaining Peace" temasıyla gerçekleştirilmiştir. Ülkemiz, toplantıda Sayın Bakanımız tarafından temsil edilmiştir.

Ülkemizin BM'nin farklı platformlarındaki öncelikleri de dikkate alınarak, BM üyesi ülkelerle münhasıran BM konularında ikili istişare toplantıları düzenlenmektedir. Bu çerçevede, 17 Ocak 2017 tarihinde İslamabad'da Pakistan'la, 19 Nisan 2017 tarihinde Kiev'de Ukrayna'yla ve 4 Mayıs 2017 tarihinde Astana'da Kazakistan'la BM istişareleri gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Mİ'nin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi amacıyla, girişimin kurucu ülkeleri olarak İspanya ile ortaklaşa çalışılması yönünde oluşan fikir birliği çerçevesinde, 16 Şubat 2017 tarihinde Ankara'da İspanya ile Mİ istişare toplantısı düzenlenmiştir.

Ülkemizce Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi'ne aday gösterilen Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Gün Kut ve BM Bütçe ve İdare Konularına İlişkin Danışma Komitesi'ne aday gösterilen Vergi Başmüfettişi Cihan Terzi, sırasıyla Haziran 2017 ve Kasım 2017 tarihlerinde BM Genel Kurulu'nda düzenlenen seçimlerde önemli sayıda üye ülkenin desteğini alarak anılan görevlere seçilmişlerdir.

NATO

Türkiye, Avrupa-Atlantik güvenliğinin ve milli savunma politikasının temel taşı olarak görmeye devam ettiği NATO'nun önde gelen üyeleri arasındadır.

Yeni NATO Karargah Binasının Belçika tarafından NATO'ya devri münasebetiyle, 25 Mayıs 2017 tarihinde Brüksel'de Devlet ve Hükümet Başkanları Toplantısı tertiplenmiştir. Toplantıya, Sayın Cumhurbaşkanımızın başkanlığında, Sayın Bakanımız, Sayın Milli Savunma Bakanımız, Sayın AB Bakanımız ve Sayın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımızın da yer aldığı bir heyetle katılım sağlanmıştır.

31 Mart ve 5-6 Aralık 2017 tarihlerinde gerçekleştirilen NATO Dışişleri Bakanları Toplantılarına, Sayın Bakanımızın başkanlığında bir heyetle iştirak edilmiştir. NATO İstihbarat ve Güvenlik Konularından sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı Arndt Freytag von Loringhoven 12-13 Aralık 2017 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir.

Bahsekonu üstdüzeyli ziyaret ve temaslarda, NATO'dan beklentilerimiz kayda geçirilmiş, terörizm başta olmak üzere İttifaka yönelik sınamalara mukabelede tutumumuz izah edilmiş ve İttifakın ülkemizle dayanışmasına verdiğimiz önem ile NATO'ya taahhütlerimize olan bağlılığımız teyiden ortaya koyulmuştur.

Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları

Avrupa Konseyi (AK) Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (AKPM), Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi gibi organları ve AK'nin Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu (ECRI), Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi (CPT) ile Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair AK Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) denetim organı GREVIO'nun çalışmalarına aktif olarak katılan ülkemiz, AK ile yakın işbirliğini rapor döneminde de sürdürmüştür.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) devletimiz aleyhinde yapılan ve 1 Mart 2012 tarihine kadar Hükümetimize tebliğ edilenler ile ülkemizin uluslararası ilişkileri ve dış politikasıyla bağlantılı olan başvurular Bakanlığımızca takip edilmiştir. Bu çerçevede, mülteci başvuruları, devlet başvuruları, vatandaşlarımız tarafından diğer devletler aleyhine yapılan ve müdahil olmamız için tarafımıza tebliğ edilen başvurular, Patrikhane ve Gayrimüslim cemaat vakıflarına ilişkin başvurular ile Kıbrıs Rum başvuruları olmak üzere 200 civarında başvuru takip edilmiştir.

16 Nisan 2017 tarihinde düzenlenen halkoylaması, ülkemizin daveti üzerine, AGİT Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi (ODIHR) tarafından görevlendirilen Sınırlı Referandum Gözlem Misyonu (LROM) tarafından izlenmiştir. Halkoylamasını gözlemlemek üzere, AKPM'den bir heyet de ülkemizi ziyaret etmiştir.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) ve Silahsızlanma ve Silahların Kontrolü

Türkiye, önemli jeostratejik konumu itibarıyla, silahların kontrolü, silahsızlanma ve yayılmanın önlenmesi alanlarında aktif siyasetini 2017 yılında da sürdürmüştür.

Ülkemizin uluslararası istikrar ve güvenliğin sağlanmasına ve korunmasına verdiği önem ışığında, bölgemiz ve uluslararası güvenlik ortamıyla ilgili görüşlerimizin her platformda dile getirilmesine devam edilmiştir.

Ukrayna krizini müteakip 2014 yılında kurulan ve AGİT'in en büyük saha misyonu konumunda bulunan AGİT Ukrayna Özel Gözlem Misyonu'nun Başkanlığı, kuruluşundan bu yana Bakanlığımız eski Müsteşarı Büyükelçi (E) Sayın Ertuğrul Apakan tarafından deruhte edilmektedir. Sayın Apakan'ın görev süresi, AGİT Dönem Başkanı'nın talebine istinaden 1 Nisan 2017 tarihinden itibaren bir kez daha, Misyon'un görev yönergesiyle uyumlu bir şekilde bir yıl süreyle uzatılmıştır. Misyon'a desteğimiz de yıl boyunca devam etmiştir.

Ülkemizdeki Suriyeliler, Düzensiz Göçle Mücadele, Uluslararası İşbirliği

Komşumuz Suriye'de yaşanan trajik gelişmeler sebebiyle ülkemize gelerek "geçici koruma" altına alınan Suriyelilerin sayısı 2017 sonu itibarıyla 3.400.000'i aşmıştır. Bunların takriben 230.000'i, on ilimizde kurulu 21 Geçici Barınma Merkezinde, diğerleri Barınma Merkezleri dışındaki şehirlerimizde ikamet etmektedir. Ülkemize giriş yapan Suriyeliler, kayıt altına alınmakta ve sağlık taramasından geçirilmektedir. Barınma Merkezlerinin dışında yaşayan geçici koruma altındaki Suriyelilerin de devlet hastanelerindeki tedavi masrafları karşılanmaktadır.

Aralık 2017 itibarıyla ülkemizdeki Suriyelilerin yaklaşık 976.000'i okul çağındaki çocuklardan oluşmaktadır. Barınma merkezlerinde 80.000 çocuğa eğitim verilmekte olup, okullaşma oranı % 90'ın üzerindedir. Barınma merkezleri dışında ise % 60 okullaşma oranıyla 400.000'den fazla Suriyeli çocuk eğitim hizmetinden faydalanmaktadır. 2017 yılı sonu itibarıyla son 6 yılda Türkiye'de dünyaya gelen Suriyeli çocukların sayısı 276.000'i aşmıştır. Ülkemiz tarafından Suriyeliler için yapılan harcamalar 30 milyar ABD Doları'na ulaşmıştır.

Ülkemizin girişimi üzerine BM 70. Genel Kurulu gündemine dâhil edilen Suriyeli sığınmacılar konusu, başvurumuz üzerine 71. Genel Kurul gündemine de aktarılmıştır.

Geleneksel olarak göçte kaynak ve transit ülke konumunda olan ülkemiz, son yıllarda gelişen ekonomisi ve yaşam koşullarıyla birlikte, aynı zamanda hedef ülke haline gelmiştir. Düzensiz göç, gerek komşularımızla gerek AB ile ilişkilerimizi doğrudan etkilemektedir. Son yıllarda, kara sınırlarında alınan önlemler neticesinde, düzensiz göçün deniz yoluna (Ege ve Akdeniz) doğru kaydığı gözlemlenmektedir. Ülkemiz, genelde düzensiz göç, özelde ise çok sayıda insanın hayatını kaybetmesine yol açan deniz yoluyla göçe karşı mücadelesini kararlılıkla sürdürmektedir. Uluslararası ve bölgesel kuruluşların düzensiz göç hareketlerine yönelik mücadele faaliyetlerine ülkemiz tarafından aktif katılım sağlanmaktadır.

İnsani Yardımlar

Türkiye, insani yardımlar ve kalkınma yardımları ile bugün insani diplomasi alanında önde gelen ülkelerden biridir. Yakın çevremizde ve tüm dünyada yaşanan insani krizler karşısında

sergilediğimiz insani yaklaşım ve izlediğimiz sorumluluk sahibi politika, insani diplomasi alanındaki rolümüzün son yıllarda daha da görünür bir hal almasını sağlamıştır.

2016'da 6 Milyar Dolar olan insani yardımlarımız "Global Humanitarian Assistance" (GHA) programınca hazırlanan 2018 yılı Küresel İnsani Yardımlar Raporuna göre 2017 yılında 8,07 milyar ABD Dolara yükselmiştir. Bu miktarla Türkiye insani yardımlarda dünyada birinci sıraya yükselmiştir.

2017 yılı içinde Sudan/Darfur, Nijer ve Çad'da bulunan mültecilerin ihtiyaçlarına yönelik yardım sağlanmış, Uluslararası Göç Örgütü'nün (IOM) Myanmar'daki Göçmen Koruma faaliyetleri kapsamında Nisan 2016-Nisan 2018 dönemi finansman ihtiyacı için maddi katkı verilmiş; ayrıca, Mozambik'in güneydoğu sahillerini vuran Dineo tropik fırtınası, Gürcistan'daki orman yangınları, Kolombiya'da meydana gelen sel ve heyelan felaketi, Moldova'da yaşanan yoğun kar yağışına bağlı olarak meydana gelen hasarlar, Arnavutluk'ta meydana gelen sel baskınları ve Irak'ta yaşanan deprem sonrasında nakdi ve ayni yardımlarda bulunulmuştur. Ayrıca Libya, Yemen ve Filistin'e yönelik insani yardımlarımız devam etmiştir.

18-19 Mayıs 2017 tarihlerinde İstanbul'da Dünya İnsani Zirvesi Birinci Yıldönümü etkinliği ve Zirve'nin en önemli sonuçlarından biri olan "Yeni Çalışma Yöntemi" (New Way of Working) platformunun çalıştayı düzenlenmiştir.

Dönemin BM Suriye Krizi Bölgesel İnsani Koordinatörü Kevin Kennedy (6-7 Mart ve 12-13 Haziran 2017), İnsani Konulardan Sorumlu BM Genel Sekreter Yardımcısı Stephen O'Brien (3-5 Temmuz 2017), Suriye Krizi Bölgesel İnsani Koordinatörü Panos Moumtzis (9-13 Ekim ve 20-21 Kasım 2017), BM Genel Sekreter Yardımcısı Ursula Mueller (26 Kasım - 2 Aralık 2017), BM Yakın Doğu'daki Filistinli Mülteciler için Yardım ve Bayındırlık Ajansı (UNRWA) Dış İlişkiler Direktörü Françoise Vanni (13-14 Aralık 2017) ülkemizi 2017 içerisinde ziyaret eden önemli şahsiyetler arasında yer almıştır.

Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele

Terörizmin başta uyuşturucu kaçakçılığı olmak üzere, çeşitli örgütlü suçlar vasıtasıyla finanse edildiği tüm platformlarda kabul edilen bir olgudur. Sorunun çözümü uluslararası işbirliğini gerektiren ortak bir sorumluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiye de konuya bu anlayışla yaklaşmakta ve ulusal düzeydeki çabalarının yanısıra, bölgesel ve küresel düzeyde işbirliğinin pekiştirilmesine yönelik çabalara da kuvvetle destek olmaktadır. Bu çerçevede ülkemiz, BM Uluslararası Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) ile yakın bir işbirliği yürütmekte olup yıllık 800.000 ABD Doları tutarındaki maddi destekle Ofis'e en çok katkı sağlayan ülkeler arasındadır.

Ülkemiz, terörle mücadelede uluslararası işbirliğinin güçlendirilmesine yönelik çalışmalar kapsamında, BM ve bölgesel kuruluşların kapasite geliştirme çabalarına katkıda bulunmanın yanısıra, talep eden ülkelerle ikili düzeyde kapasite geliştirme programları da gerçekleştirmektedir. Bu bağlamda, Emniyet Genel Müdürlüğümüz tarafından 1997-2017 yılları arasında düzenlenen kurslarda, çoğunluğu Afrika kıtası, Orta Doğu ve Orta Asya ile komşu coğrafyamızda yer alan ülkelerin polis teşkilatlarından olmak üzere, 77 farklı ülkeden 32.597 kanun uygulayıcı personel eğitilmiştir. Ülkemiz, bugüne kadar 93 ülkeyle güvenlik işbirliği alanında 170 Anlaşma, 114 ülkeyle de 957 hukuki belge imzalamıştır. Hâlihazırda çok sayıda ülkeyle güvenlik işbirliği anlaşması imzalanmasına yönelik müzakereler de sürmektedir.

Antisemitizmle Mücadele ve Holokost'a İlişkin Faaliyetlerimiz

Ülkemiz 2008 yılından itibaren Holokost eğitimi, araştırılması ve bu konuda anma törenleri düzenlenmesi, ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve antisemitizmle mücadele gibi konularda faaliyet gösteren "Uluslararası Holokost Anma İttifakı" (IHRA) isimli kuruluşun faaliyetlerine gözlemci olarak katılmaktadır. Bu çerçevede, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları tarafından düzenlenen konferans, sergi, konser gibi faaliyetlere destek verilmekte, Holokost'un en büyük toplama kampı olan Auschwitz ve Mauthausen'da düzenlenen Holokost anma törenlerine katılım sağlanmaktadır.

BM 2005 yılında ülkemizin de ortak sunucu olduğu bir kararla, Auschwitz-Birkenau kampının kurtarıldığı günü temsilen 27 Ocak'ı "Holokost Kurbanlarını Anma Günü" olarak kabul etmiştir. Ülkemizde de 2011 yılından itibaren 27 Ocak günü üst düzey resmî katılımlı anma törenleri düzenlenmektedir. Son dört yıldır Ankara'da düzenlenen anma törenlerine, 2017 yılında dönemin Başbakan Yardımcısı Sayın Tuğrul Türkeş tarafından katılım sağlanmıştır.

IHRA çerçevesinde Holokost kurbanları anısına yapılan bir diğer tören ise, 2015 yılından bu yana düzenlenen Struma faciasında ölenleri anma törenidir. Romanya'nın Köstence Limanından aldığı Yahudi göçmenleri taşımaktayken, İstanbul-Sarayburnu'nda 70 gün süren bekleyişin ardından tekrar Karadeniz'e çekilen ve 24 Şubat 1942 günü bir Sovyet denizaltısı tarafından torpillenerek batırılan Struma gemisinde hayatını kaybeden 768 kişiyi anmak amacıyla düzenlenen tören 2017 yılında İstanbul Valiliği evsahipliğinde gerçekleştirilmiştir.

Yahudi vatandaşlarımız tarafından büyük önem atfedilen "Hanuka Bayramı", Bakanlığımızın katkıları ile Türk Yahudi Toplumu tarafından ilk kez 2015 yılında halka açık olarak kutlanmıştı. 2017 yılında Hanuka Bayramı kapsamında, Şalom gazetesinin 70. Kuruluş yıldönümünü etkinliğine Bakanlığımız da katılım sağlamıştır.

Arabuluculuk Faaliyetleri

Türkiye, bölgesel ve küresel barış, güvenlik ve istikrara katkılarını başta BM olmak üzere uluslararası platformlarda aktif şekilde ortaya koymaktadır. 2010'da Finlandiya'yla birlikte BM'de başlattığımız "Barış için Arabuluculuk" girişimi bu yöndeki çabalarımızın somut örneklerinden birisidir.

Eşbaşkanlığını yürüttüğümüz Arabuluculuk Dostlar Grubu bugüne kadar BM'de arabuluculuk konulu dört karar tasarısının kabulüne ve Etkin Arabuluculuk Rehberinin hazırlanmasına öncülük etmiştir. Hâlihazırda 56 üyesi (48 ülke ve BM dâhil 8 uluslararası/bölgesel kuruluş) bulunan Grubun 8. Bakanlar Toplantısı, ülkemizin evsahipliğinde 72. BM Genel Kurulu marjında 21 Eylül 2017 tarihinde düzenlenmiştir.

BM'dekine benzer nitelikte bir Arabuluculuk Dostlar Grubu, 2014 yılında ülkemiz, Finlandiya ve İsviçre'nin öncülüğünde AGİT bünyesinde de tesis edilmiş olup, faaliyetlerini sürdürmektedir.

Türkiye, ayrıca Zirve Dönem Başkanlığını yürüttüğü İslam İşbirliği Teşkilatı'nın arabuluculuk alanındaki kapasite inşa çalışmalarına katkı sağlamak amacıyla 21 Kasım 2017 tarihinde İstanbul'da İslam İşbirliği Teşkilatı Üye Ülkeleri Birinci Arabuluculuk Konferansı'nı düzenlemiştir. Ülkemiz uzman yerli ve yabancı katılımcıları biraraya getirerek arabuluculuk alanında bilgi ve tecrübe paylaşımı için önemli bir platform teşkil eden uluslararası İstanbul Arabuluculuk Konferanslarına da evsahipliği yapmaktadır. Dördüncü İstanbul Arabuluculuk Konferansı, 30 Haziran 2017 tarihinde "Güçlü Diplomasi, Etkin Arabuluculuk" temasıyla düzenlenmiştir.

Uluslararası Ekonomik ve Bölgesel Örgütler

G20: Son dönemde etkisi en fazla artan oluşumlardan biridir. Dönem Başkanı Almanya'nın evsahipliğinde 7-8 Temmuz 2017 tarihlerinde Hamburg'da düzenlenen G20 2017 Liderler Zirvesi'ne Sayın Cumhurbaşkanımız başkanlığında bir heyetle katılım sağlanmıştır. Ülkemizin 2015 yılında üstlendiği Dönem Başkanlığı sırasında G20 gündemine eklenen, 2016 yılındaki Çin Dönem Başkanlığı sırasında da sürdürülen "kapsayıcılık" konusu, Hamburg Liderler Zirvesi Bildirgesi'nde de temel vurguyu tesis etmiştir. Almanya'nın kapsayıcı büyüme vurgulu "küreselleşme dünyanın yararınadır" şeklindeki yaklaşımı ülkemizin bakış açısıyla örtüşmüştür.

G20 Dışişleri Bakanları Toplantısı'nın ikincisi, beş yıl aradan sonra Almanya Dönem Başkanlığı tarafından 16-17 Şubat 2017 tarihlerinde Bonn'da gerçekleştirilmiştir. Toplantıda ülkemizi Sayın Bakanımız temsil etmiştir.

Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (KEİ): Ekonomik işbirliğine yönelik bölgesel örgütler açısından öncü bir nitelik taşıyan ve ülkemizin girişimiyle kurulan KEİ'nin 2017 yılının ilk yarısında Dönem Başkanlığı, ülkemiz tarafından üstlenilmiştir.

KEİ Dönem Başkanlığımızın ana teması "Sürdürülebilir Kalkınma İçin Ortaklığın Geliştirilmesi" olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine uygun olarak Dönem Başkanlığımız süresince iki temel önceliğimiz "Tarım ve Tarıma Yönelik Sanayi" ile "Ticaret ve Ekonomik Kalkınma" olmuştur.

KEİ'nin Kuruluşunun 25. Yıldönümü Zirvesi 22 Mayıs 2017 tarihinde İstanbul'da Sayın Cumhurbaşkanımızın evsahipliğinde gerçekleştirilmiştir. KEİ Dışişleri Bakanları Özel Toplantısı 21 Mayıs 2017, KEİ 36. Dışişleri Bakanları Konseyi Toplantısı ise 29 Haziran 2017 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilmiş olup, KEİ Dönem Başkanlığı 1 Temmuz 2017 tarihinden itibaren Ukrayna'ya geçmiştir.

OECD: Ülkemizin de aralarında bulunduğu küresel ekonomik güce sahip 35 üye ülkeden müteşekkil OECD, önemli bir uluslararası ekonomik teşkilattır. 2017 yılı OECD açısından küresel ekonomik ve malî krizin etkileriyle ilgili çalışmaların sürdürüldüğü, örgütün genişleme ve üyelik yapısına yönelik çalışmaların öne çıktığı, diğer uluslararası örgütlerle işbirliğinin geliştirilmesine yönelik çalışmaların yürütüldüğü bir yıl olmuştur.

OECD 2017 Bakanlar Konseyi Toplantısı, Danimarka'nın Dönem başkanlığında "Küreselleşmenin İşler Hale Getirilmesi: Herkes İçin Daha İyi Bir Yaşam" (Making Globalization Work, Better Lives for All) başlığıyla 7-8 Haziran 2017 tarihlerinde Paris'te düzenlenmiştir. Ülkemizin Başbakan Yardımcısı Sayın Mehmet Şimşek başkanlığındaki heyetle temsil edildiği toplantıda, ekonomilerde refahın geliştirilmesi ve küreselleşmenin yan etkileriyle mücadele için kapsayıcı büyümeyi sağlayacak politikaların geliştirilmesi konuları ele alınmıştır.

MIKTA: Meksika, Endonezya, Güney Kore, Türkiye ve Avustralya arasında gayri resmî bir istişare ve eşgüdüm platformu olarak hayata geçirilen MIKTA Girişimi, üye ülkelerin G20 ve diğer önde gelen uluslararası örgüt ve zeminlerde daha yakın işbirliği ve eşgüdüm içinde bulunmasını, sözkonusu ülkeler arasında ikili ilişkilerin daha da geliştirilmesini ve işbirliğinin ilerletilebileceği somut alanların tespit edilerek bunlar üzerinde çalışılmasını hedeflemektedir. MIKTA platformuna dâhil beş ülkenin tümü G20 üyesi olup demokratik ve çoğulcu sisteme sahip açık ekonomilerdir.

Ülkemiz, 2017 yılında MIKTA Dönem Başkanlığını yürütmüş, MIKTA ülkeleri tarafından üzerinde mutabık kalınmış yedi temel konu başlığı çerçevesinde (Enerji, Terörizmle Mücadele ve Güvenlik, Ticari ve Ekonomik İşbirliği, İyi Yönetişim ve Demokrasi, Sürdürülebilir Kalkınma, Cinsiyet Eşitliği, Barışı Koruma Operasyonları) ticari ve ekonomik

işbirliğinin geliştirilmesi, terörizmle mücadele ve güvenlik ile ilaveten göç ve mülteciler konularını üç öncelik olarak belirlemiştir.

MIKTA, 2017 yılı sonu itibarıyla Dışişleri Bakanları düzeyinde 11 toplantı yapmıştır. Sözkonusu toplantıların üçü, 1 Ocak 2017 tarihinden itibaren üstlendiğimiz MIKTA Dönem Başkanlığı sırasında düzenlenmiştir. MIKTA faaliyetleri kapsamında ilk kez Dönem Başkanlığımızda düzenlenen etkinlikler arasında MIKTA Siyaset Planlama İstişareleri (10 Temmuz 2017, İstanbul), MIKTA Göç ve Mülteciler Toplantısı (16-17 Mayıs 2017, İstanbul), MIKTA Fikri Mülkiyet Politikaları ile Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler için Yeniliğin Teşvik Edilmesi Semineri (27 Kasım 2017, Cenevre) ve MIKTA İnovasyon Liderleri Toplantısı (28 Ağustos-2 Eylül 2017, Newcastle, Kanberra, Sydney / Avustralya) bulunmaktadır. 2018 yılında MIKTA Dönem Başkanlığı Endonezya'ya devredilmiştir.

Güneydoğu Asya Uluslar Topluluğu (ASEAN): Asya-Pasifik bölgesine açılım politikamızın ağırlık noktalarından biri, ASEAN'ı oluşturan 10 ülkeyle (Bruney, Kamboçya, Endonezya, Laos, Malezya, Myanmar, Filipinler, Singapur, Tayland, Vietnam) işbirliğimizin her alanda genişletilmesi hedefidir. Toplamda dünyanın yedinci büyük ekonomisine ve 660 milyon nüfusa sahip olan ASEAN, 2015 yılında ASEAN Ekonomik Topluluğunu tesis etmiştir. Nihai hedefimiz, ASEAN'ın "Diyalog Ortağı" olmaktır. Türkiye, 5 Ağustos 2017 tarihinde Manila'da gerçekleştirilen ASEAN Dışişleri Bakanları Toplantısında ASEAN'ın "Sektörel Diyalog Ortağı" olarak kabul edilmiştir. Bu önemli gelişmenin ASEAN'ın 50. kuruluş yıldönümünde gerçekleşmesi anlamlıdır.

Ülkemiz ile ASEAN ülkeleri arasında tesis edilen yoğun ve verimli işbirliği neticesinde, ASEAN ülkeleriyle 2002 yılında 1,3 milyar ABD Doları düzeyinde olan toplam ticaret hacmimiz, 2017 yılında 12,03 milyar ABD Doları'na yükseltilmiştir.

Bakanlığımızın ev sahipliğinde 3 Ekim 2017 tarihinde Ankara'da Türkiye-ASEAN İlişkileri başlıklı uluslararası bir konferans düzenlenmiştir.

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ): Faaliyetlerine 1995'te başlayan DTÖ, uluslararası ticaret sisteminin temel organı olduğunu ispatlamış ve özellikle üye ülkeler arasındaki anlaşmazlıkların çözümü konusundaki kararlılığı ile üye ülkelere güven vermiştir. Arjantin'in ev sahipliğinde 10-13 Aralık 2017 tarihlerinde Buenos Aires'te düzenlenen DTÖ 11. Bakanlar Konseyi'ne Ekonomi Bakan Yardımcısı Sayın Fatih Metin başkanlığında bir heyetle iştirak edilmiştir.

Dünya Ekonomik Forumu (WEF): Davos'ta 17-20 Ocak 2017 tarihlerinde düzenlenen WEF 2017 Yıllık Toplantısı'na Başbakan Yardımcısı Sayın Mehmet Şimşek ve Ekonomi Bakanı Sayın Nihat Zeybekci iştirak etmişlerdir.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP): UNDP'ye önemli miktarda gönüllü katkı sağlanmaya ve UNDP'nin İstanbul'daki Doğu Avrupa ve Orta Asya'dan sorumlu Bölgesel Merkezi ile Uluslararası Kalkınmada Özel Sektör Merkezine kaydadeğer miktarda malî destek verilmeye 2017 yılında da devam edilmiştir.

İstanbul Kalkınma Diyaloğu Toplantısı 23-24 Mart 2017 tarihlerinde, 5. Türkiye-UNDP Yıllık Danışma Toplantısı ise 27 Mart 2017 tarihinde Ankara'da yapılmıştır.

UNDP V. Ulusal Değerlendirme Kapasiteleri Konferansı 16-20 Ekim 2017 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenmiştir. Anılan Konferans iştirak eden 500'ün üzerinde katılımcı ile şimdiye kadarki en yüksek katılım düzeyine ulaşmıştır. Ülkemiz ayrıca, 27-30 Kasım 2017 tarihlerinde Antalya'da BM Küresel Güney-Güney Kalkınma Fuarı'na evsahipliği yapmıştır.

UNDP ile son yıllarda çok katmanlı (ulusal, bölgesel, küresel) olarak geliştirilen işbirliğimiz, ülkemizin bölgesel ve küresel barış, istikrar ve adalete katkı sağlayan, eşitsizliklerin giderilmesi ve krizlerin kökenindeki sorunlara çözüm geliştirilmesini amaçlayan girişimci ve insani dış politikasına yeni hareket alanları sağlamakta; bu konumumuz insani yardımlardaki cömert politikalarımızla birleştirildiğinde, Türkiye'yi avantajlı bir zemine taşımaktadır.

2017 yılındaki resmî kalkınma yardımlarımızın bir önceki yıla kıyasla % 40,4 artışla (2016 fiyatlarıyla) 8,1 milyar ABD Doları'na çıkması, ülkemizi uluslararası kalkınma yardımları konusunda yeni bir seviyeye taşımıştır. Bu yardım tutarı ile ülkemiz OECD ülkeleri arasında 6. sırada yer almıştır. Sözkonusu yardım tutarının milli gelirimize oranı da % 0,95'e (binde doksan beş) yükselmiş ve BM'nin % 0,7 (binde yedi) olan hedefinin üstüne çıkılmıştır.

En Az Gelişmiş Ülkeler ve Teknoloji Bankası: Kalkınma yardımlarımızın önemli bir bölümü sayıları 47 olan EAGÜ'lere (En Az Gelişmiş Ülkeler) yöneliktir. Bu çerçevede, 2008-2016 yılları arasında EAGÜ'lere yaptığımız kalkınma yardımlarının toplamı 2,16 milyar ABD Doları'na ulaşmıştır. 2011 yılında İstanbul'da düzenlenen 4. EAGÜ Zirvesi'nden bu yana geçen altı yıllık sürede EAGÜ'lere yıllık ortalama 287,1 milyon ABD Doları yardım yapılmıştır.

BM EAGÜ 4. Konferansı'nda ilan edilen "İstanbul Eylem Programı" çerçevesinde Gebze'de kurulması öngörülen Teknoloji Bankası için Evsahibi Ülke ile Malî ve Aynî Katkı Anlaşmaları 72. BM Genel Kurulu sırasında, 22 Eylül 2017 tarihinde New York'ta imzalanmıştır. Teknoloji Bankası, EAGÜ'lerin bilim, teknoloji ve inovasyon alanlarındaki kapasitelerini güçlendirmeyi ve teknoloji transferi gerçekleştirmelerini kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. Ülkemiz, anılan bankaya önümüzdeki 5 yıl için (2017-2021) yıllık 2 milyon ABD Doları malî katkı sağlamayı taahhüt etmiştir.

Gelişen Sekiz Ülke (D-8) Teşkilatı: 9. D-8 Zirvesi, 20 Ekim 2017 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilmiş ve ülkemiz Zirve Dönem Başkanlığı'nı iki yıllığına Pakistan'dan devralmıştır.

İzmir Uluslararası Fuarı: 86. İzmir Uluslararası Fuarı çok sayıda ülkenin katılımıyla 18-27 Ağustos 2017 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Bahsekonu fuara Rusya Federasyonu "Ortak Ülke" olarak katılmıştır. Sayın Bakanımız, Fuarın açılışına katılarak bir konuşma yapmıştır.

Asya İşbirliği Diyaloğu (AİD): Temel amacı, ortak kalkınma potansiyelinin hayata geçirilmesi için mevcut örgütleri tamamlayıcı bir rol oynamak olan AİD'de ülkemiz 2013 yılında üye olmuştur. BM 72. Genel Kurulu marjında 22 Eylül 2017 tarihinde gerçekleştirilen AİD Bakanlar Toplantısına Sayın Bakan Yardımcımız katılmıştır. AİD 2017-2018 Dönem Başkanlığı İran tarafından yürütülmektedir. Ülkemiz, AİD 2019-2020 Dönem Başkanlığına aday olduğunu AİD Sekretaryası'na bildirmiştir.

Deauville Ortaklığı: Ortadoğu ve Kuzey Afrika (MENA) ülkelerinde yaşanan değişim süreçlerini ekonomik ve siyasî açılardan eşgüdümlü olarak desteklemeyi amaçlayan Deauville Ortaklığı Platformu girişimi, 26-27 Mayıs 2011 tarihlerinde Fransa Dönem Başkanlığı'nda gerçekleştirilen G8 Liderler Zirvesi'nde başlatılmıştır. Deauville Ortaklığı Platformu'nun, G7 Dönem Başkanı İtalya'nın evsahipliğinde 21 Kasım 2017 tarihinde Roma'da gerçekleştirilen Kıdemli Memurlar Toplantısına ülkemiz iştirak etmiştir.

Hint Okyanusu Bölgesel Örgütü (IORA) Diyalog Ortaklığı: IORA, 1995 yılında Hint Okyanusu'na kıyısı olan ülkeler tarafından bölgesel bir işbirliği örgütü olarak kurulmuştur. Hâlihazırda Hint Okyanusu'na kıyısı olan 21 üye ülkeden oluşan IORA, 7 ülke ile de Diyalog Ortaklığı (DO) ilişkisi içindedir. Ülkemiz, Kasım 2017'de IORA Diyalog Ortağı olmak üzere başvuruda bulunmuştur.

Enerji

2017 yılında da ülkemizin enerji arz güvenliğinin temini doğrultusundaki çalışmalara katkı sağlanmaya devam edilmiştir.

Bu çerçevede, Rusya Federasyonu'ndan Türkiye'ye ve devamında ülkemiz üzerinden Avrupa'ya doğal gaz tedarik etmesi öngörülen TürkAkım Gaz Boru Hattı Projesi'nin inşaatı programa uygun olarak ilerlemektedir.

Azerbaycan'da Şahdeniz Faz 2 kapsamında elde edilecek doğal gazın Türkiye üzerinden Avrupa'ya transit taşınmasını öngören Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı (TANAP) projesiyle ilgili çalışmalarımız öngörülen takvimin ilerisinde yürütülmektedir.

Ülkemizin, artan enerji talebinin karşılanması ve enerjide dışa bağımlılığın azaltılması amacıyla ve karbon salınımının azaltılmasına yönelik olumlu etkileri dikkate alınarak elektrik üretiminde nükleer enerjiden de yararlanılması kararı alınmıştır. Temel atma töreni 14 Nisan 2015 tarihinde gerçekleştirilen Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin (NGS) % 49'unun özelleştirilmesine yönelik Rosatom ile Türk özel sektöründen bir konsorsiyum Haziran 2017'de sözleşme imzalamıştır. Akkuyu NGS'nin ilk reaktörünün 2023 yılında devreye alınması hedeflenmektedir.

4480 MW kurulu güce sahip olması ve dört nükleer güç reaktöründen oluşması öngörülen, Japon-Fransız konsorsiyumu tarafından kurulacak Sinop Nükleer Güç Santrali Projesi'nin ise fizibilite çalışmaları sürmektedir.

22. Dünya Petrol Kongresi, Sayın Cumhurbaşkanımızın himayelerinde 9-13 Temmuz 2017 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenmiştir. Kongre'ye Sayın Başbakanımız, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Berat Albayrak, Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vucic, Arnavutluk Başbakanı Edi Rama, Bulgaristan Başbakanı Boyko Borisov ve Rusya Enerji Bakanı Aleksandr Novak'ın yanı sıra çok sayıda ülkenin enerji ve petrol bakanları da katılmıştır. Kongreye 90'dan fazla ülkeden 3 bin delege ve 600 konuşmacı iştirak etmiştir.

Denizcilik, Havacılık ve Hudut Konularındaki Faaliyetler

İstanbul ve Çanakkale Boğazları ile Marmara Denizi'nden oluşan Türk Boğazlar sisteminin, Karadeniz'i Akdeniz'e bağlayan tek suyolu olarak sahip olduğu önem tartışılmazdır. Türk Boğazları, ülkemizin olduğu kadar, Karadeniz'e kıyıdaş ülkelerin de ekonomisi ve askerî güvenliği açısından hayati önem taşımaktadır. Boğazlar, Karadeniz ülkelerini dünya piyasalarına bağlayan ana ticaret güzergâhıdır.

Türk Boğazlarından geçiş rejimi, 20 Temmuz 1936 tarihinde imzalanan Montrö Sözleşmesi ile düzenlenmiştir. Montrö Sözleşmesi, imzalandığı tarihten bu yana ayakta kalabilen nadir çok taraflı anlaşmalardan biridir. Türkiye'nin 82 yıldır tam bir tarafsızlık içerisinde ve titizlikle uyguladığı Montrö Sözleşmesi, ülkemizin yanısıra, Karadeniz'e kıyıdaş devletlerin ve üçüncü ülkelerin tümü için makul ve uygulanabilir bir çıkar dengesi oluşturmaktadır.

2017 yılında, Bakanlığımız görev alanına giren Ege sorunları, denizcilik, havacılık ve hudut konuları ile Denizcilik Koordinasyon Kurulu, Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO), sahil güvenlik, arama-kurtarma faaliyetleri gibi konularda yurtiçi ve yurtdışında düzenlenen muhtelif toplantılara iştirak edilmiştir.

2017 yılında Hava Ulaştırma Anlaşması akdedilen ülke sayısı 169'a yükselmiş; 7 ülkeyle mevcut Hava Ulaştırma Anlaşmaları güncellenmiştir. Ulaşım ağı giderek genişleyen Türk taşıyıcıları, 2017 sonu itibarıyla 119 ülkede 289 şehir ve 301 noktaya sefer icra etmektedir.

BM'nin denizcilik alanındaki yegâne uzmanlık kuruluşu olan IMO'daki ağırlığımız 2017 yılında da artmaya devam etmiştir. 27 Kasım-6 Aralık 2017 tarihlerinde Londra'da IMO'nun 30. Genel Kurulu marjında yapılan seçimlerde ülkemiz "C" kategorisinden Konsey üyeliğine yeniden seçilmiştir.

Bulgar tarafınca Türkiye-Bulgaristan hudut bölgelerinde inşa edilen tel çitlerin ahdi hudut hattına göre konumlarının belirlenmesi ve hududu ihlal eden bölümlerinin geriye çektirilmesini teminen, ilgili hudut makamları koordinatörlüğünde çok sayıdaki toplantıya iştirak edilmiş ve ortaya çıkan hudut ihlallerinin giderilmesi sağlanmıştır.

Ayrıca, Suriye, İran ve Gürcistan hudutlarımızda yapılan muhtelif çalışmalara Bakanlığımızın görev alanı itibarıyla katkıda bulunulmuş; diğer kara hudutlarımıza ilişkin olarak ilgili kurumlarımızca yürütülen çalışma ve toplantılara da iştirak edilmiştir.

Su

Ülkemizin başta sınıraşan sular olmak üzere su konusundaki genel politikalarının yürütülmesi ve bu konudaki uluslararası gelişmelerin takip edilmesi; su konusundaki uluslararası sözleşmelerin izlenmesi; Fırat, Dicle, Meriç, Çoruh, Aras, Kura ve Asi Nehirleri ve diğer sınıraşan sular konusunda kıyıdaş ülkeler, diğer ülkeler ve uluslararası kuruluşlarla olan ilişkilerin yürütülmesi; Güneydoğu Anadolu Projesi hakkında kıyıdaş ülkeler, diğer ülkeler ve uluslararası kuruluşlarla temasların sağlanması ve su kaynaklarıyla bağlantılı konularda ülkemize yöneltilebilen iddiaların etkisizleştirilmesi için çalışmalara devam edilmiştir.

Bu çerçevede, diğer etkinlikler/faaliyetler meyanında, Orman ve Su İşleri Bakanlığı Türkiye Su Enstitüsü'nün ev sahipliğinde 10-11 Mayıs 2017 tarihlerinde "Su ve Barış" temasıyla gerçekleştirilen 4. İstanbul Su Forumu'na; 15-16 Kasım 2017 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen İslam İşbirliği Teşkilatı Su Konseyi Birinci Toplantısı'na Orman ve Su İşleri Bakanı Sayın Veysel Eroğlu başkanlığında katılım sağlanmıştır.

Çevre ve İklim Değişikliği

Çevre ve iklim değişikliğiyle mücadele konusunda, ikili ve çok taraflı platformlarda ülkemizin çıkarlarının korunması, etkinliğinin ve görünürlüğünün artırılması, uluslararası ve bölgesel örgütlerle ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması, küresel ve bölgesel düzeydeki gelişim ve eğilimlerin ilgili kurumlarımızın bilgisine getirilmesi, çevre

konularındaki bilimsel çalışmalara ülkemizin katılımının güçlendirilmesi ve bu alandaki hukuki altyapının oluşturulması amacıyla faaliyetlere devam edilmiştir.

Bu çerçevede, diğer etkinlikler/faaliyetler meyanında, Çevre ve Şehircilik Bakanı Sayın Mehmet Özhaseki başkanlığındaki heyetimiz 6-16 Kasım 2017 tarihlerinde Fiji başkanlığında Bonn'da düzenlenen BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 23. Taraflar Konferansı'na, Orman ve Su İşleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Cemal Nogay başkanlığındaki heyetimiz 6-16 Eylül 2017 tarihlerinde Çin'in Ordos şehrinde yapılan BM Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi 13. Taraflar Konferansı'na ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Sayın Fatma Varank başkanlığındaki heyetimiz 4-6 Aralık 2017 tarihlerinde Nairobi'de yapılan BM 3. Çevre Asamblesi'ne katılım sağlamıştır.

Eğitim, Kültür ve Tanıtım

Ülkemizin çok boyutlu dış politikası ve kültürel tanıtım gereksinimleri çerçevesinde, zengin tarihimizin, kültürel değerlerimizin ve insancıl yaklaşımlarımızın dünya kamuoyunun dikkatine sunulmasına ve yumuşak gücümüzün pekiştirilmesine çaba gösterilmektedir. Bu doğrultuda, ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşlarımızla istişare ve işbirliği hâlinde, ülkemizin tanıtımına yönelik kültürel etkinlikler yürütülmekte ve çeşitli düzeylerdeki uluslararası kültür, sanat ve spor faaliyetlerinde ülkemizin temsili sağlanmaktadır. 2017 yılında Bakanlığımız desteğiyle, 80 ülkede 174 kültür ve sanat etkinliği gerçekleştirilmiştir.

Türkiye ile Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan, Türkmenistan, Moldova, Ukrayna, Belarus ve Gürcistan arasında diplomatik ilişkilerin tesisinin 25. yıldönümü düzenlenen çeşitli etkinliklerle kutlanmıştır. PTT tarafından "Dost ve Kardeş Ülkelerle Diplomatik İlişkilerin Kuruluşunun 25.Yılı" konulu anma pulu basılmış, "Dost ve Kardeş Ülkelerle Diplomatik İlişkilerin Kuruluşunun 25. Yılı Anısına Fotoğraf Sergisi" 3 Ekim 2017 tarihinde Ankara Palas'ta düzenlenmiştir.

Ülkemiz ile Kore Cumhuriyeti arasında diplomatik ilişkilerin tesisinin 60. Yıldönümü vesilesiyle ilan edilen 2017 Türkiye-Kore Kültür Yılı çeşitli etkinliklerle kutlanmış ve T.C. Merkez Bankası Sanat Koleksiyonunda yer alan eserlerden oluşan seçki, Bakanlığımızın işbirliğiyle 10 Temmuz-3 Eylül 2017 tarihleri arasında Seul'de sergilenmiştir.

2017 yılında Kenya ile diplomatik ilişkilerin tesisinin 50. Yıldönümü, Malta ile diplomatik ilişkilerin tesisinin 50. Yıldönümü, Pakistan ile diplomatik ilişkilerin tesisinin 70. yıldönümü ve Ürdün ile diplomatik ilişkilerin tesisinin 70. yıldönümü çerçevesinde etkinlikler gerçekleştirilmiştir.

2019'un Türkiye-Rusya Kültür ve Turizm Yılı olarak ilanı için çalışmalar sürdürülmüş ve Niyet Beyanı, Türkiye-Rusya Üst Düzey İşbirliği Konseyi vesilesiyle, iki ülke Kültür Bakanı arasında 10 Mart 2017 tarihinde Moskova'da imzalanmıştır.

Türkiye, 'Geleceğin Enerjisi' temasıyla 10 Haziran-10 Eylül 2017 tarihlerinde düzenlenen EXPO 2017 Astana'ya milli düzeyde katılmıştır. Yaklaşık 1.000 metrekare büyüklüğündeki Türkiye pavilyonu, Almanya ve ÇHC'nin ardından en büyük üçüncü pavilyon olmuştur. Türkiye pavilyonunun teması, "Sürdürülebilir Enerji için Küresel Sinerji" ve sloganı ise "Enerjinin Merkezi: Türkiye" olmuştur.

Nişan/Madalyalarının tevdi ve/veya tesciline dair işlemlerin ilgili makamlarımızca yapılabilmesi için gerekli eşgüdüm sağlanmıştır.

Bakanlığımız, çeşitli ülkelerle kültür, eğitim, spor vb. alanlardaki işbirliğinin hukukî zemine kavuşturulması ve geçmiş yıllarda yapılmış anlaşmaların günümüz şartlarına uyarlanması konusunda koordinasyon da sağlamaktadır. Bu kapsamda, 2017 yılında 26 ülkeyle (Filistin, Mozambik, Kosta Rika, Hindistan, Gürcistan, Burundi, Polonya, Kosova, İran, Kuveyt, Katar, Macaristan, Çad, Azerbaycan, Belçika, Bosna Hersek, Cibuti, Sudan, Güney Sudan, Irak, Pakistan, Sırbistan, Tanzanya, Güney Kore, Özbekistan, Bahreyn) kültür, eğitim, arşiv, gençlik, spor, kütüphanecilik ve bilim alanlarında 31 İşbirliği Anlaşması imzalanmıştır.

Bakanlığımızın desteğiyle, Kültür ve Turizm Bakanlığımızca yürütülmekte olan yurtdışına kaçırılmış tarihî eserlerimizin ülkemize iadesini sağlamaya yönelik çalışmaların neticesi olarak, 2017 yılında 41 eserin iadesi sağlanmıştır. Bunlardan en önemlisi "Herakles Lahdi"dir.

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO): Ülkemiz UNESCO'nun yönetiminde söz sahibi olmak ve organın işleyişine üst düzey katkı sunmak amacıyla, 2005 yılından bu yana temsil edilmediği UNESCO'nun 58 üyeli en üst icra organı olan Yürütme Kurulu'na 2017-2021 dönemi için adaylığını açıklamış ve UNESCO 39. Genel Konferansı esnasında 8 Kasım 2017 tarihinde yapılan ve 195 üye ülkeden 184'ünün oy kullandığı seçimleri 134 oyla kazanmıştır. Ülkemizin yer aldığı birinci gruptaki diğer adaylardan, Finlandiya ve Portekiz seçimi kazanmış; Almanya ise elenmiştir.

2017 yılında UNESCO'nun en temel komitelerinden olan Dünya Miras Komitesi ve Somut Olmayan Kültürel Miras Komitesi üyeliklerimiz devam etmiştir. Ülkemiz 2017 yılında, UNESCO'da toplamda on Komite'de temsil edilmiştir.

"Afrodisyas", 2-12 Temmuz 2017 tarihlerinde Polonya'nın Krakow şehrinde düzenlenen UNESCO 41. Dünya Miras Komitesi Toplantısında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne kaydedilmiştir. Hâlihazırda ülkemizin Dünya Miras Listesi'ne tescil edilmiş 17 kültürel

varlığı bulunmaktadır. 4-8 Aralık 2017 tarihlerinde düzenlenen UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması 12. Hükümetlerarası Komite Toplantısında, Makedonya'yla ortak sunduğumuz "Bahar Kutlaması: Hıdrellez" İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesi'ne, "Islık Dili" dosyamız da UNESCO Acil Koruma Gerektiren Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'ne kaydedilmiştir.

2017 yılında UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Programı'na (Creative Cities Network) ülkemizden İstanbul "Dizayn/Tasarım", Hatay "Gastronomi" ve Kütahya ise "El ve Halk Sanatları" alanlarında seçilmiştir. Ayrıca, "Divan-ı Lügat-it-Türk" ve "Piri Reis Haritası" UNESCO Dünya Belleği Kütüğünde kayıt altına alınmıştır.

TÜRKSOY: Merkezi Ankara'da bulunan TÜRKSOY örgütünün faaliyetlerine Kültür ve Turizm Bakanlığı'yla birlikte destek verilmekte ve örgütün uluslararası alandaki görünürlüğünün artırılmasına katkıda bulunulmaktadır.

Ülkemizin, merkezi Rabat'ta bulunan "İslam Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü"ne (ISESCO) taraf olma çalışmaları devam etmektedir.

Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri Projesi: 2017 yılı sonu itibarıyla, toplam 43 ülke ve 54 merkezde Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri Bakanlığımızın da desteği ile faaliyetlerine devam etmektedir. Son olarak, Somali Federal Cumhuriyeti ile 26 Nisan 2017 tarihinde ve ÇHC ile 13 Mayıs 2017 tarihinde Kültür Merkezleri Anlaşması imzalanmış olup sözkonusu anlaşmaların onay süreçleri TBMM'de başlamıştır. Kültür merkezlerine ahdi temel sağlamak amacıyla Azerbaycan, Fransa ve Birleşik Krallık dâhil olmak üzere birçok ülkeyle kültür merkezleri anlaşmaları müzakereleri yürütülmektedir. Bakanlığımız, Yunus Emre Enstitüsü'nün Türkoloji Projesi çerçevesinde yurtdışında Türkolojinin geliştirilmesi amacıyla yürüttüğü çalışmalara da destek olmaktadır. Proje kapsamında, 2017 yılı sonu itibarıyla, 44 ülkede 84 üniversite ile işbirliği protokolü imzalanmıştır.

Yükseköğretim: 2017 yılında Ukrayna, Ruanda, Bangladeş, Nijer, Malezya, Çad, Güney Sudan, Azerbaycan, Cibuti ve Zambiya ile Yükseköğretim Alanında İşbirliğine Yönelik Mutabakat Zaptı imzalanmıştır. Ayrıca, bazı üniversitelerimiz ile yabancı üniversiteler arasında akademisyen ve öğrenci değişimini ve işbirliğini öngören Mevlana Değişim Programları ve İşbirliği Protokolleri imzalanmıştır. Yurtdışındaki bazı üniversitelerde Türk Dili ve Edebiyatı Kürsüleri kurulması ve öğretim görevlisi temini konularındaki çalışmalar da sürdürülmektedir.

Yükseköğretim ile ilgili konuların kayda değer bir diğer boyutunu da yabancı ülkelerin Hükümetimiz emrine tahsis ettikleri burslar oluşturmaktadır. Sözkonusu burslardan faydalanacak adayların seçimi Bakanlığımızın da temsil edildiği ve Milli Eğitim Bakanlığında düzenlenen Burs Komisyonu mülakat toplantısı marifetiyle yapılmaktadır. Özellikle, Rusya,

Çin, Macaristan, İtalya, Belçika, Finlandiya, İsviçre, Romanya, Slovenya, Litvanya bursları yoğun ilgi görmektedir.

Ülkemizde 15 Temmuz 2016 tarihinde meydana gelen darbe girişimi sonrasında kapatılan vakıf yükseköğretim kurumlarında kayıtlı yabancı öğrencilerin yaşadıkları sorunların çözümü yönünde 2016 yılında başlatılan yoğun çalışmalar, 2017 yılında da sürdürülmüş ve bu sorunların büyük bir oranda çözüme kavuşturulması sağlanmıştır.

Enformasyon ve Kamu Diplomasisi

Dış Politikamızın ve Bakanlığımızın faaliyetlerinin kamuoyuna nesnel ve hızlı şekilde yansıtılmasının sağlanması, enformasyon ve kamu diplomasisi alanında hedeflenen sonuçların alınması bakımından önem taşımaktadır. Bu itibarla, 2017 yılı içinde de kapsamlı, sonuç odaklı ve etkin şekilde kamu diplomasisi yürütülebilmesi için ulusal ve uluslararası basın-yayın organlarıyla etkileşim hâlinde olunmuş; ayrıca medya ve sosyal medya üzerinden gerçekleştirilen kamuoyunu bilgilendirme sürecinde ilgili kurum ve kuruluşlarımızla eşgüdüm sürdürülmüştür.

2017 yılında bu anlayışla genel hatlarıyla aşağıda kayıtlı alanlarda faaliyetler gerçekleştirilmiştir:

- Küresel/bölgesel güncel gelişmelere ilişkin tutum ve yaklaşımlarımızın Bakanlık açıklamaları ile Sayın Bakanımız tarafından düzenlenen basını bilgilendirme toplantıları kanalıyla duyurulması,
- Sayın Cumhurbaşkanımız, Sayın Başbakanımız ve Sayın Bakanımızla mülakat taleplerinin karşılanması,
- Yerli ve yabancı basın mensuplarının/medya kuruluşlarının ziyaret/bilgi vb. taleplerinin ilgili kurum ve kuruluşlarımızla eşgüdüm hâlinde karşılanması,
- Vatandaşlarımızın Başbakanlık İletişim Merkezi'ne (BİMER) ilettikleri başvuruların ilgili birimlerimize aktarılarak sonuçlandırılmasının sağlanması,
- Yurtdışı Temsilciliklerimizin bulundukları ülkelerdeki lobicilik ve halkla ilişkiler faaliyetlerinin koordinasyonu,
- Bakanlığımız internet sayfası ile sosyal medya hesaplarının yönetimi, Yurtdışı temsilciliklerimiz internet sayfaları ve sosyal medya hesaplarına ihtiyaç duyulan konularda destek sağlanması,
- Sayın Bakanımızın Twitter hesabına dış politika faaliyetleri bağlamında katkı sağlanması.

Bu çerçevede, 2017 yılında dış politikamıza ve güncel gelişmelere ilişkin 402 Bakanlık açıklaması ile 54 "Soruya-Cevap" şeklinde açıklama yapılmıştır.

Bakanlığımız üst düzey yetkililerinin katılımıyla belirli konularda basına yönelik "arka plan" toplantıları tertiplenmiştir. Medya ve kamuoyunun ilgisini çekebilecek konu ve gelişmelere dair notlar, basın mensuplarına iletilmeye devam edilmiş; basının takibinde yarar görülen yurtiçi ve yurtdışındaki uluslararası etkinlikler ile üst düzey ziyaretlere ilişkin medya organlarıyla eşgüdüm içinde olunmuştur.

Uluslararası basında ülkemiz hakkında nesnel yayınlar yapılmasını sağlamaya yönelik çalışmalar kapsamında yabancı basın mensuplarının ülkemizi ziyaret etmeleri ve üst düzey yetkililerimizle röportaj yapmaları hususunda Basın-Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü başta olmak üzere ilgili kurumlarımızla eşgüdüm hâlinde çalışmalar yürütülmüş; ayrıca Sayın Cumhurbaşkanımız, Sayın Başbakanımız ve Sayın Bakanımızla gerçekleştirilmek istenen mülakat taleplerinin gereği yerine getirilmiştir.

Türkiye'yi ziyaret eden üst düzey yabancı konuklara eşlik eden yabanci basın mensuplarının ülkemizdeki çalışmaları mümkün olan ölçüde kolaylaştırılmış, keza yurtdışı seyahatlerde üst düzey yetkililerimize refakat eden basın mensupları için de görevlerini yerine getirebilecekleri olanaklar sağlanmaya çalışılmıştır.

Bölgemizde cereyan eden gelişmelere bağlı olarak yabancı medyanın ülkemize olan ilgisinin artmakta olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, ülkemize sığınan Suriyelilerin ağırlandığı muhtelif Geçici Barınma Merkezlerinde incelemelerde bulunmak isteyen yabancı basın mensuplarının yurtdışı temsilciliklerimizce alınan ziyaret talepleri için Bakanlığımız koordinasyon görevini yerine getirmeye devam etmiştir. Bölgedeki gelişmeleri daha yakından izlemek için çok sayıda yabancı basın-yayın kuruluşu ülkemize mukim temsilciler atama eğilimindedir. Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü kayıtlarına göre, ülkemizde mutat olarak çalışmalarına devam eden ve yerleşik temsilcileri bulunan yabancı basın-yayın kuruluşu sayısı 2017 sonu itibarıyla 223'e ve ülkemizde yerleşik yabancı basın mensubu sayısı ise 374'e ulaşmıştır.

"4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu" ve "3071 Sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun" çerçevesinde Bakanlığımıza yöneltilen soruların cevaplandırılması "Bilgi Edinme Birimi" tarafından koordine edilmektedir. Bu çerçevede, 2017 yılında Bakanlığımıza yapılan bilgi edinme başvurularının sayısı 9.481'e ulaşmıştır.

2017 yılı sonu itibarıyla, Dışişleri Bakanlığı Türkçe Twitter sayfasının takipçi sayısı 1 milyon 300 bine, İngilizce Twitter sayfasının takipçi sayısı 51 bin 500'e, Arapça Twitter sayfasının takipçi sayısı 20 bine, Fransızca Twitter sayfasının takipçi sayısı 4 bin 400'e, Türkçe Facebook sayfasını takip eden kişi sayısı 300 bine, İngilizce Facebook sayfasını takip eden kişi sayısı ise 15 bin 400'e ulaşmıştır.

Kamu diplomasisi çalışmaları bağlamında, Dışişleri Bakanlığı'nın dışa açılan yüzü niteliğindeki internet sitesi de önemli araçlardan biridir. Sayın Bakanımızın yurtdışı ziyaretleri ve ülkemize gerçekleştirilen ziyaretler gibi dış politikamızda öne çıkan güncel gelişmeler, Sayın Bakanımızın makale, konuşma, mülakat ve mesajları, Sayın Bakanımız ve Bakanlık Sözcülüğünce yapılan basın toplantılarının çözümleri, Bakanlık açıklama ve duyuruları internet sayfasında kamuoyuyla paylaşılmaktadır. Bakanlığımız internet sitesi, Türkçe'ye ilaveten İngilizce, Fransızca ve Arapça dillerinde faaliyet göstermektedir.

Yurtdışı temsilciliklerimizin internet sayfalarında Türkçe'nin yanı sıra, İngilizce ve/veya yerel dillerde (Fransızca, Arapça, Rusça, Almanca, İspanyolca, İtalyanca, Çince, Japonca, vd.) yayın yapılmaktadır.

Bakanlığımız internet sitesini 2017 yılında toplam 5.164.000 kişi ziyaret etmiştir. Bunların yaklaşık % 75'ini Türkçe, % 21'ini İngilizce, % 4'ünü ise diğer dillerdeki sayfalarımızı ziyaret edenler oluşturmaktadır. Bakanlığımıza ait internet sitesinin ana sayfasında yer alan güncel gelişmeler bölümünde 2017 yılında 275 metin yayınlanmıştır.

Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlarımız

Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımız, dış politikamızın en önemli unsurlarından birini teşkil etmektedir. Yurtdışında yaşayan 6 milyonu aşkın Türk kökenlinin yaklaşık 5,5 milyonu Avrupa ülkelerinde yerleşiktir.

Yurtdışındaki Türk vatandaşlarına yönelik politikamız, insanlarımızın bulundukları ülkelerin siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel hayatlarına etkin birer birey olarak katılmalarını amaçlamakta ve aynı zamanda anavatanları, anadilleri ve kültürleriyle bağlarını korumalarını hedeflemektedir. Bu doğrultuda ülkemizin çeşitli kurumlarıyla yakın işbirliği içinde yoğun şekilde çalışılmaktadır.

Yurtdışındaki Türk toplumuna eğitim, anadil ve dinî hizmet verilmesi amacıyla 2017 yılında Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonu kararıyla atanan 1.640 öğretmen, 80 okutman ve 1.360 din görevlimiz yurtdışında görev yapmıştır.

Yerel makamlarla ilişkilerinde hukukî konularda ihtiyaç duyabilecekleri bilgi ve yönlendirmenin sağlanması amacıyla hâlihazırda 39 temsilciliğimizde vatandaşlarımıza ücretsiz hukuk danışmanlığı hizmeti verilmektedir.

Uyum, etkin katılım ve yabancı düşmanlığı gibi hususlar da yakından takip edilen konular arasındadır. Özellikle Avrupa ülkelerindeki terör saldırıları ve son dönemde yaşanan göçmen krizi sonrasında Batı Avrupa'da İslâm düşmanlığı eğilimleri yaygınlaşmış, vatandaşlarımıza ve diğer Müslüman göçmenlere yönelik saldırılarda artış görülmüştür. 2017 yılında

vatandaşlarımıza yönelik yabancı düşmanlığı motifli 100 saldırı kaydedilmiştir. Göç/uyum yasa ve politikalarının ayrımcılık içeren hususlardan arındırılması yönünde temas ve girişimlerimiz sürmektedir. Bununla birlikte, Batı Avrupa ağırlıklı olmak üzere Türk toplumu üyelerine, mallarına, camilerine/ibadethanelerine yönelik yabancı düşmanlığı, ayrımcılık ve ırkçılık içerikli saldırılar maalesef devam etmektedir. Başkonsolosluklarımız saldırıya uğrayan vatandaşlarımızla ilgili olarak derhal yerel makamlar nezdinde gerekli girişimleri yapmaktadır. Konuya verdiğimiz önem ile artan hassasiyet ve endişelerimiz çok taraflı platformlarda da dile getirilmekte; özellikle BM, Avrupa Konseyi ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı nezdinde ülkemiz aktif bir tutum izlemekte, bu konuda kabul edilen karar tasarılarının/tavsiyelerin oluşmasında öncü bir rol üstlenmektedir.

Ayrıca, yurtdışı temsilciliklerimizce yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın sorunlarını ve taleplerini incelemeye ve çözüm yolları üretmeye yönelik düzenli toplantılar tertiplenmektedir. Bu çerçevede, yurtdışındaki Türk toplumu, kendi aralarındaki iletişim ağını genişletmeleri, aralarındaki dayanışmayı güçlendirmeleri ve etkin sivil toplum kuruluşları olarak faaliyet göstermeleri için teşvik edilmektedir.

Hâlihazırda 26 ülkede Türk şehitlikleri bulunmaktadır. 2016/9430 sayılı "Şehitlik Yönetmeliği" ile yurtdışında bulunan şehitliklerimizin yönetim, inşa, bakım, onarım ve koruma işlemleri Büyükelçiliklerimiz tarafından yürütülmeye başlanmıştır.

17 Haziran 2016 tarih ve 6721 sayılı Kanun ile kurulan, yurtdışında ülkemiz adına Milli Eğitim Bakanlığı dışında doğrudan eğitim kurumu açma yetkisine sahip kuruluş olan Türkiye Maarif Vakfı'nın yurtdışındaki okulları devralmaya, yeni okul açmaya yönelik eğitim faaliyetleri ile Türkiye Maarif Vakfı'nın ilgili ülkeleri ziyaret ve temasları, Bakanlığımız ve yurtdışı temsilciliklerimizce işbirliği hâlinde yürütülmektedir.

Konsolosluk Faaliyetleri

Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımıza daha kaliteli ve süratli konsolosluk hizmeti sunulması amacıyla yeni temsilcilikler açılmasına devam edilmektedir. 2017 yılında 1 Büyükelçiliğimiz ve 1 muvazzaf Başkonsolosluğumuz faaliyete geçmiştir. Ülkemizde 2017 yılı sonu itibarıyla 326 yabancı Fahri Konsolos/Başkonsolos faaliyet göstermekte olup 8 Fahri Konsolos 2017 yılında atanmıştır.

16 Nisan 2017 tarihinde gerçekleştirilen Anayasa Değişikliği Halkoylaması çerçevesinde, yurtdışında 57 ülkede bulunan 120 temsilciliğimizce 27 Mart-9 Nisan 2017; gümrük kapılarında ise 27 Mart-16 Nisan 2017 tarihlerinde sandık açılmıştır. İlk kez 2014 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde oy kullanan yurtdışındaki vatandaşlarımız, 25. ve 26. Dönem Milletvekili Genel Seçimlerinden sonra Anayasa Değişikliği Halkoylaması çerçevesinde dördüncü kez yurtdışında oy kullanmışlardır. Anılan seçimlerde yurtdışındaki toplam

seçmelerin sırasıyla % 18,94'ü, % 35,99'u ve % 44,78'i oy kullanmıştı. Son halk oylamasında bu oran % 47,1'e (2.972.676) ulaşmıştır.

Konsolosluk konularında Rusya Federasyonu, ÇHC, Katar, Tunus, Belarus, Kazakistan ve Fas ile anlaşmalar imzalanmıştır. Ayrıca, vatandaşlarımızın yoğun olarak bulunduğu ülkelerle her yıl ikili konsolosluk görüşmeleri yapılmaktadır. Bu çerçevede, Rusya Federasyonu, Romanya, Ukrayna, Almanya, Tacikistan, ÇHC, Özbekistan, İran, Türkmenistan, Vietnam ve Gürcistan ile konsolosluk istişareleri gerçekleştirilmiştir.

Konsolosluk işlemleriyle ilgili konularda telefonla yapılan vatandaş başvurularını karşılamak amacıyla kurulan Konsolosluk Çağrı Merkezi (KÇM), halen konsolosluk mevzuatı konusunda eğitimli 40 personel ile 7 gün 24 saat boyunca, Türkçe'nin yanı sıra beş dilde (İngilizce, Almanca, Fransızca, Flamanca ve İtalyanca) hizmet vermektedir. Hızlı ve etkin hizmet sunmak amacıyla vatandaşlarımızın bulundukları ülkelerden tek hat ile KÇM'ye erişimleri ve canlı yardım desteği uygulamaları hayata geçirilmiştir. KÇM'de şu ana kadar yaklaşık 5 milyon talebe yanıt verilmiştir.

Bakanlığımız tasdik biriminde, Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçilikleri ile Başkonsolosluklarında, Türkiye Cumhuriyeti Valilik ve Kaymakamlıklarında ve Türkiye'de yerleşik yabancı ülke temsilciliklerinde görevli yetkili personelin imza ve mühür örnekleri metne şamil olmamak üzere onaylanmaktadır. 2017 yılında 26.313 şahıs/firmanın toplam 81.200 tasdik işlemi gerçekleştirilmiş ve 3.126.818,00 TL hasılat elde edilmiştir.

2017 yılında adli makamlarımızca çeşitli suçlardan dolayı aranmakta olan ve yurtdışında yakalanan toplam 80 sanığın ülkemize iadesi gerçekleştirilmiştir. Öte yandan, ülkemizde yakalanan ve çeşitli ülkelerce iadesi talep edilen 10 kişinin de anılan ülkelere iadesi yapılmıştır. Yurtdışında çeşitli nedenlerle hüküm giymiş 21 vatandaşımızın cezalarının kalan kısmını ülkemizdeki hapishanelerde tamamlayabilmeleri yönündeki nakil talepleri sonuçlandırılmıştır. Benzer şekilde, ülkemizdeki cezaevlerinde bulunan 12 yabancı ülke vatandaşı kalan cezalarını ülkelerinde çekebilmeleri için kendi ülkelerine nakledilmişlerdir.

Çeşitli ülkelerde mağdur durumda kalan 86 vatandaşımızın borç senedi verilmek suretiyle ve muhtelif ülkelerde ciddi rahatsızlıklar geçiren 74 vatandaşımızın ise ambulans uçakla ülkemize intikali sağlanmıştır.

Vatandaşlarımıza yönelik olarak Vancouver, Sidney ve Melburn Başkonsolosluğumuzca gezici konsolosluk hizmeti sunulmuştur.

Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması (GKA), Vize Serbestisi Diyaloğu Mutabakat Metni ile eşzamanlı olarak 16 Aralık 2013 tarihinde imzalanmış ve 1 Ekim 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. AB Komisyonu, 4 Mayıs 2016 tarihinde yayımladığı Üçüncü Vize İlerleme

Raporu'nda ülkemizin Yol Haritası'nda kayıtlı 72 kriterin 65'ini tam olarak yerine getirdiğini ortaya koymuş ve AB Konseyi ile Avrupa Parlamentosu'na vize serbestisi kararı için yasama önerisini yapmıştır. Kalan kriterlerde atılacak adımlar konusunda AB Komisyonu'yla ortak paydada buluşulmasına yönelik çalışma ve temaslarımız devam etmektedir. Bu çerçevede, GKA'nın üçüncü ülke vatandaşları bakımından uygulanmasına da ülkemizce başlanmamıştır.

Vatandaşlarımızın yabancı ülkelere vizesiz seyahat edebilmelerinin önündeki engellerin başında gelen vize uygulamasının kaldırılması yönünde yoğun çabalarımız sürdürülmektedir. Ülkemizin akdetmiş olduğu ikili anlaşmalar veya tek taraflı olarak almış olduğu kararlar uyarınca, hâlihazırda 80 ülkenin vatandaşı Türkiye'ye seyahatlerinde vizeden muaftır. 2002 yılı itibarıyla, umuma mahsus pasaport hamili vatandaşlarımız 42 ülkeye vizesiz seyahat edebilmekteyken, hâlihazırda bu sayı onay işlemleri tamamlanmak üzere olan hukuki düzenlemelerle birlikte 70'e yükselmiştir.

17 Nisan 2013 tarihinde hayata geçirilen Elektronik Vize Başvuru Sistemi (e-Vize) kapsamında 2017 yılında 11 ülkede ön başvuru merkezleri aracılığıyla yabancılara vize verilmeye başlanmıştır. 2017 yılında e-Vize'nin bir türü olarak sağlık, turizm ve iş amaçlı seyahatler için Irak, Libya ve Cezayir uyruklular için geliştirilen "C tipi e-vize sistemi" de dâhil olmak üzere toplam 4.294.334 e-vize verilmiştir.

Hukuk Müşavirliği

Türkiye Cumhuriyeti adına yapılan uluslararası andlaşmaların hazırlanması, akdedilmesi, uygulanması, değiştirilmesi ve sona erdirilmesi konularında değerlendirme yapan ve görüş veren Hukuk Müşavirliği, imzalanmış olan andlaşmaların onay işlemlerini de yürütmektedir. 2017 yılında 283 adet uluslararası andlaşmanın uygun bulma kanunu çıkarılmış ve 357 adet uluslararası andlaşmanın Bakanlar Kurulu Kararı istihsal edilerek iç hukuk onay süreci tamamlanmıştır.

Hukuk Müşavirliği, uluslararası andlaşmaların sicilini tutmakta; ayrıca diğer ülkelerle imzalanan ve uluslararası andlaşma niteliğinde olmayan ikili protokollerin de kayıtlarını muhafaza etmektedir.

Stratejik Araştırmalar Merkezi (SAM)

2017 yılında ülkemizin gündeminde ağırlıklı surette yer tutan farklı dış politika konularında özellikle yurtiçinde geniş katılımlı 4 uluslararası konferansa evsahipliği yapılmıştır. Ayrıca yurtiçinde ve yurtdışında 18 ulusal/uluslararası konferans, panel ve çalıştay müstakilen veya başka kurumlarla ortaklaşa düzenlenmiştir.

2017 yılında, Kış aylarında "SAM Kış Okulu Programı" ve "SAM Uluslararası Hukuk Kış Okulu Programı", yaz aylarında ise "SAM Yaz Okulu Programı" ve "SAM Uluslararası Hukuk Yaz Okulu Programı" 40'ar öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Yıl boyunca 60 öğrenci, SAM stajyeri olarak Bakanlığımızda kısa süreli iş deneyimi kazanmışlardır.

Stratejik Araştırmalar Merkezi'nin "Perceptions: Journal of International Affairs" isimli süreli yayını için bir sayının, "SAM Papers" ve "SAM Reports" başlıklı yayınlarının ise üç sayısının basım işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Diplomasi Akademisi

Dışişleri Bakanlığı memurlarına yönelik hizmetiçi eğitim programını yürüten ve yabancı ülkelerin genç diplomatlarına ikili anlaşmalar çerçevesinde eğitim programları hazırlayan Diplomasi Akademisi 2017 yılında da yoğun faaliyetlerini sürdürmüştür.

2017 yılı hizmetiçi eğitim programlarından Merkez teşkilatımızda 405 kişi yararlanmıştır. Yurtdışında ise Berlin, Köln, Liyon Başkonsolosluklarında görevli sözleşmeli personel için kurum kültürü ve etkili iletişim eğitim programları düzenlenmiştir. Diğer kamu kurum ve kuruşlarına verilen eğitimlerden ise 1.524 kişi yararlanmıştır.

Diplomasi Akademisi tarafından her yıl düzenli olarak yapılan Uluslararası Genç Diplomatlar Eğitim Programı'nın 23.'sü 9-30 Nisan 2017 tarihleri arasında düzenlenmiştir. Sözkonusu programa Kafkasya, Orta Asya, Balkanlar, Orta Doğu, Uzak Doğu, Latin Amerika ve Afrika'dan toplam 62 ülkeden birer diplomat katılmıştır. MIKTA Dönem Başkanlığımız çerçevesinde 16-22 Ekim 2017 tarihleri arasında MIKTA ülkeleri diplomatları için düzenlenen eğitim programına 8 diplomat iştirak etmiştir. İkili eğitim programları da dâhil edildiğinde, 2017 yılında toplam 397 yabancı diplomata eğitim verilmiştir.

2017 yılı içinde Tanzanya, Madagaskar, Etiyopya, Rusya Federasyonu, Hindistan, Ukrayna, Özbekistan ve Kongo Demokratik Cumhuriyeti ile işbirliği anlaşmaları imzalanmıştır. 15 ülke (Almanya, Azerbaycan, Brezilya, Finlandiya, Fransa, Hollanda, Birleşik Krallık, Kazakistan, Kongo Cumhuriyeti, Macaristan, Makedonya, Norveç, Polonya, Portekiz, Türkmenistan) ile mevcut Diplomat Değişim Programları çerçevesinde 2017 yılında bir Finli ve bir ABD'li diplomat Bakanlığımızda staj yapmıştır. Ayrıca, Ukrayna, Sudan ve Tunus Dışişleri Bakanlıklarından heyetler Diplomasi Akademisi'ni ziyaret etmişlerdir.

Arşiv Faaliyetleri

Bakanlığımızın 2014-2016 Yatırım Programına alınan ve Kalkınma Bakanlığınca finansmanı 2017 yılında da sürdürülen "T.C. Dışişleri Bakanlığı Arşivinin Düzenlenmesi ve Sayısal Veritabanı Oluşturulması Projesi"nin üçüncü aşaması 27 Aralık 2017 tarihinde başlamıştır. Üçüncü aşamada, arşivimizdeki 5 milyon sayfa belgenin elektronik ortama aktarılması ve tahminen 40 milyon karakterden oluşan Osmanlı Türkçesi belgenin transkripsiyonunun yapılması planlanmaktadır.

Yurtdışı temsilciliklerimiz arşivlerinin tasnifi, düzenlenmesi ve merkez arşivine nakli çalışmalarına merkez birimlerimiz de destek olmaktadır. Bu amaçla, NATO, OECD ve UNESCO Daimi Temsilcilikleri, Astana, Atina, Bern, Berlin, Beyrut, Doha, Kiev, Minsk, Moskova, Viyana, Üsküp Büyükelçilikleri ve Batum, Düsseldorf, Kudüs ve Milano Başkonsolosluklarına merkezden 21 geçici görevlendirme yapılmıştır.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü tarafından personelimize 1 Haziran-31 Ekim 2017 tarihleri arasında haftada iki gün olmak üzere "Osmanlıca Belge Okuma Eğitimi" verilmiştir.

Fransa ve Rusya Federasyonu'ndaki arşiv kurumları yerinde incelenmiş; Birleşik Krallık'ta düzenlenen "Uluslararası Diplomatik Belge Editörleri 14. Konferansı"na katılım sağlanmıştır.

2017 yılında Dışişleri Bakanlığı Kütüphanesi'ne 252 adet Türkçe, 178 adet İngilizce, 187 adet Fransızca, 77 adet Almanca, 27 adedi diğer dillerde olmak üzere toplamda 723 adet kitap kazandırılmıştır.

Tercüme Faaliyetleri

Tercüme Dairesi Başkanlığı,

- Ülkemizin taraf olduğu uluslararası ve ikili anlaşmaların (Müzakeresi Bakanlığımız tarafından yürütülen anlaşmaların çevirileri yapılmakta; ayrıca diğer kurumlarımızın müzakarelerini yürüttüğü anlaşmaların çevirileri ise talep hâlinde gözden geçirilmektedir.),
- Açıklamalar ve kamu diplomasisi metinlerinin (Bakanlık açıklamaları İngilizce, Fransızca, Arapça, İspanyolca, Almanca ve Rusça'ya tercüme edilmektedir) ve
- Dış politikamızı ilgilendiren bazı belgelerin tercümesini yapmaktadır.

2017 yılı içinde İngilizce, Fransızca, Arapça, İspanyolca, Almanca ve Rusça dillerinde toplam 6.200 sayfayı aşan yaklaşık 1.100 adet belgenin çevirisi yapılmıştır. Bu belgelerin 110 adedi uluslararası anlaşma ve sözleşme; 265 adedi mektup, konuşma metni ve bilgi notu; 715 adedi ise basın açıklaması, ortak açıklama ve soruya-cevap metinlerinden oluşmuştur.

Tercüme Dairesi Başkanlığı, 2013 yılından bu yana "Avrupa Devletleri Tercüme Birimleri Konferansı" (COTSOES) üyesi olup, Ekim 2016'dan itibaren 2017-2018 dönemi COTSOES dönem başkanlığını üstlenmektedir.

Teftiş Kurulu

Teftiş Kurulu, 2017 yılında Başkan, 6 üye ve 2 uzman ile çalışmalarını sürdürmüştür. 2017 yılı Olağan Denetim Programı çerçevesinde 18 Büyükelçilik (Lizbon, Hanoi, Seul, Muskat, Bamako, Nairobi, Vagadugu, Moskova, Manila, Cibuti, Kahire, Amman, Havana, Kito, Buenos Aires, Santiago, Tokyo ve Maputo Büyükelçiliklerimiz), 6 Başkonsolosluk (Rotterdam, Kazan, İskenderiye, Liyon, Frankfurt ve Stuttgart Başkonsolosluklarımız) ve Taipei Ticaret Ofisi olmak üzere toplam 25 yurtdışı temsilciliğimizin olağan denetimi gerçekleştirilmiştir.

2017 yılında Bakanlığımıza intikal eden şikâyet ve talepler çerçevesinde yapılan araştırma, inceleme, değerlendirme ve soruşturma sonucunda düzenlenen rapor sayısı 3'tür.

IV. KURUMSAL KABİLİYET VE KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. Güçlü Yönlerimiz

Stratejik coğrafi konumumuz nedeniyle, bölgemizde yaşanan ancak etkileri uluslararası çapta hissedilen tüm gelişmeler, ülkemizin çok yönlü bir dış politika yürütmesini zorunlu kılmaktadır. Dış politikamızın yürütülmesinde aslî sorumluluk taşıyan Bakanlığımızın bu dönemde üstlendiği hassas görevleri en iyi şekilde yerine getirebilmesi için hem merkez hem de yurtdışı teşkilatının insan kaynakları, malî ve teknolojik kaynaklar açısından yeterli imkân, kabiliyet, donanım ve esnekliğe sahip olması bir zorunluluktur. 237 yurtdışı temsilciliğimizin mevcut imkânlarla faaliyetlerine devam edebilmesi için akılcı bir planlama ve etkin bir uygulamayla çalışılmakta olup, bu unsurlar Bakanlığımızın güçlü yönlerinden biridir.

Dış politikamızın geniş vizyonu ve yüksek hedefleri, çok çeşitli alanlarda ve coğrafyalarda yeni görev ve sorumluluk üstlenmeyi gerektirmektedir. Bu durum Bakanlığımızın nitelikli personel ihtiyacını artırmaktadır. Oysa Bakanlığımız, dış politika faaliyetlerinde üstlendiği sorumluluğu son derece mütevazı bir kadro ve kısıtlı bir bütçeyle yerine getirmektedir. 2016 yılı içerisinde yaşanan gelişmeler sonucunda Bakanlığımız kariyer memurlarının % 21'i kamu görevinden çıkarılmıştır. Bu azalmaya rağmen, Bakanlığımızın mutat işlerinde gecikme veya aksama yaşanmamıştır. Bunda, Bakanlık birimlerinin hızlı ve doğru karar alma kapasitelerinin yanı sıra, personelimizin diplomasi alanındaki geniş birikimi ve usta-çırak ilişkisiyle elde ettiği kurumsal vizyon, meslekte elde ettiği birikim ve tecrübe ile mesai saatlerinin ötesinde özverili çalışma anlayışının etkisi büyüktür. Bakanlığımız işleyiş yapısı ve personelimizin bu niteliklerinin diğer güçlü yönlerimizi oluşturduğu bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Bakanlığımızın teknik altyapısı diğer bir güçlü yönümüzdür. Merkez ve yurtdışı teşkilatımızın haberleşme ve teknolojik altyapısı güncel tutulmaktadır. Donanım ve yazılım altyapımız sürekli yenilenmekte, güncellenmekte ve daha üst seviyede hızlı haberleşme uygulamaları temin edilmektedir. Haberleşme sistemimizin siber saldırılara karşı güvenliğine özel önem verilmektedir.

Bakanlığımız, yoğun mesaisini hafifletmek için teknolojiyi yakından takip etmekte ve etkin bir şekilde kullanmaktadır. Bakanlık merkez ve yurtdışı teşkilatı arasında yazışma ve işlemlerin sanal ortamda gerçekleştirilmesi hem emek hem de maliyet açısından tasarruf sağlamaktadır. Vize işlemlerinin sanal ortamda yapılması, bu kapsamda kaydedilen önemli bir gelişme olmuştur. Sınır kapılarında evvelce bandrol ve kaşe şeklinde uygulanan vize işleminin yerini başarılı bir şekilde yürütülen e-vize uygulaması almaktadır.

Etkinliğimizin sadece nicelik olarak değil nitelik olarak da artırılmasının önemi bilinmektedir. Yurtdışı tanıtım ve kamu diplomasisi faaliyetlerimiz geliştirilmekte, yurtdışında yaşayan vatandaşlarımıza yönelik konsolosluk hizmetlerinin kalitesi artırılmaktadır. 16 Nisan 2017

tarihinde gerçekleştirilen Anayasa Değişikliği Halkoylaması çerçevesinde yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın % 47,1'i (2.972.676) oy kullanmıştır. Bu orana ulaşılmasında Bakanlığımızın koordinasyon ve işbirliği kapasitesi ve hizmet anlayışı etkili olmuştur. Vatandaşlarımızın konsolosluk işlemleri için Temsilciliklerimizde uzun süreler beklememeleri için randevu sistemine geçilmektedir. 7 gün 24 saat telefon ile ulaşılabilen Konsolosluk Çağrı Merkezi hizmet sunmaya devam etmektedir.

Kamu diplomasisi çalışmaları bağlamında, Dışişleri Bakanlığının dışa açılan yüzü niteliğindeki internet sitesi ve twitter, facebook gibi sosyal medya uygulamaları önemli araçlar arasındadır. Dış Temsilciliklerimizin internet sayfaları da, Türkçe'nin yanı sıra, İngilizce ve/veya yerel dillerde (Fransızca, Arapça, Rusça, Almanca, İspanyolca, İtalyanca, Çince, Japonca, vd.) yayın yapmaktadır.

Bakanlığımız 2017 yılı içerisinde birçok uluslararası toplantıya ev sahipliği yapmıştır. Bu toplantıların organizasyonu, toplantılar sırasında kabul edilecek belgelerle ilgili yazım ve sekretarya işleri, gelen konuklar bağlamında yürütülen protokol işleri, personelimizin uzun ve özverili şekilde çalışmasının yanı sıra, güçlü bir bütçeyi de gerekli kılmaktadır. Her ikisi açısından da kısıtlı imkânlara sahip olan Bakanlığımız bu toplantıları başarıyla düzenlemiştir.

B. Güçlendirilmesi Gereken Yönlerimiz

Ülkemizin siyasi ve ekonomik açılımları ve hedefleriyle uyumlu olarak uluslararası temaslarımız giderek artmaktadır. Ülkemizin öncü rol üstlendiği çok taraflı işbirliği çabaları, uluslararası temaslarımızı daha da yoğunlaştırmakta ve ülkemizin ev sahipliğinde düzenlenecek uluslararası toplantıların sayısını artırmaktadır. Temasların artmasında küresel ve bölgesel alanda içinden geçilmekte olan zorlu dönemin de etkisi bulunmaktadır.

Yoğun dış politika gündeminin yeterli ve nitelikli araçlar olmaksızın sürdürülmesi zordur. Bakanlığımızın 2017 yılında binde 4,6 olan genel bütçe içindeki payının, yoğun diplomasi gündemine layıkıyla cevap vereceğimiz oranda artırılması elzemdir. Harcamalarımızın yurtdışında yabancı döviz olarak yapıldığının ve kur dalgalanmalarından etkilendiğinin dikkate alınması gereklidir.

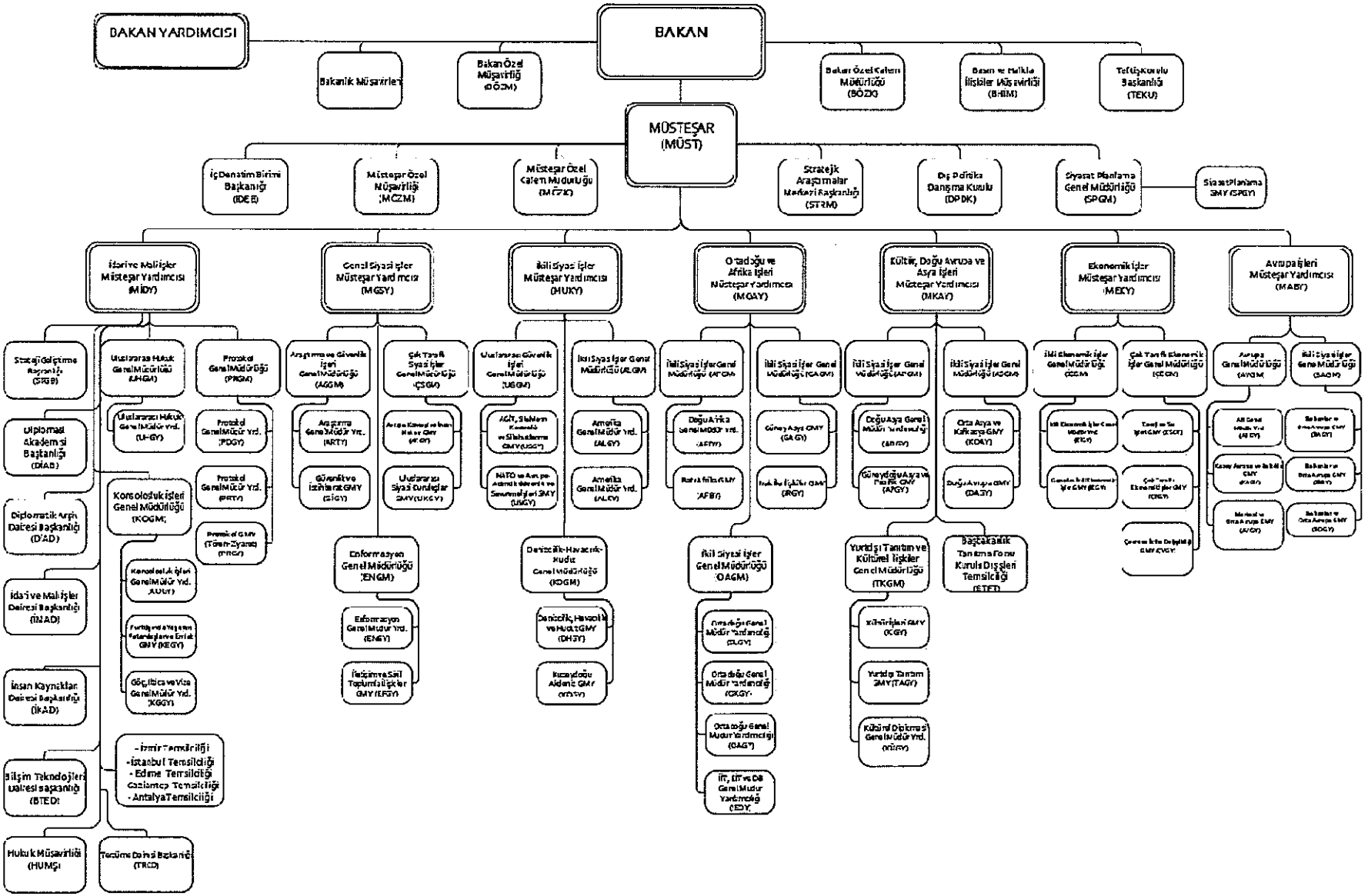
Bakanlığımızın, merkez ve yurtdışı teşkilatında verilen hizmetlerin özellikleri ve yoğunluğuyla orantılı fizikî koşul ve mekânlara ivedilikle kavuşturulması önem taşımaktadır. Bakanlığımız teknolojik imkânlardan en yüksek düzeyde yararlanan kurumlardan biridir. Vatandaşlarımıza verilen hizmetin (askerlik, nüfus, pasaport işlemleri) kalitesinin yükseltilmesi açısından teknolojik gelişmelerin takibi ve temini de çok önemli bir ihtiyaçtır.

Bakanlık kadrolarımızın iyi dil bilen, uluslararası ilişkiler ve dış politika konularına ileri derecede hakim, anayasal düzenimize ve milli değerlerimize bağlı genç kadrolarla

güçlendirilmesi gerekmektedir. Başta komşu ülkelerde konuşulan diller olmak üzere, İngilizce, Fransızca, Almanca gibi diller dışında kalan yabancı dillere hâkim personel sayısının artırılması önemlidir.

Bakanlık personelimizin birikimini ve sosyal haklarını güçlendirecek adımlar, özveriyle çalışan personelimizi motive edici nitelik arz edecektir. Dışişleri Bakanlığı çalışanlarının malî ve sosyal haklarının merkezdeki eşitlerinin ve diğer ülkelerin benzer görevlerdeki memurlarının düzeyine çıkarılması değerlendirilmelidir.

TEŞKİLAT ŞEMASI

EKLER
Ek-1: Üst Yöneticinin İç Kontrol Güvence Beyanı

İÇ KONTROL GÜVENCE BEYANI

Üst yönetici olarak yetkim dâhilinde;

Bu raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim.

Bu raporda açıklanan faaliyetler için bütçe ile tahsis edilmiş kaynakların, planlanmış amaçlar doğrultusunda ve iyi malî yönetim ilkelerine uygun olarak kullanıldığını ve iç kontrol sisteminin işlemlerinin yasallık ve düzenliliğine ilişkin yeterli güvenceyi sağladığını bildiririm.

Bu güvence, üst yönetici olarak sahip olduğum bilgi ve değerlendirmeler, iç kontroller, iç denetçi raporları ile Sayıştay raporları gibi bilgim dahilindeki hususlara dayanmaktadır.

Burada raporlanmayan, idarenin menfaatlerine zarar veren herhangi bir husus hakkında bilgim olmadığını beyan ederim. 4../..7/2018

Ümit YALÇIN
Büyükelçi
Müsteşar

Ek-2: Malî Hizmetler Birim Yöneticisinin Beyanı

MALİ HİZMETLER BİRİM YÖNETİCİSİNİN BEYANI

Malî hizmetler birim yöneticisi olarak yetkim dâhilinde;

Bu idarede, faaliyetlerin malî yönetim ve kontrol mevzuatı ile diğer mevzuata uygun olarak yürütüldüğünü, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasını temin etmek üzere iç kontrol süreçlerinin işletildiğini, izlendiğini ve gerekli tedbirlerin alınması için düşünce ve önerilerimin zamanında üst yöneticiye raporlandığını beyan ederim.

İdaremizin 2017 yılı Faaliyet Raporunun "III/A-Malî Bilgiler" bölümünde yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu teyit ederim. 1../.2./2018

Mehmet Vakur ERKUL
Büyükelçi
Strateji Geliştirme Başkanı